

**”Kun minulla oli
suomalainen ystävä,
tunsin olevani osa
tätä yhteiskuntaa”**

**Thaimaalaisille naisille suunnatun
SAIMIT-mentoritoiminnan yhteiskunnallisten
vaikutusten arviointiraportti**

Tuuli Shinyella

TIIVISTELMÄ

Tässä raportissa arvioidaan Helsingin Diakonissalaitoksella toteutetun thaimaalaisille naisille suunnatun SAIMIT-mentoritoiminnan yhteiskunnallisia vaikutuksia. SAIMIT-mentoritoimintaa järjestettiin vuosina 2013–2015. SAIMIT-toiminnan tavoitteena oli etsiä, tukea ja voimavaraistaa kotoutumisvaiheessa olevia thaimaalaisia naisia mentoroinnin kautta. Toiminta koostui thaimaalaisten naisten parissa tehdystä jalkautuvasta työstä, vapaaehtoisten mentorien rekrytoinnista ja valmentamisesta, mentoriparien tukemisesta, ryhmätoiminnan järjestämisestä sekä tiedottamisesta ja tulosten levittämisestä. SAIMIT-toimintaa rahoittivat Euroopan unionin kotouttamisrahasto ja Helsingin Diakonissalaitos.

Vaikutusten arvioinnin perusteella SAIMIT-mentoritoiminnalla on saatu aikaan kestäviä vaikutuksia sekä kohderyhmän että muiden sidosryhmien kannalta. Toiminnan merkittävimpiä vaikutuksia olivat thaimaalaisten naisten osallisuuden tunteen lisääntyminen sekä yksinäisyyden väheneminen ja sosiaalisten verkostojen laajeneminen. Monet asiakkaat aktivoituivat toiminnan kautta myös itse tekemään vapaaehtoistyötä. SAIMIT-toiminnan kautta thaimaalaiset naiset saivat myös paljon tietoa heille kuuluvista palveluista. Lisäksi mentoritoiminnalla edistettiin tehokkaasti kahdensuuntaista kotoutumista.

Kohderyhmän lisäksi toiminnalla oli vaikutuksia myös muihin sidosryhmiin; vapaaehtoiset saivat mentoreina toteuttaa sosiaalista vastuutaan, Helsingin Diakonissalaitoksella kehitettiin uusia kansalaistoiminnan malleja ja yhteistyökumppani Familia Club ry vahvistui. Lisäksi toiminnalla edistettiin rahoittajan tavoitteen mukaisesti maahanmuuttajien kotoutumista Suomessa.

ISBN 978-952-9854-18-9 (nid.)

ISBN 978-952-9854-19-6 (PDF)

ISSN 2323-5837 (painettu)

ISSN 2342-7396 (verkkojulkaisu)

Euroopan unionin kotouttamisrahasto on osallistunut hankkeen rahoitukseen. Tekijät ovat yksin vastuussa julkaisussa esitetyistä näkemyksistä eikä Euroopan komissio vastaa tietojen perusteella tehdyistä päätelmistä.

© Helsingin Diakonissalaitos 2015

Kuvat: Mikko Sinervo / Taitto: Aivan / Painopaikka: Grano Oy

Kotouttamisrahasto
Tukea kotoutumiseen

”Kun minulla oli suomalainen ystävä, tunsin olevani osa tätä yhteiskuntaa”

Thaimaalaisille naisille suunnatun
SAIMIT-mentoritoiminnan yhteiskunnallisten
vaikutusten arviointiraportti

Tuuli Shinyella

Sisällys

Tiivistelmä	2
1.0 Johdanto	6
1.1 SAIMIT-mentoritoiminta thaimaalaisten naisten kotoutumisen tukena	6
1.2 Yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnin toteutus	7
2.0 Taustatietoa	8
2.1 Thaimaalaisten naisten määrä Suomessa kasvaa vuosi vuodelta	8
2.1.1 Usein thaimaalaiset naiset muuttavat voidakseen huolehtia perheestään	10
2.1.2 Suomessa thaimaalaiset naiset ovat usein työvoiman ulkopuolella	11
2.2 Kotoutuminen ja kotouttaminen Suomessa	12
2.3 Thaimaalaisten naisten kotoutumisessa on omanlaisiaan haasteita	13
3.0 SAIMIT-mentoritoiminnan teot	17
3.1 TEKO 1 – Jalkautuva työ	17
3.2 TEKO 2 – Vapaaehtoisten rekrytointi ja valmentaminen	18
3.3 TEKO 3 – Mentoroinnin tukeminen	18
3.4 TEKO 4 – Mentoriparien ryhmätoiminnan järjestäminen	19
3.5 TEKO 5 – Tiedottaminen, tulosten levittäminen ja vaikuttamistyö	20
4.0 Vaikutusanalyysi	21
4.1 SIDOSRYHMÄ 1 – Thaimaalaiset naiset Mentorointi on edistänyt thaimaalaisten naisten kotoutumista	21
4.2 SIDOSRYHMÄ 2 – Vapaaehtoiset mentorit Vapaaehtoiset ovat saaneet mentoreina toteuttaa sosiaalista vastuutaan	33
4.3 SIDOSRYHMÄ 3 – Helsingin Diakonissalaitos Uusia kansalaistoiminnan malleja on mallinnettu ja tosinnettu	39
4.4 SIDOSRYHMÄ 4 – Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry Familia on SAIMIT-yhteistyön kautta vahvistunut	44
4.5 SIDOSRYHMÄ 5 – Sisäministeriö SAIMIT-toiminnalla on edistetty maahanmuuttajien kotoutumista Suomessa	45
5.0 Lopuksi	48
Viitteet	50
Lähteet	50
Liitteet	52
Abstract	63

1.0

Johdanto

Tässä raportissa arvioidaan Helsingin Diakonissalaitoksella toteutetun thaimaalaisille naisille suunnatun SAIMIT-mentoritoiminnan yhteiskunnallisia vaikutuksia. SAIMIT-mentoritoimintaa järjestettiin vuosina 2013–2015. Raportti perustuu toiminnan aikana kerättyyn kyselylomake- ja haastatteluaineistoon, jota on analysoitu käyttämällä yhteiskunnallisten vaikutusten arviointiin kehitettyä Sofie-työkalua. Sofie perustuu kahteen kansainvälisesti tunnettuun arviointimenetelmään: sosiaaliseen tilinpitoon (Social Accounting) ja sosiaaliseen panos-tuotos -ajatteluun SROI (Social Return on Investment)¹.

Arvioinnin tarkoituksena on SAIMIT-mentoritoiminnan sosiaalisen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointi ja osoittaminen sidosryhmille. Arviointi tuo esille toiminnan onnistumisen kohde-ryhmään kuuluvien thaimaalaisien naisten tavoittamisessa, naisten arkea tukevan mentoritoiminnan järjestämisessä sekä naisten kotoutumisen tukemisessa.

1.1

SAIMIT-mentoritoiminta thaimaalaisien naisten kotoutumisen tukena

SAIMIT on Helsingin Diakonissalaitoksen kehittämishanke, jonka tavoitteena oli etsiä, tukea ja voimavaraistaa kotoutumisvaiheessa olevia thaimaalaisia naisia* mentoroinnin kautta. SAIMIT-mentoritoiminta oli ennaltaehkäisevää työtä, jolla pyrittiin lisäämään thaimaalaisien naisten sekä välillisesti heidän lapsiensa hyvinvointia. Toiminnan painopiste oli kotoutumisen edistämässä, ongelmien ennaltaehkäisyssä ja varhaisessa puuttumisessa. Toiminnassa saatettiin yhteen tukea haluava thaimaalainen maahanmuuttaja ja vapaaehtoinen mentori, joiden välinen mentorisuhde muokkautui yhdessä sovittujen tavoitteiden ja toiveiden mukaan. Mentoroinnin avulla naisia tuettiin hoitamaan kokonaisvaltaisesti fyysistä ja psyykkistä terveyttään, hankkiutumaan mahdollisuuksien mukaan koulutukseen ja työelämään sekä harrastusten pariin, ja tuettiin heitä lasten kasvatuksessa.

SAIMIT-mentoritoimintaa toteutettiin kahden eri hankkeen aikana ajalla 1.1.2013–30.6.2014 (SAIMIT 1) ja 1.7.2014–30.6.2015 (SAIMIT 2). Hankkeita

Helsingin Diakonissalaitos

ARVOT

Helsingin Diakonissalaitoksen arvot ovat kristillinen lähimmäisen rakkaus ja ihmisarvo

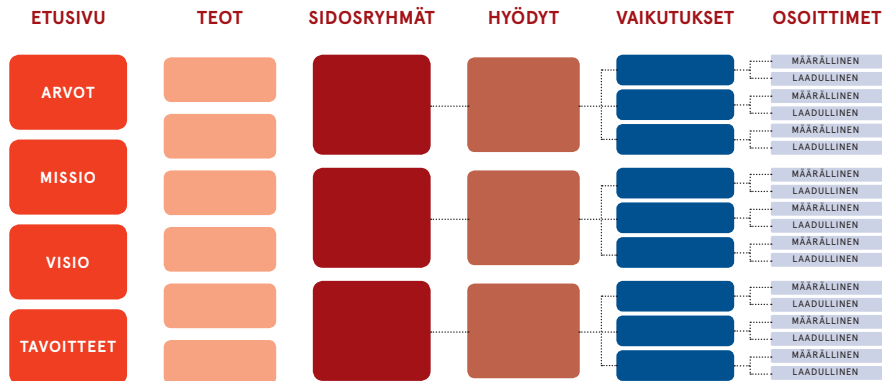
MISSIO

”Jokaiselle ihmisarvoinen huominen”

VISIO

Helsingin Diakonissalaitoksen visio on olla rohkean diakonian edelläkävijä ja kestävästi hyvinvoinnin rakentaja

Kuva 1: Sofie-järjestelmän logiikka

rahoittivat Euroopan unionin kotouttamisrahasto ja Helsingin Diakonissalaitos. Yhteistyökumppanina toiminnassa oli Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry. Tässä arvioinnissa keskitytään mentoritoiminnan arvioimiseen koko toiminta-ajalta, joten hankkeita käsitellään yhtenä kokonaisuutena.

1.2

Yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnin toteutus

Sofie-järjestelmän käytöstä SAIMIT-mentoritoiminnan arvioinnissa on sovittu Sisäministeriön kanssa hankesuunnitelman yhteydessä. Sofie-järjestelmän käyttö tuo myös Helsingin Diakonissalaitoksen konsernille arvokasta tietoa tämän työkalun käytöstä yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnissa, ja arvioinnista saatuja tietoja on käytetty hyödyksi myös hankeraportoinnin yhteydessä.

SAIMIT-mentoritoiminnan vaikutusten arviointia varten tietoa on kerätty jatkuvasti sekä hankkeen thaimaalaisilta asiakkailta, vapaaehtoisilta mentoreilta että työntekijöiltä. Kaikki mentorointiin osallistuneet asiakkaat ovat osallistuneet alkuhaastatteluun, ja heitä on pyydetty täyttämään kirjallinen kyselylomake mentoroinnin alussa ja lopussa. Myös vapaaeh-

toiset mentorit ovat osallistuneet alkuhaastatteluun ja he ovat täyttäneet kyselylomakkeen mentoroinnin lopussa. Lisäksi joitakin asiakkaita (7) ja vapaaehtoisia (4) on syvähaastateltu mentoroinnin eri vaiheissa heidän kokemuksistaan. Thaimaalaisilta asiakkailta on kerätty palautetta toiminnan onnistumisesta myös erillisten palautekeskustelujen avulla (11 osallistujaa). Jokaisen mentoriparin kohdalla mentoroinnin onnistumisista, haasteista ja vaikutuksista on kerätty systemaattisesti tietoa mentorointikaareen sisältyvien yhteisten tapaamisten (alussa, keskellä ja lopussa) sekä puhelinsoittojen yhteydessä. Myös valmenneuksista on kerätty osallistujilta kirjallinen palaute. Arvioinnissa käytetyt kyselylomakkeet ja haastattelurungot löytyvät liitteinä raportin lopusta.

Analyysiin on vaikutusten havainnollistamiseksi lisätty muutamia vaikutustarinoita. Vaikutustarinat perustuvat SAIMIT 1 -hankkeessa tuotettuihin asiakasprofileihin. Asiakasprofiilit ovat eri ihmisten todellisista tarinoista yhdisteltyjä kuvitteellisia profileita, jotka kuvaavat neljää tyypillistä mentoritoimintaan osallistunutta thaimaalaista naista.

Arvioinnin toteutti SAIMIT-hankkeen projektityöntekijä Tuuli Shinyella yhdessä projektipäälliköiden Annina Laaksosen ja Susanna Kiurun sekä projektityöntekijöiden Valisa Krairikshin ja Prim Iamsomboonin kanssa. Vapaaehtoisten haastatte-

* Tässä raportissa käytetään yksinkertaisuuden vuoksi termiä "thaimaalainen nainen" tarkoittamaan Thaimaasta Suomeen muuttaneita naisia. Käsitteellä viitataan yleisesti naisten thaimaalaiseen taustaan ottamatta kantaa heidän kansalaisuuteensa, etnisyyteensä, kulttuuriinsa tai muuhun identifiointumiseensa. SAIMIT-toiminnan kohderyhmään kuuluvista thaimaalaisista naisista kerrotaan tarkemmin luvussa 5.1.

lut toteutti kansalaistoiminnan assistentti Anna Rundgren. Eri sidosryhmien osalta vaikutuksia ovat kommentoineet Familia Clubin toiminnanjohtaja Tarja Monto sekä rahoittajan edustajana Johanna Malmelin sisäministeriöstä. Arviointiprosessia ohjasivat Helsingin Diakonissalaitoksen säätöön kansalaistoiminnan johtaja Laura Hakoköngäs sekä varainhankintapäällikkö Kristiina Elenius.

Arviointiraportin kulku noudattaa Sofie-järjelmän logiikkaa. Aluksi luodaan taustatiedoksi lyhyt katsaus thaimaalaisiin maahanmuuttajiin Suomessa, minkä jälkeen esitellään hankkeessa toteutetut toimenpiteet eli teot. Sen jälkeen arvioidaan hanketta valittujen sidosryhmien näkökulmista yksi kerrallaan. Kunkin sidosryhmän kohdalla on ensin pohdittu mitä hyötyä hanke sidosryhmälle tuottaa. Sidosryhmän kokemaa hyötyä on sen jälkeen pilkottu konkreettisiksi vaikutuksiksi, joita hanke toiminnallaan tuottaa. Vaikutukset osoitetaan tosiksi osoittimilla, jotka ovat sekä määrällisiä että laadullisia.

2.0

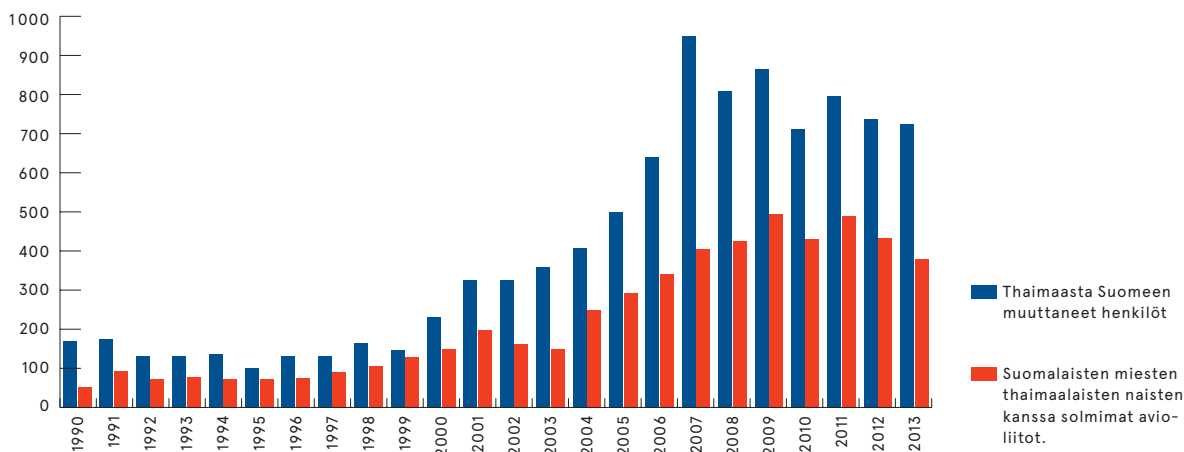
Taustatietoa

2.1.

Thaimaalaisten naisten määrä Suomessa kasvaa vuosi vuodelta

Thaimaalaiset ovat yksi Suomen suurimmista maahanmuuttajaryhmistä. Vuoden 2013 lopussa Suomessa asui 7246 thaimaalaistaustaista* ihmistä, ja heistä 85 prosenttia oli naisia. Thaimaalaistaustaisista 17 prosenttia on alle 20-vuotiaita, ja suuri osa Suomessa asuvista thaimaalaisista miehistä onkin maahanmuuttaneiden thaimaalaisten naisten alaikäisiä lapsia. Katsottaessa vain aikuisia nousee naisten osuus thaimaalaistaustaisista 92 prosenttiin. Kun thaimaalaisten naisten lukumäärästä poistetaan toisen sukupolven

KUVA 2: Thaimaasta Suomeen muuttaneiden henkilöiden ja suomalais-thaimaalaisten avioliittojen määrä (Tilastokeskus 2014b; Tilastokeskus 2014c)

maahanmuuttajat ja lapset, eli Suomessa syntyneet thaimaalaistaustaiset naiset sekä alle 15-vuotiaat tytöt, tulee thaimaalaisten naisten kokonaismääräksi 5758.² Vuonna 2013 thaimaalaiset olivatkin Suomen neljänneksi suurin naismaahanmuuttajaryhmä venäläisten, virolaisten ja somalialaisten naisten jälkeen. Tarkasteltaessa molempia sukupuolia yhteensä, olivat thaimaalaiset Suomen yhdeksänneksi suurin maahanmuuttajaryhmä.³

Thaimaalaisten muuttoliikkeestä Suomeen kertoo myös se, että thaimaalaiset ovat olleet vuodesta 2008 lähtien vireille tulleiden ensimmäisten oleskelulupahakemusten top 10 -listalla, vuonna 2014 sijalla seitsemän⁴. Lisäksi Suomessa enemmän tai vähemmän väliaikaisesti oleskelevien thaimaalaisten kokonaismäärä saattaa olla todellisuudessa paljon suurempi kuin tilastot näyttävät, sillä luvut eivät sisällä esimerkiksi turistiviisumilla maassa oleskelevia henkilöitä.

Maahanmuutto Thaimaasta Suomeen on kasvanut merkittävästi 2000-luvun puolenvälin jälkeen, ja esimerkiksi vuonna 2013 Suomeen muutti Thaimaasta yhteensä 725 henkilöä⁵. Thaimaalaisten naisten määrä Suomessa on kuudessa vuodessa (2007–2013) lähes kaksinkertaistunut⁶. Kasvavassa maahanmuutossa Thaimaasta Suomeen voidaan erottaa joitakin erityispiirteitä: muuttoliike on erittäin naisvaltaista, suurin osa on avioliittomuuttajia ja joukossa on suhteellisen paljon alaikäisiä. Esimerkiksi vuonna 2013 maahan muuttaneista thaimaalaisista yli puolet oli 25–44-vuotiaita, mutta merkittävä osa myös alle 15-vuotiaita lapsia (27 %).^{**} On tavallista, että thaimaalaisten naisten mukana Suomeen muuttaa myös heidän Thaimaassa syntyneitä alaikäisiä lapsiaan.

Vuodesta 2008 lähtien thaimaalaisten naisten kanssa solmitut avioliitot ovat olleet suomalaisten miesten yleisin kansainvälisten avioliittojen tyyppi⁷.

Viime vuosina suomalaisten miesten ja thaimaalaisten naisten välisiä avioliittoja on solmittu vuosittain noin 400–500⁸, kun avioeroja on puolestaan tehty näiden parien välillä noin 80–130 vuosittain⁹. Suomessa syntyneiden miesten ja Thaimaassa syntyneiden naisten välisten avioliittojen eronneisuusluku on 2000-luvulla vaihdellut noin 3,5–5 prosentin välillä, mikä on selvästi suurempi kuin parien, joiden molemmat puoliset ovat syntyneet Suomessa (1,2 % vuonna 2013), mutta samankaltainen esimerkiksi suomalaisten miesten venäläisten tai virolaisten kanssa solmimien avioliittojen eronneisuuden kanssa¹⁰. Suomessa asuu siis paljon suomalaisten miesten kanssa naimisissa olevia thaimaalaisia naisia, mutta myös paljon näistä liitoista eronneita naisia.

Yksi thaimaalaisiin naisiin liittyvä erityispiirre on myös se, että Suomen thaimaalaisväestö ei keskity yhtä vahvasti Uudellemaalle ja pääkaupunkiseudulle kuin muu maahanmuuttajaväestö. Ulkomaalaistaustaisesta väestöstä 54 prosenttia asui vuonna 2013 Uudenmaan maakunnassa, kun thaimaalaistaustaisesta väestöstä vain noin 40 prosenttia¹¹. Tarkasteltaessa thainkielisen väestön sijoittumista eri paikkakunnille huomataan, että monissa pienissä kunnissa ympäri Suomen, mukaan lukien Ahvenanmaalla, on ”thaimaalaikeskittymiä”. Muutamilla pienillä paikkakunnilla thaimaalaiset muodostavat jopa 20–30 prosenttia kunnan vieraskielisestä väestöstä sekä noin puoli prosenttia kunnan koko väestöstä (esimerkiksi Laihia, Rantasalmi ja Kalajoki).^{***} Thaimaalaisten naisten asuinkunnan valintaan vaikuttaakin todennäköisesti ennen kaikkea se, missä heidän suomalaiset puolisonsa asuvat sekä missä heillä on kontakteja muihin thaimaalaisiin.

* Taustamaa määräytyy henkilön vanhempien syntymävaltiotiedon perusteella. Mikäli henkilön molemmat vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla, on taustamaa ensisijaisesti biologisen äidin syntymävaltio. Mikäli vähintään toinen vanhemmista on syntynyt Suomessa, on taustamaa Suomi. Lisätietoja: http://tilastokeskus.fi/til/vaerak/2014/vaerak_2014_2015-03-27_laa_001_fi.html

** Tilastokeskus 2014b. Lukumäärä ei sisällä Thaimaasta Suomeen muuttaneita Suomen kansalaisia. Osa Suomeen tulleista alaikäisistä thaimaalaisista on myös adoptiolapsia, viime vuosina noin 15–40 lasta vuosittain (Tilastokeskus 2014d).

*** Tilastokeskus 2013. Henkilömäärin mitattuna thaimaalaisväestö on pienissä kunnissa kuitenkin pieni: Laihia 17, Rantasalmi 13 ja Kalajoki 27 thainkielistä asukasta.

Thaimaassa on tavallista, että naiset muuttavat työn perässä maaseudulta kaupunkeihin isovanhempien tai muiden sukulaisten huolehtiessa lapsista kotikylässä.

2.1.1

Usein thaimaalaiset naiset muuttavat voidakseen huolehtia perheestään

Muuttoliikkeen tutkimuksessa yhdeksi viimeaikojen kansainväliseksi megatrendiksi on mainittu muuttoliikkeen naisistuminen¹². Naiset muuttavat monista syistä, mutta thaimaalaisten naisten kohdalla korostuvat muuttosyinä erityisesti avioliitto sekä jossain määrin myös työ. Maahanmuuttosyy on merkityksellinen varsinkin maahanmuuton alkuvaiheessa, sillä maahanmuuttajanaisen elämä ja häneen kohdistuvat odotukset niin perheen, oman etnisen yhteisön kuin suomalaisen yhteiskunnankin taholta näyttäytyvät erilaisina maahanmuuttosyyntä ollessa työ kuin sen ollessa avioliitto. Myös maahanmuuttajan oleskelun luonne vaikuttaa suuresti hänen asemaansa uudessa kotimaassa.¹³ Thaimaalaisten naisten siirtolaisuus on osa globaalia ihmisten liikkuvuuden lisääntymistä, mutta siinä voidaan nähdä myös joitakin erityispiirteitä, jotka vaikuttavat heidän elämäänsä ja kotoutumiseensa uudessa kotimaassa.

Thaimaalaisten naisten siirtolaisuus on yleistä, ja 1980-luvulla naisten siirtolaisuus Thaimaasta kasvoi merkittävästi naisten alkaessa muuttaa yhä enemmän ulkomaille töihin palvelusektorille ja kotitalouksiin. Thaimaassa on myös tavallista, että naiset muuttavat maan sisällä työn perässä maaseudulta kaupunkeihin isovanhempien tai muiden sukulaisten huolehtiesä lapsista kotikylässä. Thaimaassa perheet yleensä tukevat naisten lähtemistä siirtolaisiksi ja suhtautuvat siihen myönteisesti, sillä naiset säilyttävät miehiä todennäköisemmin siteen perheeseensä ja lähettävät ulkomailta rahaa kotimaahan. Tyttären avioliitto länsimaalaisen miehen kanssa nähdään köyhemmissä perheissä usein myös keinona nostaa perheen varallisuutta ja asemaa.¹⁴ On universaali ilmiö, että ylijärjetyt hoivasuhteet, kuten omista vanhemmista huolehtiminen entisessä kotimaassa, jäävät usein siirtolaisnaisten vastuulle¹⁵.

Samalla kun thaimaalaisten naisten siirtolaisuus lisääntyi yleisesti, lisääntyi myös kansainväliseen seksibisnekseen liittyvä siirtolaisuus ja ihmiskauppa¹⁶. Osa myös Suomeen suuntautuvasta thaimaalaisten muuttoliikkeestä voi liittyä tavalla tai toisella seksiteollisuuteen. Naiset saattavat esimerkiksi tavata suomalaisen miehen Thaimaassa seksityön kautta tai he saattavat päätyä Suomessa tekemään seksityötä. Pro-tukipisteen vuonna 2011 tekemän arvion mukaan Suomessa olisi noin 300 thai-hieronnassa työskentelevää henkilöä¹⁷. Kaikki thai-hierontapaikossa työskentelevät naiset eivät kuitenkaan tarjoa seksipalveluja tai tee seksityötä päätoimisesti.

Muuttosyyistä riippumatta naissiirtolaiset ovat monesti vielä pitkään maahanmuuton jälkeen riippuvaisia erilaisista välittäjistä, työnantajista tai aviomiehistä. On tyypillistä, että koviakin kokeneet thaimaalaiset siirtolaisnaiset haluavat kuitenkin ylläpitää kuvaa ”hyvästä elämästä” ulkomailla, mikä vain lisää muiden halukkuutta lähteä.¹⁸ On hyvä kuitenkin muistaa, etteivät kaikki thaimaalaiset naiset suinkaan muuta ulkomaille paremman elämän perässä, vaan avioliitot ulkomaalaisten miesten kanssa ovat myös seurausta globalisaatiosta ja ihmisten liikkuvuudesta yleisesti. Myös turismin kasvulla Thaimaassa on ollut suuri vaikutus siihen, että yhä useampi thaimaalainen nainen on avioitunut ulkomaalaisen miehen kanssa ja muuttanut avioliiton myötä ulkomaille. SAIMIT-toiminnan asiakkaista suurin osa on muuttanut Suomeen juuri avioliiton kautta, ja heistä monet ovat tavanneet miehensä internetin deittipalvelun tai ystävänsä kautta. Monet ovat myös Thaimaassa työskennelleet turismin parissa, ja ovat sitä kautta tutustuneet suomalaiseen mieheen. On tavallista, että päätös muuttaa Suomeen on tapahtunut melko nopeasti.

2.1.2.

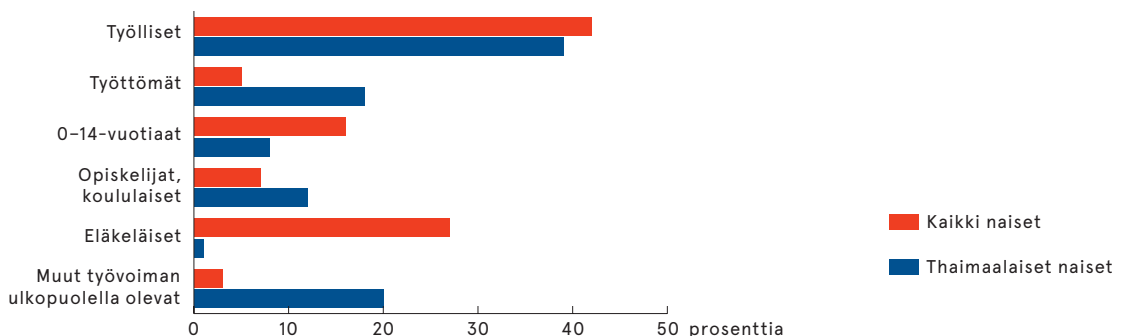
Suomessa thaimaalaiset naiset ovat usein työvoiman ulkopuolella

Työllisyyden osalta thaimaalaiset naiset muodostavat Suomessa kiinnostavan ryhmän. Vuonna 2013 Suomessa asuvista thain kieltä äidinkielenään puhuvista naisista oli työllisiä 39 prosenttia ja työttömiä 18 prosenttia. Tarkasteltaessa thainkielisten naisten työttömyysastetta (työttömien osuutta työvoimasta) huomataan, että thainkielisten naisten työttömyysaste (32 %) on huomattavasti korkeampi kuin valtaväestön naisilla (10), mutta suurin piirtein samaa tasoa kuin vieraskielisillä naisilla yhteensä (27 %). Thaimaalaisten naisten työttömyysaste on kuitenkin huomattavasti matalampi kuin joillakin pakolaistautaisilla naismaahanmuuttajaryhmillä (esimerkiksi somalinkieliset 62 prosenttia ja arabiankieliset 66 prosenttia) ja toisaalta samankaltainen kuin esimerkiksi hindinkielisillä ja venäjänkielisillä naisilla, jotka myös tyypillisesti muuttavat Suomeen avioliiton kautta. Thaimaalaisten naisten työttömyysaste näyttäisi siis selittyvän osin muuttosyyntä kautta. Thaimaalaisten naisten työttömyysaste on kuitenkin moniin muihin aasialaisiin maahanmuuttajanaisiin verrattuna melko korkea (esimerkiksi tagaloginkieliset 15 % ja kiinan-

kieliset 21 %), joista heistäkin merkittävä osa muuttaa työn lisäksi Suomeen myös avioliiton kautta.¹⁹ Näyttäisi siis siltä, että thaimaalaisten naisten melko korkeaan työttömyysasteeseen vaikuttaa maahanmuuttosyyntä lisäksi myös muita tekijöitä.

Vuonna 2013 thainkielististä naisista oli 43 prosenttia työvoiman ulkopuolella. Noin neljännes thainkielististä naisista oli työvoiman ulkopuolella jostakin tavanomaisesta syystä – koska he olivat lapsia, opiskelijoita tai eläkeläisiä – mutta jopa 20 prosenttia thainkielististä naisista oli työvoiman ulkopuolella jostakin muusta syystä. Samana vuonna kaikista Suomessa asuvista naisista oli lasten, opiskelijoiden ja eläkeläisten lisäksi työvoiman ulkopuolella vain 3 prosenttia. Vaikka muusta syystä työvoiman ulkopuolella olevien thaimaalaisten naisten osuus on valtaväestöön verrattuna suuri, on se kuitenkin samankaltainen kuin monien muiden kolmansista maista Suomeen muuttaneiden naisten osalta (esim. somalin-, arabian-, englannin ja kiinankielisten 22–24 %).²⁰ Voidaankin sanoa, että thaimaalaiset naiset ovat muihin maahanmuuttajanaisiin verrattuna kohtalaisen hyvin työllistyneitä, mutta valtaväestöön verrattuna thaimaalaisista naisista on huomattavan suuri osa tuntemattomasta syystä työvoiman ulkopuolella.

KUVA 3: Thaita äidinkielenään puhuvien pääasiallinen toiminta prosentteina verrattuna kaikkien Suomessa asuvien naisten pääasialliseen toimintaan prosentteina vuonna 2013 (Tilastokeskus 2015a).

Puoliso voi hidastaa kotoutumista tiedostamattaan esimerkiksi hoitamalla kaikki asiat vaimonsa puolesta.

2.2.

Kotoutuminen ja kotouttaminen Suomessa

Kasvavan maahanmuuton ja monikulttuuristuvan yhteiskunnan myötä on Diakonissalaitoksen toiminnassa kiinnitetty erityistä huomiota myös tarpeeseen kehittää ja tuottaa palveluita erilaisille maahanmuuttajaryhmille. Thaimaalaiset naiset ovat yksi niistä erityisryhmistä, jotka tutkimusten ja selvitysten²¹ mukaan ovat usein vaarassa pudota julkisten hyvinvointi- ja kotouttamispalveluiden ulkopuolelle.

Maahanmuuttajien kotouttamisesta säädetään 1.9.2011 voimaan tulleessa laissa kotoutumisen edistämistä (1386/2010). Lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan, sekä edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken²². Kotouttamisasiat kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle, mutta vastuu kotouttamisesta jakautuu kuitenkin usean eri ministeriön kesken. Käytännössä kotouttamistyötä tekevät kunnat, TE-toimistot, ELY-keskukset ja monet järjestöt.²³

Kotouttamispalvelujen kannalta monet thaimaalaiset naiset sekä muut avioliiton vuoksi Suomeen muuttaneet ovat olleet pitkään ongelmallisessa asemassa. Syksyyn 2011 asti voimassa olleen vanhan kotouttamislain (493/1999) mukaan avioliiton vuoksi muuttajat ovat olleet oikeutettuja ilmaiseen kieli- ja kotoutumiskoulutukseen vain, jos he ilmoittautuvat työttömiksi työnhakijoiksi tai hakevat toimeentulotukea. Tämän seurauksena muun muassa monet kotiäidit ovat jääneet näiden palvelujen ulkopuolelle. Nykyisen kotouttamislain myötä kaikki Suomeen muuttavat henkilöt saavat oleskeluluvan myöntämisen yhteydessä perustietoa yhteiskunnasta, ohjausta palveluista sekä mahdollisuuden hakeutua alkukartoitukseen henkilökohtaista kotoutumissuunnitel-

maa varten, minkä olisi pitänyt parantaa thaimaalaisen maahanmuuttajien asemaa oleellisesti²⁴.

Suomalainen kotouttamispolitiikka ei kuitenkaan ole thaimaalaisen naisten kannalta ongelmatonta. Ensinnäkin kotouttaminen mielletään Suomessa vahvasti työllistämisen kautta, mistä kertoo mm. TE-toimistojen keskeinen rooli maahanmuuttajien alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien tekemisessä. Pienten lasten äitien näkökulmasta kotoutumisen tavoite ei ole yleensä ensisijaisesti työllistyminen, vaan kotouttamista edistävien toimenpiteiden olisi turvattava sopeutuminen ja hyvinvointi myös elämän muilla osa-alueilla, erityisesti perheessä. Tämä tukee myös naisten tulevaisuuden työllistymismahdollisuuksia. Useimmiten TE-toimistoissa tehtävät alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat keskittyvät kuitenkin kielikoulutukseen ja työhistoriaan, eikä sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta aina ehditä selvittää²⁵.

Toinen keskeinen ongelma on, että kotouttamistoimet ovat Suomessa perinteisesti keskittyneet vahvasti pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden tarpeisiin. Esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluissa on tavallista, että maahanmuuttajien tarvitsema pidempi vastaanottoaika ja tulkin käyttö huomioidaan vain pakolaisilla, vaikka sama tarve on suurimmalla osalla maahanmuuttajista. Pakolaisten ohjaus ja neuvonta on systemaattisempaa kuin muiden maahanmuuttajien, ja pakolaisille tehdään myös muita maahanmuuttajia enemmän alkukartoituksia ja kotoutumissuunnitelmia, jotka ovat kuitenkin kotoutumislain mukaan kotouttamisen keskeisiä välineitä. Pidemmällä aikavälillä tarvetta vastaaviin palveluihin pääsy vähentäisi syrjäytymisriskiä sekä kotoutumisesta aiheutuvia kustannuksia. Muiden maahanmuuttajien, kuten puolisoitten tai työperäisten maahanmuuttajien osalta kotoutumislaki ei olekaan toiminut odotetulla tavalla.²⁶

Sen sijaan, että keskitytään ainoastaan maahanmuuttajien työllistämiseen tai pakolaisten kotoutta-

miseen, hedelmällisempää onkin lähestyä kotoutumista laajempänä ihmisen elämänkaareen liittyvänä jatkumona. Kotoutuminen voidaan määritellä tapahtumaketjuksi, jossa maahanmuuttaja oppii tietoja, taitoja ja toimintatapoja sekä luo uusia sosiaalisia verkostoja, joiden avulla hän tulee osalliseksi ympäröivässä yhteiskunnassa. Kotoutuminen on lisäksi aina myös kaksisuuntainen prosessi, mikä tarkoittaa sitä, että maahanmuuttajan kotoutumisen edellytyksenä on, että valtaväestön asenteet ja toimintatavat sen mahdollistavat. Toimivan kotoutumisen perustana on myös, että muuttaneet voivat halutessaan pitää yllä omaa kulttuurista erityisyyttään kuitenkin yhteiskunnan lait tunnustaen.²⁷

Kotoutumista tukevassa toiminnassa olisi tärkeää myös huomioida, että maahanmuuttajan ylläpitämät siteet vaikuttavat edelleen uudessakin kotimaassa merkittävästi hänen hyvinvointiinsa. Kotouttamistoimintaa ei kannata perustaa oletukselle, että maahanmuuttaja muuttaa, kotoutuu ja jää Suomeen. Todellisuudessa suuri osa maahanmuuttajista liikkuu toistuvasti rajojen yli ja elää mentaalisesti kahdessa tai useammassa paikassa samanaikaisesti. Tällöin he myös tekevät päätöksiä ja suunnitelmia elämässään tämän todellisuuden pohjalta. Jos vanhassa kotimaassa on esimerkiksi perheenjäseniä, liiketoimintaa tai omaisuutta, vaikuttavat ylläpitämät siteet merkittävästi elämään myös Suomessa.

Koska kotoutuminen on moniulotteinen prosessi, on sitä mahdotonta yksiselitteisesti mitata. Tässä vaikutusten arvioinnissa on pyritty kuitenkin valitsemaan muutamia SAIMIT-toiminnan tavoitteiden kannalta keskeisiä kotoutumisen mittareita. Thaimaalaisille asiakkaille suunnatuissa kyselylomakkeissa on mitattu mentoritoiminnan vaikutusta yksinäisyyden tunteeseen, oman elämän laatuun ja vaikutusmahdollisuuksiin, tietämykseen yhteiskunnan palveluista, osallisuuden tunteeseen, kielitaidon kehittymiseen sekä sosiaalisen verkoston laajenemiseen.

2.3.

Thaimaalaisen naisten kotoutumisessa on omanlaisiaan haasteita

Vaikka thaimaalaisen naisten kotoutuminen Suomeen on monilta osin samanlaista kuin muillakin maahanmuuttajaryhmillä, on thaimaalaisen naisten kohderyhmässä havaittavissa selkeitä kotoutumiseen vaikuttavia erityispiirteitä. On hyvä muistaa, että thaimaalaiset naiset eivät tietenkään ole täysin homogeeninen ryhmä, vaan naisten välillä on paljon eroja niin kotoutumiseen kuin muihinkin elämäntilanteisiin liittyen. Seuraavassa on kuitenkin mainittu muutamia erityisiä kotoutumiseen liittyviä haasteita, jotka koskettavat monia thaimaalaisia naisia ja jotka kannattaa huomioida tämän ryhmän kohdalla. Havainnot perustuvat SAIMIT-toiminnassa saatuihin kokemuksiin, ellei toisin mainita.

Suomalaisen puolison vaikutus kotoutumisen onnistumiseen tai epäonnistumiseen on suuri

Suurin osa thaimaalaisista naisista Suomessa on niin sanottuja avioliittomuuttajia, eli he ovat solmineet maahanmuuton yhteydessä avioliiton suomalaisen miehen kanssa. Suomalainen puoliso voi olla Suomeen sopeutumisessa tärkeä voimavara, mutta toisaalta myös estää tai hidastaa kotoutumista. Puoliso voi hidastaa kotoutumista tiedostamattaan esimerkiksi hoitamalla kaikki asiat vaimonsa puolesta. Toisaalta joukossa on myös tapauksia, joissa puoliso tahallisesti vaikeuttaa naisen kotoutumista ja esimerkiksi vastustaa vaimonsa suomenkielen opiskelua, koska kielitaidotonta vaimoa on helpompi ohjailta ja hallita.

Thaimaalaisiin naisiin ja heidän suhteisiinsa suomalaisten miesten kanssa liittyy paljon negatiivisia mielikuvia ja suhtautumistapoja. Kielteinen leima liittyy toisaalta epäilyihin suhteen synnystä seksiturismin tai vaimonvälityksen seurauksena sekä lumeavioliittosyytöksiin. Ennakkoluulot ja kielteiset stereotyyppit liittyvät myös thaimaalaisiin vaimoihin

laskelmoivina rahan perässä juoksijoina tai seksityöläisinä.²⁸ Ympäristön negatiivisten asenteiden kohtaaminen on suomalais-thaimaalaisten perheiden arjessa toisinaan hyvinkin raskasta²⁹ ja se saattaa osaltaan hidastaa naisten kotoutumista.

Kotiäideillä on omat erityiset kotoutumiseen liittyvät haasteensa

Huomattava osa Suomessa asuvista thaimaalaisista on työvoiman ulkopuolella, mikä osaltaan selittää ryhmän näkymättömyyden viranomaisten silmissä³⁰. Yksi syy työvoiman ulkopuolelle jäämiselle on kotiäitiys ja perhetilanne. Pienten lasten hoitaminen kotona heti kotoutumisen alkuvaiheessa keskeyttää usein jo aloitetun suomen kielen kurssin tai estää kurssille pääsyn. Monet thaimaalaiset kotiäidit kokevat myös olevansa yksinäisiä ja elävänsä eristyksissä kotonaan vailla tukiverkkoa.

Sosiaalisen tuen tärkeys vanhemmuudessa koskettaakin erityisesti maahanmuuttajanaisia, sillä lasten hoidossa ensisijainen vastuu on usein äideillä. Thaimaalaisia naisia, jotka ovat Suomessa asuessaan pääasiassa hoitaneet lapsia kotona, yhdistää usein tietämättömyys tarjolla olevista palveluista sekä suomalaisesta yhteiskunnasta myös arjen tasolla. Monille heistä kynnys lähteä kotoa ja liikkua itsenäisesti esimerkiksi julkisilla liikennevälineillä on suuri. Sosiaalisen tuen puute, eristyisyys ja yksinäisyys myös altistavat maahanmuuttajaitejä merkittävästi esimerkiksi synnytyksen jälkeiselle masennukselle, jolta kulttuuristen perinteiden ylläpitäminen ja oman kulttuuriyhteisön tuki sen sijaan suojaisivat³¹.

Thaimaalaisten naisten perheet Suomessa ovat myös usein uusperheitä. On yleistä, että thaimaalaisilla naisilla on lapsi tai lapsia aikaisemmasta liitosta Thaimaassa, jolloin monesti naisen mukana tai hänen perässään Suomeen muuttavat myös hänen lapsensa. Myös suomalaisella miehellä saattaa olla lapsia aikaisemmasta liitosta. Uusperheen jäsenten sopeutuminen ja arjen yhteensovittaminen tuovat usein mukanaan myös omat erityiset haasteensa, jotka kuormittavat thaimaalaistaitejä entisestään.

Eronneet naiset saattavat olla erityisen vaikeassa tilanteessa

Thaimaalaisten naisten avioliitot suomalaisten miesten kanssa päättyvät verrattain usein eroon. Mikäli nainen ei tunne perusoikeuksiaan eikä palvelujärjestelmää, voi mies ristiriitatilanteessa uhata vaimoa esimerkiksi maastakarkoituksella tai lasten menetyksellä, minkä takia naiset saattavat pysyä huonossa parisuhteessa pitkiäkin aikoja. Jos välit entiseen puolisoon ovat huonot, saattaa nainen jäädä erossa lähes täysin vaille tukiverkkoa. Pahimmillaan nainen menettää erossa lastensa huoltajuuden sekä jää varattomaksi ja asunnottomaksi, jolloin matalan kynnyksen tuen tarve on erityisen suuri.

Suomalais-thaimaalaisissa liitoissa puolisoitten välinen ikäero on monesti suhteellisen suuri; vuoden 2011 tilastojen mukaan Suomessa syntyneiden miesten ja Thaimaassa syntyneiden naisten avioliitoissa mies on keskimäärin 9,3 vuotta naista vanhempi³². Tämän takia thaimaalaisten naisten joukossa on ikäänsä nähden paljon myös leskiä, jotka kohtaavat usein samoja ongelmia kuin eronneet.

Parisuhdeväkivalta nousee esiin useiden naisten elämäntarinoissa

SAIMIT-toiminnassa on havaittu, että kokemukset parisuhdeväkivallan eri muodoista ja esimerkiksi turvakodissa asumisesta eivät ole harvinaisia thaimaalaisten naisten keskuudessa. Miira Hartikainen (2005) on tutkinut thaimaalaisten naisten kokemuksia parisuhdeväkivallasta ja avun saamisesta Suomessa. Tutkimuksen mukaan avun hakemisen kynnys on thaimaalaisilla naisilla korkea ja avun hakemista vaikeuttavat kieliongelmat, tiedon puute, häpeä sekä haluttomuus kertoa perheen sisäisistä asioista ulkopuolisille. Väkivaltainen puoliso käyttää usein hyväksien naisen tietämättömyyttä omista oikeuksistaan ja suomalaisesta palvelujärjestelmästä. Mies saattaa myös rajoittaa naisen liikkumista kodin ulkopuolella sekä hänen sosiaalisia suhteitaan. Kotoutuminen on useimmille naisille mahdollista vasta, kun he ovat

---

Vaikutustarina 1 : Juuri Suomeen saapunut koulutettu 'Nat'

Nat on 32-vuotias thaimaalainen nainen. Hän tapasi miehensä Thaimaassa hotellissa, jonka johtajana hän työskenteli. Hänellä on matkailualan kandidaatin tutkinto sekä paljon kokemusta vastuullisista tehtävistä hotelleissa.

Asuttuaan ensin miehensä kanssa Thaimaassa perhe muutti Suomeen ja Nat jäi kotiin hoitamaan lasta vuodeksi. Lapsen aloitettua päiväkodin Nat aloitti kielikurssin olettaen, että pääsisi takaisin työelämään heti kun oppisi suomen kieltä.

Töitä ei kuitenkaan kovasta yrityksestä huolimatta löytynyt. Nat syytti tilanteesta rasismia ja turhautui mieheensä, joka ei myöskään osannut auttaa häntä saamaan töitä. Nat oli pakotettu miettimään elämänsuun-

nitelmansa uusiksi: kouluttautuisiko lisää, vaihtaisiko alaa, vai jatkaisiko vain töiden etsintää? Palaisiko sittenkin Thaimaahan, missä kaikki oli hyvin?

Mentorin kanssa Nat mietti yhdessä eri mahdollisuuksia. Hänelle oli tärkeää kuulla, että myös mentorilla oli ollut välillä työttömiä jaksoja ja hankaluuksia työnhaussa. Hän sai ensimmäisen suomalaisen ystävän, jonka kanssa oli eroavaisuuksien lisäksi myös paljon yhteistä.

Mentorin tuella hän teki päätöksen mennä kokkikurssille, parantaa suomen kielen taitoaan, ja ehkä myöhemmin perustaa oman yrityksen.

selviytyneet väkivaltaisesta suhteesta.³⁵

SAIMIT-toiminnassa tehdyt havainnot ovat tutkimuksen kanssa samansuuntaisia. Fyysisen ja henkisen väkivallan lisäksi myös taloudellinen väkivalta vaikuttaa yleiseltä. Naisen sosiaalietuudet saatetaan esimerkiksi maksaa puolison tilille, jolloin puolisolilla on mahdollisuus kontrolloida täysin naisen käytössä olevaa rahaa. Myös eron jälkeen uhkaileva tai väkivaltainen ex-puoliso saattaa vaikeuttaa naisen elämää ja esimerkiksi tarkoituksellisesti estää tai hankaloittaa yhteisen lapsen tapaamista.

Heikko kielitaito ja alhainen koulutustaso vaikeuttavat asioiden hoitamista itsenäisesti

Monet Suomeen muuttavat naiset ovat kotoisin Thaimaan köyhemmästä koillisosasta, ja heillä on usein taustallaan vain peruskoulutus. Monet vanhemmat naiset ovat aikoinaan jättäneet peruskoulunkin kesken, jolloin he saattavat olla joko täysin tai toiminnallisesti lukutaidottomia. Erilaisissa palveluissa ja viranomaisien kanssa asioidessaan thaimaalaiset naiset ovat usein hyvin riippuvaisia miehensä tai ystäviensä avusta. Monet naisista myös luottavat pääasiassa muilta thaimaalaisilta saamaansa tietoon esimerkiksi oleskelulupiin, sosiaaliturvaan tai yritystoimintaan liittyvissä asioissa, jolloin hyödyllisen tiedon lisäksi myös väärä tieto leviää yhteisössä nopeasti. Monista yhteiskunnan tarjoamista palveluista ei myöskään tiedetä lainkaan tai niiden piiriin ei päästä. Useilla thaimaalaisilla naisilla on heikon suomen ja englannin kielen taidon lisäksi puutteelliset atk-aidot. Monet eivät ole Suomessa asuessaan esimerkiksi koskaan käyttäneet nettipankkitunnuksia, joita tarvitaan kuitenkin pankkiasioiden lisäksi moniin muihin palveluihin tunnistautumiseen.

Heikolla kielitaidolla myös esimerkiksi terveyspalveluihin ajan varaaminen sekä tarvittavan palvelun ja selkeän ohjauksen saaminen voi olla erittäin vaikeaa. Myös erilaisissa oikeusprosesseissa kielitaidon puute vähentää oleellisesti naisten mahdollisuuksia vaikuttaa heitä koskeviin päätöksiin. Monesti thaimaalaisilla ei ole myöskään tietoa oikeudestaan vaatia asiointitulkkia.

Kontaktit valtaväestöön jäävät usein vähäisiksi

Monilla thaimaalaisilla naisilla ei ole vuosienkaan Suomessa asumisen jälkeen muita sosiaalisia kontakteja valtaväestöön kuin heidän oma aviomiehensä ja mahdollisesti joitakin tämän sukulaisia. Sama ilmiö koskettaa todennäköisesti myös monia muita maahanmuuttajia, mutta mm. kielimuurin ja kotiäitiyden takia erityisesti myös thaimaalaisia naisia. Kontaktien puuttuessa monilla thaimaalaisilla naisilla on stereotyyppiin perustuva negatiivinen käsitys suomalaisista ihmisistä, minkä takia he eivät välttämättä edes erityisemmin halua suomalaisiin tutustua. Monille thaimaalaisille naisille Suomen suuri thaimaalaisyhteisö on tärkeä arjen voimavara, mutta esimerkiksi suomen kielen oppimisen ja kulttuuriin tutustumisen kannalta kontaktien vähäisyys valtaväestöön on ongelmallista.

Ylirajaiset siteet vaikuttavat merkittävästi kotoutumisprosessiin ja hyvinvointiin Suomessa

Monien thaimaalaisten naisten kohdalla kotoutumisvaiheen määrittely on ongelmallista, sillä hyvin monet ovat asuneet Suomessa lyhyemmissä jaksoissa ja useampaan otteeseen. Jos henkilö on esimerkiksi muuttanut alun perin Suomeen kahdeksan vuotta sitten, mutta asunut välissä neljässä jaksossa yhteensä kolme vuotta Thaimaassa, on vaikeaa määrittellä milloin kotoutumisvaihe on alkanut tai päättynyt. Käytännössä nämä naiset saattavat olla kotoutumisen suhteen samassa pisteessä kuin vasta vuoden Suomessa asuneet maahanmuuttajat, sillä tarpeeksi pitkäaikaisia suunnitelmia ja työ- tai kielikurssijaksoja ei ole vielä ollut.

Ylirajaiset perhesuhteet vaikuttavat suures- ti suurimman osan naisista elämäänsä. Monilla on Thaimaassa omat vanhemmat tai muita sukulaisia, joiden toimeentulo on riippuvainen naisten säännöllisistä rahalahetyksistä. Lisäksi monilla naisilla on Thaimaassa alaikäisiä lapsia, mikä on on heille taloudellisen taakan lisäksi merkittävä emotionaalinen taakka: he ovat lapsista huolissaan, ikävöivät heitä tai tuntevat syyllisyyttä siitä, etteivät ole voineet

tuoda lapsia mukanaan Suomeen. Monilla naisilla on myös pitkän tähtäimen tulevaisuuden toiveena asua mahdollisuuksien mukaan osittain tai jopa kokonaan Thaimaassa, mikä luonnollisesti vaikuttaa heidän asenteeseensa liittyen kotoutumiseen Suomessa.

Moni on elättäjän roolissa erityisesti Thaimaassa asuville lapsilleen ja vanhemmilleen, jolloin rahaa saattaa tarvita akuutisti kuluihin, joita esimerkiksi toimeentulotuki ei kata. Joillekin naisille epävirallisten töiden tekeminen Suomessa on silloin järkevämpi ja helpompi ratkaisu kuin sosiaalietuuksiin turvautuminen. Erilaisten sosiaalietuuksien hakeminen saattaa myös tuntua liian monimutkaiselta ja aikaa vievältä prosessilta. Yksilön kannalta tilanne voi olla tällöin kestävämpi ja epäviralliseen työhön ajautuminen olla ainoa vaihtoehto, mikä kuitenkin entisestään ajaa näitä naisia yhteiskunnan marginaaliin ja palvelujen ulkopuolelle.

3.0

SAIMIT-mentori-toiminnan teot

Sofie-arvioinnissa teoilla tarkoitetaan konkreettisia toimenpiteitä, joilla pyritään asetettuihin tavoitteisiin. SAIMIT-toiminnassa oli viisi tekoa eli hanketoimintaa. Arviointiraportissa kunkin teon kuvauksen jälkeen mainitaan lyhyesti tekoon liittyvät sidosryhmät.

3.1.

TEKO 1

Jalkautuva työ

Kohderyhmän tavoittaminen perustui SAIMIT-toiminnassa jalkautuvaan työhön. Jalkautuvalla työllä tarkoitettiin jalkautumista kohderyhmän pariin ja mentoroinnista kiinnostuneiden naisten etsimistä ja rohkaisemista mukaan toimintaan. SAIMIT-toiminnassa ei siis tehty etsivää sosiaalityötä, vaan jalkautumista käytettiin keinona tavoittaa syrjäytymisvaarassa olevia naisia, jotka eivät itse syystä tai toisesta hakeudu palveluiden piiriin tai eivät niitä löydä. Kun kohderyhmään kuuluviin thaimaalaisiin naisiin oli saatu jalkautuvan työn välityksellä kontakti, heidät ohjattiin mentorisuhteisiin vapaaehtoisten suomalaisten naisten kanssa.

Jalkautuvasta työstä vastasi thaimaalainen projektityöntekijä. SAIMIT 2 -hankkeen aikana jalkautuva työ painottui sosiaalisessa mediassa tehtävään työhön. Osa jalkautuvaa työtä oli myös thaimaalaisen naisten omakielinen palveluohjaus, jota tehtiin jatkuvasti muun toiminnan ohella.

Alkuperäisen hankesuunnitelman mukaan tarkoituksena oli mahdollisesti kokeilla mentorointimallia thaimaalaisten naisten lisäksi myös muille maahan-

muuttajaryhmille. Hankkeen kuluessa tuli kuitenkin selväksi, että keskeistä mentorointimallin ja kohderyhmän tavoittamisen onnistumisessa on omakielinen työntekijä ja keskittyminen kohderyhmän erityispiirteisiin ja -tarpeisiin. Niinpä toiminnassa päädyttiin keskittymään täysin pääasialliseen kohderyhmään eli thaimaalaisiin naisiin, ja tarjoamaan juuri tämän ryhmän kannalta mahdollisimman toimiva malli.

Jalkautuvassa työssä tärkeää oli pitkäjänteisyys, sillä monet naiset uskaltautuivat mukaan toimintaan vasta tavattuun työntekijään ensin useamman kerran. Tärkeä osa jalkautuvaa työtä oli myös positiivisen mielikuvan ja hankkeen hyvän maineen ylläpitäminen, jotta sana mahdollisuudesta osallistua leviäisi tehokkaasti thaimaalisuhteiden sisällä. Suurin osa uusista asiakkaista olikin kuullut SAIMIT-toiminnasta ystäviltaan jo ennen ensimmäistä kontaktia työntekijän kanssa.

SAIMIT-toiminnan aikana on tehty yhteensä noin 500 jalkautuvan työn kartoituskontaktia ja yli 100 thaimaalaista naista on lähtenyt mukaan mentorointimintaan.

Sidosryhmät, joihin tällä teolla oli vaikutusta:

- Helsingin Diakonissalaitos
- Thaimaalaiset naiset
- Familia Club ry

3.2 TEKO 2

Vapaaehtoisten rekrytointi ja valmentaminen

Vapaaehtoisia rekrytoitiin jatkuvasti koko toiminnan ajan, ja kaikki SAIMIT-mentoriksi ryhtyvät vapaaehtoiset valmennettiin ensin tehtäväänsä. Valmennus koostui toimintaan ja kohderyhmään liittyvästä informaatiosta, sekä valmennuksesta kulttuurien väliseen osaamiseen ja mentorointimalliin. Mentorivalmennus oli kolmen tunnin mittainen. Valmennuksia järjestettiin koko toiminnan aikana yhteensä 15.

Jokaisessa valmennuksessa osallistujilta kerättiin

myös palautetta. Valmennuksen sisältöä ja toteutustapaa kehitettiin hankkeen aikana osallistujien palautteen sekä työntekijöiden omien kokemusten pohjalta. Valmennuksien tueksi tuotettiin mentorin opas, johon kuului valmennuksessa käsiteltyjen asioiden lisäksi resurssilista hyödyllisistä linkeistä ja tahoista sekä lisämateriaalia liittyen vaihteluvallisuuteen vapaaehtoistyössä ja selkokieliseen kommunikaatioon. Toiminnan aikana valmennettiin yhteensä 106 vapaaehtoista mentoria.

Valmennukset olivat onnistuneita ja niistä saatiin osallistujilta hyvää palautetta. Ensimmäisen kevään valmennusten jälkeen valmennuksen sisältöä ja materiaaleja kehitettiin saatujen kokemusten ja palautteen perusteella. Osallistava ja keskustelevalle valmennustyyli osoittautui parhaimmaksi ja hankkeen edetessä valmennuksiin kehitettiin uusia osallistavia harjoitteita. Myös kulttuurien välinen osaaminen osoittautui yhdeksi tärkeimmäksi valmennuksessa käsiteltäväksi teemaksi, ja sen osuutta valmennuksessa lisättiin.

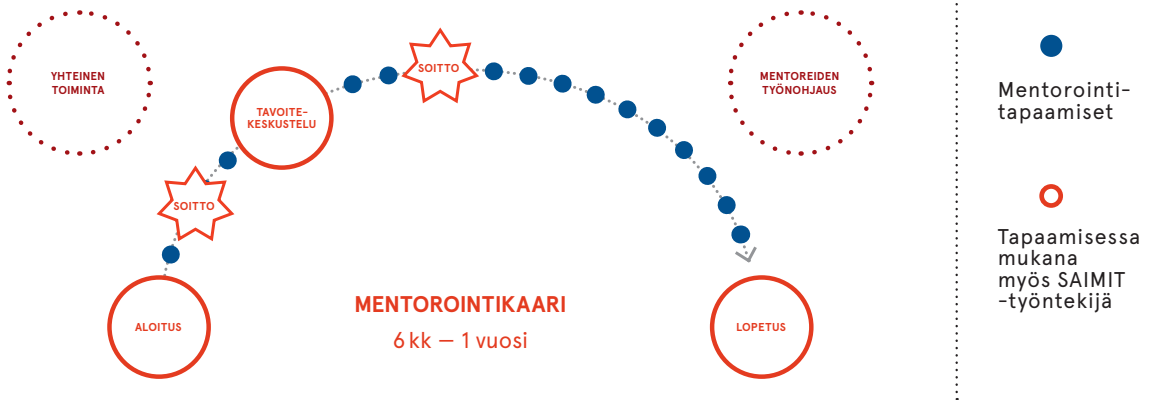
Sidosryhmät, joihin tällä teolla oli vaikutusta:

- Helsingin Diakonissalaitos
- Vapaaehtoiset

3.3 TEKO 3 Mentoroinnin tukeminen

Keskeisimpiä osa-alueita SAIMIT-toiminnassa oli mentoriparien tukeminen mentorointijakson eri vaiheissa. Työntekijät yhdistivät alkuhaastattelussa saatujen tietojen perusteella asiakkaista ja vapaaehtoisista mahdollisimman hyvin yhteensopivia pareja. Parien yhdistämisessä pyrittiin huomioimaan molempien osapuolien toiveet sekä ottamaan mahdollisimman hyvin huomioon seikkoja kuten asuinpaikka, ikä ja elämäntilanne.

SAIMIT-mentorointikaari perustuu Helsingin Diakonissalaitoksella kehitettyyn mentorointimalliin,

josta oli saatu hyviä kokemuksia vuodesta 2011 lähtien nuorten Amigo-mentoritoiminnassa. Mentorointimalliin on sisäänrakennettu työntekijöiden jatkuva tuki molemmille osapuolille koko mentorointisuhteen ajan. Kaikkia mentoripareja on tavattu yhteisissä tapaamisissa työntekijöiden kanssa vähintään kolmesti (ensitapaaminen, tavoitekeskustelu ja lopetus). Kaikille mentoripareille on myös soitettu noin kuukauden kuluttua mentoroinnin aloittamisesta, sekä uudestaan mentorointijakson puolesta välissä. Tarvittaessa mentoriparien kanssa ollaan oltu yhteydessä puhelimitse tai kasvokkain myös useammin. Lisäksi mentoreille on ollut tarjolla työnohjausta keskimäärin kahden kuukauden välein. Toiminnan aikana on yhdistetty ja tuettu yhteensä 116 mentorisuhdetta.

Mentorointiparien yhdistäminen ja tapaamiset lähtivät nopeasti käyntiin, ja ensimmäinen pari aloitti jo helmikuussa 2013. Toiminnan kannalta oli tärkeää jo hankkeen alussa saada kokemuksia mentoroinnista, joiden perusteella toimintaa voitiin kehittää jatkuvasti kohderyhmän tarpeisiin sopivaksi. Hankkeen aikana huomattiin, että osa mentoripareista tarvitsi selvästi enemmän tukea mentorointiprosessin aikana, esimerkiksi useita soittoja ensimmäisten kuukausien aikana sekä apua yhteisten tapaamisten sopimisessa. Suurin osa mentoripareista kuitenkin jatkoi mentorointia täysin itsenäisesti heti yhteisen ensitapaamisen jälkeen, jolloin heidän kanssaan oltiin yhteydessä vain ennalta sovittujen tapaamisten ja soittojen verran.

Mentoroinnin yhteisten tapaamisten sopiminen osoittautui toisinaan odotettua haasteellisemmaksi,

toisaalta kulttuurierojen ja toisaalta asiakkaiden elämäntilanteen takia. Sekä vapaaehtoisen että asiakkaan kiireisten aikataulujen takia yhteistä tapaamisaikaa oli välillä vaikea löytää. Osalle asiakkaista myös tarkkojen suunnitelmien ja aikataulujen sopiminen muutama päivä pitemmälle ajalle oli hankalaa epävarman tai kuormittavan elämäntilanteen takia. Mentorointimallia kehitettiin toiminnan kuluessa niin, että työntekijöiden tuki painottui selkeästi mentoroinnin ensimmäisiin kuukausiin.

Sidosryhmät, joihin tällä teolla oli vaikutusta:

- Helsingin Diakonissalaitos
- Vapaaehtoiset
- Thaimaalaiset naiset

3.4

TEKO 4

Mentoriparien ryhmätoiminnan järjestäminen

Mentoripareille järjestettiin paljon yhteistä ryhmätoimintaa kuten esimerkiksi kokkausiltoja, thai-hierontakurssi, sienestysretki ja piknik. Ryhmätoiminta oli mukavaa yhteistä virkistystoimintaa, joka samalla tuki mentorointiprosessia ja hankkeen tavoitteita. Suurin osa ryhmätoiminnasta oli suunnattu mentoripareille, eli sekä asiakkaille että vapaaehtoisille, mutta joitakin yhteisiä tapahtumia järjestettiin vain asiakkaille (mm. ATK-kurssi, lastenkerho, thainkieliset infotilaisuudet.) Familia Club oli mukana ryhmätoiminnan ideoimisessa ja järjestämisessä, sekä tarjosi

tilat useamman yhteisen tapahtuman tarpeisiin.

Yhteistä toimintaa pyrittiin järjestämään vähintään noin kerran kuussa. Yhteiset tapahtumat olivat erittäin suosittuja ja erityisesti monille asiakkaista ne toimivat myös lisämotivaattorina hankkeeseen osallistumiselle. Yhteiset tapahtumat kuten kokkausillat tukivat kuitenkin myös mentorointiprosessia, sillä niihin saattoi osallistua yhdessä oman mentoriparin kanssa. Myös thain kielelle tulkatut infotilaisuudet keräsivät suuria yleisöjä, ja olivat tehokas tapa lisätä kohderyhmän tietoisuutta yhteiskunnan palveluista ja esimerkiksi turvallisuusasioista ja yrittäjyydestä. Osa yhteisistä tapahtumista oli avoimia myös asiakkaiden perheenjäsenille. Yhteiset tapahtumat olivat myös tehokas keino tavoittaa uusia kohderyhmään kuuluvia naisia ja siksi osa tapahtumista (esim. ATK-kurssi ja lastenkerho) pidettiin avoimena kaikille kohderyhmään kuuluville naisille hankkeen asiakkaiden lisäksi.

.....
Sidosryhmät, joihin tällä teolla oli vaikutusta:

- Helsingin Diakonissalaitos
- Vapaaehtoiset
- Thaimaalaiset naiset
- Familia Club ry

3.5.

TEKO 5

Tiedottaminen, tulosten levittäminen ja vaikuttamistyö

SAIMIT-toiminnasta tiedotettiin aktiivisesti eri yhteistyötahoille sekä pääkaupunkiseudun thaimaalaisyhteisölle. Heti toiminnan alussa painettiin hanke-esite suomeksi ja thain kielellä. Hankkeen etenemisestä, tuloksista ja parhaista käytännöistä tiedotettiin hankekumppanien olemassa olevien kanavien kautta, mutta ennen kaikkea hankehenkilöstön yhteistyökontakteissa. Toiminnan päättyessä on myös julkaistu tämä julkinen vaikuttavuusraportti sekä vastaavan toiminnan järjestämisestä kiinnostu-

neille tahoille suunnattu opas mentoritoimintaan ja jalkautuvaan työhön.

Parhaiden käytäntöjen levittämiseen muille alan toimijoille keskityttiin erityisesti SAIMIT 2 -hankkeessa, jossa mentoritoiminnan pyörittämisen lisäksi vietiin mentorointimallia yhteistyötahoille pääkaupunkiseudun ulkopuolelle Tampereelle, Jyväskylään ja Ouluun. Jalkautuvasta työstä saadut kokemukset auttoivat sekä hankekumppanien että yhteistyötahojen henkilöstöä tunnistamaan haavoittuvassa asemassa olevia naisia, jotka eivät syystä tai toisesta hyödy olemassa olevista kotouttamistoimenpiteistä. SAIMIT-toiminnan kokemusten pohjalta julkaistiin myös opas mentorointitoimintaan ja jalkautuvaan työhön. SAIMIT sai myös paljon medianäkyvyyttä Olivia- ja Anna-lehdissä sekä Helsingin Sanomissa julkaistujen artikkelien kautta.

Jalkautuvan työn edetessä huomattiin, että kohderyhmän parissa olisi tarvetta parisuhdeväkivaltaan liittyvälle thainkieliselle materiaalille. Hankkeessa tuotettiin thainkielinen ”Vaaran merkit” -esite, jonka tarkoituksena oli antaa ennaltaehkäisevää tietoa sekä tiedottaa tärkeistä kriisi- ja perheväkivaltatilanteissa auttavista tahoista. Esitteen sisältö koottiin Naisten Linja ry:n sekä Pääkaupungin turvakoti ry:n avustuksella. Kohderyhmälle tuotettiin myös thainkielisiä YouTube –videoita, joissa kokemusasiantuntijat kertovat kotoutumisesta Suomeen. Kaikessa thaimaalaisille suunnatussa materiaalissa pyrittiin huomioimaan kohderyhmän erilaiset koulutustasot sekä lukutaidottomat asiakkaat käyttämällä runsaasti kuvia.

.....
Sidosryhmät, joihin tällä teolla oli vaikutusta:

- Helsingin Diakonissalaitos
- Vapaaehtoiset
- Rahoittaja
- Thaimaalaiset naiset
- Familia Club ry

4.0

Vaikutusanalyysi

Vaikutusanalyysissa mentoritoimintaa arvioidaan valittujen sidosryhmien näkökulmista yksi kerrallaan. Tärkeimpiä sidosryhmiä on viisi: 1) toiminnan kohderyhmä eli thaimaalaiset naiset; 2) toimintaan osallistuneet vapaaehtoiset; 3) Helsingin Diakoniasalaitys toiminnan toteuttajana; 4) Familia Club tärkeimpänä yhteistyökumppanina; ja 5) toiminnan rahoittaja eli sisäministeriö. Kunkin sidosryhmän kohdalla on ensin pohdittu mitä hyötyä hanke sidosryhmälle tuottaa. Sidosryhmän kokemaa hyötyä on sen jälkeen pilkottu konkreettisiksi vaikutuksiksi, jotka on osoitettu tosiksi osoittimilla.

4.1

SIDOSRYHMÄ 1

Thaimaalaiset naiset

Hankkeen kohderyhmänä olivat pääkaupunkiseudulla enintään viisi vuotta asuneet thaimaalaiset naiset. Kohderyhmään kuuluivat kotoutumisvaiheessa olevat naiset, joten Suomen kansalaisuuden saaneet naiset rajautuivat toiminnan ulkopuolelle. Vuoden 2012 lopussa Helsingin, Espoon ja Vantaan alueella asui 1 446 thainkielistä 20–64-vuotiasta naista³⁴. Koko maan tilastojen³⁵ perusteella arvioituna pääkaupunkiseudulla asui toiminnan alkaessa noin 500 kohderyhmään kuuluvaa alle viisi vuotta Suomessa asunutta aikuista thaimaalaista naista.

Erityisesti kohderyhmänä olivat eristyksissä kodeissaan asuvat haavoittuvassa asemassa olevat kotoutujanaiset ja välillisesti heidän lapsensa. Toiminnassa on onnistuttu tavoittamaan jalkautuvan työn kautta monia sellaisia naisia, jotka ovat kotona pienten lasten kanssa tai muutoin tipahtaneet kotoutumispalvelujen ulkopuolelle. Suuri osa asiakkaista

on myös haavoittuvassa asemassa alhaisen koulutustasonsa ja heikon kielitaitonsa vuoksi. Monella oli myös melko heikko toiminnallinen lukutaito, joko suomeksi tai thaiksi tai molemmilla kielillä. Monet asiakkaista olivat myös vaikeassa elämäntilanteessa (esimerkiksi avioero, huoltajuuskiista tai muu oikeusprosessi meneillään tai perheenyhdistäminen kesken). Osa asiakkaista oli myös jossain vaiheessa elämäänsä kohdannut lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa, ja osan asiakkaista sosiaalinen verkosto oli hyvin rajattu tai olematon.

Jalkautuvan työn kautta tavoitettiin asiakkaiksi myös naisia, jotka olivat asuneet Suomessa jo yli viisi vuotta, mutta jotka olivat selkeästi edelleen kotoutumisvaiheessa ja tuen tarpeessa. Ohjausryhmän päätöksellä myös Suomessa yli viisi vuotta asuneita thaimaalaisia naisia tulkittiin kohderyhmään kuuluviksi. Toiminnan toisen vaiheen valtakunnallistamistavoitteisiin liittyen kohderyhmää tavoitettiin myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelta. Yhteensä SAIMIT-mentorointiin sekä muuhun toimintaan on osallistunut yli 300 kohderyhmään kuuluvaa thaimaalaista naista.

Kaikki mentoritoimintaan mukaan haluavat naiset haastateltiin, ja heiltä kerättiin tietoa heidän nykyisestä elämäntilanteestaan sekä toiveista mentoroinnin suhteen. Yhteensä 119 naista osallistui alkuhaastatteluun, joista 105 lähti mukaan mentoritoimintaan. Alkuhaastatteluiden perusteella SAIMIT-toiminnan asiakaskunnasta voidaan nostaa esiin joitakin tyypillisiä piirteitä.

Mentoritoimintaan osallistuneiden thaimaalaisten naisten keski-ikä oli 38 vuotta. Osallistuneiden ikähaarukka oli silti melko laaja – nuorin mukaan haastateltu oli 23-vuotias ja vanhin 59-vuotias. Yli kaksi kolmasosaa asiakkaista oli kuitenkin 30–45-vuotiaita, mikä vastaa Suomeen muuttavien thaimaalaisten naisten ikärakennetta yleisestikin.

Asiakkaiden koulutustaso oli melko alhainen. Lähes puolella asiakkaista oli taustallaan vain Thaimaassa suoritettu peruskoulutus (9 vuotta tai vähemmän), ja 17 prosenttia oli suorittanut vain kuuden vuoden mittaisen ala-asteen tai jättänyt senkin kesken.

Toisaalta asiakaskunnassa oli edustettuna myös korkeasti koulutettuja naisia, sillä noin viidennes oli suorittanut Thaimaassa alemman korkeakoulututkinnon. Loput asiakkaat olivat peruskoulun lisäksi käyneet Thaimaassa lukion tai suorittaneet ammattitutkinnon, jotkut kouluttautuneet ammattiin myös Suomessa.

Lähes puolet asiakkaista oli haastatteluhetkellä asunut Suomessa 2–5 vuotta. Yksi neljännes asiakkaista oli asunut Suomessa yhden vuoden tai vähemmän. Asiakkaista 16 prosenttia oli asunut Suomessa jo 6–9 vuotta ja 15 prosenttia 10 vuotta tai enemmän. Lyhyin Suomessa asumisaika oli haastatteluun tullessa kolme kuukautta ja kaikkein pisin 28 vuotta. Yli puolet asiakkaista asui haastatteluhetkellä Helsingissä, loput Vantaalla ja Espoossa. Muutamia mentorointiin osallistuneita naisia tavoitettiin myös ympäryskunnista Kirkkonummelta, Keravalta, Sipoosta, Klaukkalasta ja Loviisasta.

Valtaosalla SAIMIT-asiakkaista oli ainakin ollut suomalainen puoliso. Yli 60 prosentilla naisista oli haastatteluhetkellä suomalainen puoliso ja noin neljännes oli eronnut suomalaisesta puolisostaan tai jäänyt leskeksi. Lopuilla naisista ei ollut puolisoa, ja muutaman puoliso oli myös maahanmuuttaja. Noin puolella asiakkaista oli lapsia, jotka asuivat haastatteluhetkellä äidin kanssa Suomessa; kolmasosalla asiakkaista oli lapsi tai lapsia suomalaisen miehen kanssa, ja 14 prosentilla asiakkaista oli lapsia edellisestä liitosta thaimaalaisen miehen kanssa. Kolmanneksella asiakkaista oli alaikäisiä lapsia, jotka asuivat Thaimaassa. Osalla naisista oli lapsia sekä Suomessa että Thaimaassa. Noin kolmanneksella naisista ei ollut haastatteluhetkellä alaikäisiä lapsia lainkaan, mutta heistä suuri osa oli asunut Suomessa vasta yhden vuoden tai vähemmän. Monet heistä olivat myös iältään keskimääräistä vanhempia, jolloin heidän lapsensa olivat jo aikuisia.

Noin kolmannes asiakkaista oli haastatteluhetkellä työttömänä, muutamat heistä parhaillaan tuetussa työharjoittelussa tai -kokeilussa. Neljännes naisista oli työssä ja viidesosa kävi päätoimisesti suomen kielen kurssilla. Loput naisista olivat opiskelijoita tai kotiaite-

jä, ja muutama oli eläkkeellä tai puolisonsa omaishoitajana. Alkuhaastatteluissa kerätyn tiedon perusteella vaikuttaisi siltä, että paremmin koulutetut asiakkaat ovat työllistyneet Suomessa huomattavasti hitaammin kuin ne naiset, joilla on vain peruskoulutus. Asiakaskunnan perusteella vaikuttaisi myös siltä, että niistä naisista, jotka eivät ole työllistyneet, ovat vähemmän koulutetut useammin työttömänä, kun taas korkeammin koulutetut näyttäisivät siirtyvät useammin opiskelemaan ja kotiin hoitamaan lapsia. Tulkinnot ovat kuitenkin vain suuntaa antavia, sillä luokitukset ovat naisten itse raportoimia, eivätkä välttämättä suoraan vastaa heidän virallista statustaan työttömyysrekisterissä. SAIMIT-työntekijöiden tulkinnan mukaan todennäköisesti osa itsensä työssäkäyviksi tai kotiäideiksi luokitteista asiakkaista teki todellisuudessa epävirallisia töitä. Myöskään kaikki kielikursseja käyvät eivät olleet TE-toimiston välittämällä kotoutumiskoulutukseen kuuluvalla kielikurssilla.

Kaiken kaikkiaan mentoritoimintaan tavoitettiin mukaan hyvin eritaustaisia ja erilaisissa elämäntilanteissa olevia naisia. Työvoiman ulkopuolella olevia naisia oli toiminnassa mukana vähemmän kuin heidän osuutensa virallisissa tilastoissa antaisi syytä olettaa. Monet näistä naisista ovat kuitenkin todennäköisesti kotona hoitamassa pieniä lapsia, minkä takia heillä ei ole aikaa ja mahdollisuutta lähteä mukaan mentoritoimintaan yhtä helposti kuin muilla naisilla. Lisäksi osa virallisesti työvoiman ulkopuolella olevista naisista tekee todennäköisesti erilaisia epävirallisia tai satunnaisia töitä, ja ovat itse luokitelleet itsensä haastattelussa työssäkäyviksi.

Mentorointi on edistänyt thaimaalaisten naisten kotoutumista

En tiennyt miten eläintarhaan pääsee. Se ei edes olisi tullut mieleeni. Se tuntui liian vaikealta ja pysyin mieluummin kotona. Ulkoilen lasteni kanssa ainoastaan kodin lähistöllä. Olen iloinen, että nyt mentorini kanssa pystyin lähtemään käymään eläintarhassa.

[Thaimaalainen nainen, 37 vuotta]

Thaimaalaisten naisten vastauksista nousee esiin yleinen tunne yksinäisyydestä, ulkopuolisuudesta ja tiedon puutteesta.

Hankkeen toiminnot ovat edistäneet alle viisi vuotta Suomessa asuneiden thaimaalaisten naisten kotoutumista etsimällä, tukemalla, aktivoimalla ja voimavaraistamalla heitä. Hanke on hyödyttänyt rahaston kohderyhmää myös välillisesti lisäämällä ammattilaisten tietoa thaimaalaisten naisten kotoutumisen haasteista ja erityistarpeista Suomessa, sekä edistämällä kahdensuuntaista kotoutumista. Jalkautuva ja mentorointityö ovat ehkäisseet kohderyhmään kuuluvia naisia syrjäytymästä ja eristäytymästä, ennaltaehkäissyt ongelmia tarjoamalla heille tietoa oikeuksista ja mahdollisuuksista ja heille kuuluvista palveluista, sekä avannut uusia näköaloja esimerkiksi perheväkivaltaa kokeneille tai avioeroa haluaville. Hanke on myös edistänyt naisten yksilöllisten kotoutumissuunnitelmien tekemistä.

Lähes kaikki mentorointiohjelmaan osallistuneet asiakkaat täyttivät mentorointijakson alussa ja lopussa lyhyen kyselylomakkeen, jossa heitä pyydettiin arvioimaan olivatko he samaa vai eri mieltä esitetyistä väitteistä. Väitteet koskivat heidän sen hetkistä tunnettaan eri asioista omassa elämässään. Vastaukset merkittiin visuaaliselle janalle, jonka ääripäät olivat ”eri mieltä” ja ”samaa mieltä”. Hankkeen työntekijä auttoi tarvittaessa ymmärtämään lomakkeen väitteitä tai janan merkitystä. Tästä huolimatta todettiin, että osalle asiakkaista lomake ja erityisesti vastauksen merkitseminen janalle oli vaikea hahmottaa. Tämän takia lomakkeiden vastauksia on tulkittu melko karkealla tasolla, ja kyselylomakkeista saatuja tuloksia on peilattu suullisissa haastatteluissa saatuihin vastauksiin. Vastauksia analysoitaessa janalle merkityt vastaukset onkin muutettu lukuarvoiksi 0,25 yksikön tarkkuudella, minkä jälkeen vastaukset on luokiteltu kolmeen luokkaan: eri mieltä, ei samaa eikä eri mieltä ja samaa mieltä*. Raportin loppuun on liitetty myös paranneltu versio kyselylomakkeesta, joka on pyritty tekemään vastaajalle helpommin hahmotettavaksi.

Kyselylomakeaineisto koottiin toukokuussa 2015,

jolloin sekä mentoroinnin alussa että lopussa lomakkeen oli ehtinyt täyttää 38 vastaajaa. Analyysissa on verrattu näiden lomakkeiden vastausten keskiarvoja ennen ja jälkeen mentorointijakson, sekä verrattu yksittäisten vastaajien vastauksia alussa ja lopussa. Merkittäväksi muutokseksi on tulkittu sellaiset tapaukset, joissa asiakkaan vastaus on mentoroinnin aikana muuttunut luokasta toiseen (esim. luokasta ”ei samaa eikä eri mieltä” luokkaan ”samaa mieltä”). Kooste kyselylomakkeella saaduista vastauksista löytyy taulukosta 2 luvun lopussa.

Mentorointisuhteen alussa kyselylomakkeen oli aineiston koontihetkellä ehtinyt täyttää 99 vastaajaa. Tarkasteltaessa lähtötilannetta ennen mentorointia nousee naisten vastauksista esiin yleinen tunne yksinäisyydestä, ulkopuolisuudesta ja tiedon puutteesta. Asiakkaista yli kolmasosa tunsu itsensä usein yksinäiseksi ja vain alle kolmasosa vastaajista oli väitteen kanssa eri mieltä. Lisäksi alle puolet vastaajista tunsu itsensä suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi tai tiesi mistä hakea tarvittaessa yhteiskunnalta apua. Asiakkaiden kertomat syyt mentorointiin mukaan lähtemiselle heijastelivat osin samoja ilmiöitä. Thaimaalaiset naiset halusivat oman mentorin useimmiten kolmesta syystä: (1) he halusivat suomalaisen ystävän, jonka kanssa keskustella luottamuksellisesti ja harjoitella suomea; (2) he halusivat laajentaa verkostojaan ja saada uutta tietoa elämästä Suomessa; tai (3) he odottivat saavansa mentoroinnin kautta apua ja helpotusta hankalaan elämäntilanteeseen.

Asiakkaiden ja vapaaehtoisten kertoman mukaan asiakkaat ovat saaneet hankkeen kautta uusia ihmiskontakteja, monet myös ensimmäisen ”oman” suomalaisen kontaktin perheen ulkopuolelta. Suurin osa on saanut myös mentoristaan uuden ystävän sekä ihmisen, jolta voi kysyä neuvoa ja jolle puhua luottamuksellisesti ongelmistaan. Lisäksi mentori on voinut antaa mentoroitavalleen kannustusta, ymmärrystä ja tukea, uusia ideoita sekä toivoa tulevasta.

* Vastaukset on luokiteltu kolmeen luokkaan seuraavasti: 0-1,5 = eri mieltä; 1,75 - 3,25 = ei samaa eikä eri mieltä; 3,5 - 5 = samaa mieltä.

Vaikutustarina 2: Vaativammasta taustasta ponnistava Petch

Petch on 36-vuotias nainen maaseudulta Pohjois-Thaimaasta. Hän ei ole suorittanut peruskoulua loppuun, ja siksi hänen lukutaitonsa on heikko. Hän teki Thaimaassa sekalaista töitä ja meni nuorena naimisiin. Erottuaan ensimmäisestä miehestään hän joutui elättämään sekä vanhempansa että tyttärensä kotikylässään työskentelemällä baarissa Phuketissa, missä hän tapasi nykyisen suomalaisen miehensä. Mies pyysi Petchiä heti muuttamaan kanssaan Suomeen. Petch ajatteli, että Suomessa uusi mies elättäisi perheen, mutta näin ei kuitenkaan käynyt.

Kun Petch sai oleskeluluvan ja pääsi kielikurssille, hän oli raskaana, joten lapsen synnyttyä hän joutui keskeyttämään kurssin. Petch sai äitiyspäivärahaa, jolla olisi halunnut tukea Thaimaassa asuvaa tyttärtään ja vanhempiaan. Hänen miehensä ei kuitenkaan hyväksynyt rahan lähettämistä, mikä aiheutti paljon eripuraa suhteessa. Petch ei myöskään pitänyt miehensä runsaasta alkoholinkäytöstä. Äitiysloman jälkeen Petch jatkoi

suomen kielen opiskelua, mutta alkoi lisäksi myös työskennellä pimeästi kaverinsa siviisyrityksessä voidakseen lähettää rahaa Thaimaahan. Petchillä oli Suomessa paljon thaimaalaisia ystäviä, mutta hän koki, että ystäväpiirissä oli paljon kateutta, juoruilua ja huono ilmapiiri. Petch oli väsynyt paljosta työstä, tyytymätön perhe-elämäänsä ja jatkuvasti huolissaan tyttärestään Thaimaassa.

Petch halusi mentorin voidakseen harjoitella suomea. Mentorisuhteen syventyessä hän sai kuitenkin myös ihmisen, jonka kanssa keskustella luottamuksellisesti perheongelmistaan ilman pelkoa juorujen leviämisestä. Petch oli myös aikaisemmin ollut täysin thaimaalaisilta ystäviltään saaman toisen käden tiedon varassa, mutta nyt hän sai SAIMITin kautta oikeaa tietoa kotoutumisesta ja oikeuksistaan Suomessa. Mentorin avustuksella hän rohkaistui myös hakemaan kunnollisia töitä. Aloitettuaan täysipäiväisen työn Petch saattoi alkaa suunnitella tyttärensä tuomista Thaimaasta Suomeen.

Mentorointitapaamiset ovat myös tuoneet asiakkaille virkistystä ja mukavaa tekemistä, joka edistää heidän jaksamistaan. Mentorointisuhteen myötä asiakkaat ovat oppineet lisää suomalaisesta kulttuurista ja saaneet uuden ihmisen kautta siihen toisenlaisen näkökulman. Monet ovat lisäksi saaneet harjoitusta suomen kielessä sekä uutta tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, palveluista ja arkisista asioista. Osa on saanut myös tarvittavan alkusysäyksen kielikurssin tai harjoittelupaikan löytymiseen.

Kaikki mentorisuhteet eivät luonnollisestikaan sujuneet ilman ongelmia ja osa (23) mentorisuhteista myös keskeytyi. Syyt mentorisuhteen keskeytymiseen liittyivät usein epärealistisiin tai muuten vääranlaisiin odotuksiin tai siihen, että asiakkaan oli vaikea nähdä mentoroinnin konkreettista hyötyä heti mentorisuhteen alussa. Joskus asiakas ei myöskään ollut esimerkiksi hankalan elämäntilanteen takia riittävän sitoutunut mentorisuhteen ylläpitämiseen. Toisinaan myös kommunikointi- ja kieliongelmat johtivat mentorisuhteen keskeytymiseen. Työntekijöiltä saatavan tuen sekä yhteisen tavoitekeskustelun painottaminen heti mentorisuhteen alkuun vähensi keskeytymisiä.

Asiakkaiden täyttämien kyselylomakkeiden perusteella mentorointijakson jälkeen suurin muutos oli tapahtunut asiakkaiden osallisuuden tunteessa suomalaisen yhteiskuntaan. Lisäksi asiakkaiden tyytyväisyys elämään oli lisääntynyt ja heidän yksinäisyytensä oli vähentynyt. Asiakkaat ovat antaneet hankkeesta paljon positiivista palautetta ja mentoroinnin lisäksi asiakkaat ovat pitäneet tärkeänä hankkeen järjestämää yhteistoimintaa. Lisäksi myös hankkeen työntekijöiden antaman palveluohjauksen sekä thainkielisten info-tilaisuuksien myötä suomalaisen yhteiskunnan palvelut ovat tulleet tutuiksi asiakkaille.

Mentoroinnista on ollut apua. Mentorini vastaa kysymyksiini, ruuasta, verhoista. Uskallan kysyä häneltä ja puhua hänelle. En ole yleensä kovin avoin ihminen, mutta meidän kahden välillä, minusta tuntuu että olemme ystäviä. En uskalla kysyä sosiaalityöntekijältäni samalla tavalla kuin

voin kysyä mentoriltani. Olemme läheisiä, olemme ystäviä. Voin puhua hänelle mistä tahansa.

[Thaimaalainen nainen, 37 vuotta]

VAIKUTUS 1 Asiakkaiden hyvinvointi on lisääntynyt

Mentorointisuhte edisti asiakkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia, sillä mentoroinnin kautta naiset saivat pitkäjänteistä ja ihmisläheistä tukea omaan arkeensa ja elämäntilanteeseensa. Mentori auttaa naista voimaantumaa tarjoamalla tietoa ja kokemuksia, joiden avulla asiakkaalle avautuu uusia näkökulmia elämästä Suomessa. Mentoritapaamiset ovat myös mukavia, rentouttavia ja virkistäviä hetkiä sekä vapaaehtoisen että asiakkaan arjen keskellä, ja antavat mahdollisuuden uusien sosiaalisten kontaktien luomiseen. Lisäksi mentoroinnin ohella tarjottava yhteinen toiminta antaa mahdollisuuden osallistua mukaviin sosiaalisiin tapahtumiin.

Asiakkaan tyytyväisyys omaan elämään on lisääntynyt

Asiakkaiden tyytyväisyyttä omaan elämään mentoroinnin alussa ja lopussa mitattiin kyselylomakkeen väitteellä 1 (”Olen tyytyväinen omaan elämään”). Kahdella kolmasosalla vastaajista muutos oli mentoroinnin aikana positiivinen ja 40 prosentilla vastaajista tämä muutos oli merkittävä. Mentoroinnin alussa suurin osa vastasi väitteeseen ”ei samaa eikä eri mieltä”, mutta mentoroinnin jälkeen suurin osa oli väitteen kanssa samaa mieltä.

Muutamilla asiakkailla tyytyväisyys elämään oli myös laskenut mentoroinnin aikana, mikä johtuu todennäköisesti hankalasta elämäntilanteesta, johon ei mentoroinnin avulla voitu tarjota ratkaisua.

Asiakkaan tunne siitä, että voi vaikuttaa omaan ja perheen tulevaisuuteen, on lisääntynyt

Asiakkaan voimaantumisen tunnetta mitattiin lomakkeen väitteellä 2 (”Minusta tuntuu, että voin

Thaimaalaisilla asiakkailla on ollut myös suuri halu auttaa ja olla itse aktiivisia toimijoita.

vaikuttaa omaan ja perheeni tulevaisuuteen”). Tämän väitteen kohdalla positiivinen muutos oli tapahtunut vain noin kolmasosalla vastaajista, ja hieman yli kolmasosalla vastaajista muutos oli myös negatiivinen.

Lähes puolet vastaajista oli kuitenkin jo mentoroinnin alussa tästä väitteestä samaa mieltä, ja vain yksi oli vastannut olevansa eri mieltä. Vähäinen vaikutus tässä kohdassa johtuukin todennäköisesti siitä, että asiakkailla oli jo ennen mentorointia itsellään tunne, että he voivat vaikuttaa tulevaisuuteensa. Negatiivista vaikutusta mentoroinnin aikana selittää varmasti ainakin osin se, että monet asiakkaat ovat vastatessaan lomakkeeseen ensimmäisen kerran asuneet Suomessa vasta vähän aikaa, ja eläneet kotoutumisprosessissaan ns. ”kuherruskuukautta”. Vastatessaan vuoden päästä uudestaan, ovat he saattaneet edetä kotoutumisprosessissaan pessimisempään vaiheeseen ja kokeneet olonsa Suomessa voimattomaksi.

Asiakkaan tunne osallisuudesta suomalaisen yhteiskuntaan on lisääntynyt

Asiakkaiden osallisuuden tunnetta mitattiin kyselylomakkeen väitteellä 4 (”Tunnen olevani suomalaisen yhteiskunnan jäsen”). Mentoroinnin alussa väitteestä oli samaa mieltä vain kolmasosa vastaajista, kun mentoroinnin lopussa suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi itsensä tunsivat kaksi kolmannesta vastaajista. Kahdella kolmesta vastaajasta osallisuuden tunne oli lisääntynyt mentoroinnin aikana ja 40 prosentilla vastaajista muutos oli merkittävä. Yksi hankkeen merkittävimpiä tuloksia oli siis juuri asiakkaiden osallisuuden tunteen lisääntyminen.

Myös haastatteluissa nousi esiin, miten mentorointiohjelmaan osallistuminen oli lisännyt asiakkaan osallisuuden tunnetta.

Kun minulla oli suomalainen ystävä, niin ainakin tunsin olevani yhteiskunnan jäsen. En tuntenut itseäni erilaiseksi kuin kaikki muut. Siinä kysely-

lomakkeessa, jonka pyysitte meitä täyttämään, minusta tuntuu että tämä nimenomainen asia on muuttunut. Aluksi en tuntenut itseäni osaksi yhteiskuntaa täällä, nyt tunnen että olen ja että voin jutella ihmisille täällä. Ja mentorini on osa sitä muutosta.

[Thaimaalainen nainen, 34 vuotta]

Erittäin tärkeää SAIMIT-mentoritoiminnassa onkin ollut vastavuoroisuuden periaate. Suurimmalle osalle mentoroitavista on ollut tärkeää kokemus siitä, että mentorisuhteessa he voivat vastavuoroisesti tarjota jotain omalle mentorilleen. Monet asiakkaat ovat esimerkiksi halunneet kertoa thaimaalaisesta kulttuurista, tehneet mentorilleen thaimaalaista ruokaa sekä olleet yhtälailla ystävänä mentorilleen. Monilla toiminnassa mukana olleilla thaimaalaisilla asiakkailla on ollut myös suuri halu auttaa ja olla itse aktiivisia toimijoita paikallisessa thaimaalaisyhteisössä sekä yhteiskunnassa ylipäätään. SAIMIT-toiminnassa heille on tarjottu mahdollisuuksia antaa oma panoksensa ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi, mikä on lisännyt monien voimaantumista ja osallisuuden tunnetta.

Asiakkaan oma kertomus mentoroinnin vaikutuksesta hyvinvointiin

Mentoroinnin kautta olen saanut aikaa lähteä kotoa, saanut omaa aikaa. Se on jo osa tavoitteistani. Olen iloinen jo siitä, että voin välillä pukeutua kauniisti ja lähteä ulos ja kävellä jossain vähän aikaa, ja parin tunnin päästä palata kotiin lasteni luokse

[Thaimaalainen nainen, 37 vuotta]

Mentorointi on vaikuttanut asiakkaiden hyvinvointiin monella tavalla. Mentori on voinut antaa mentoritavalleen kannustusta, ymmärrystä ja tukea, uusia ideoita sekä toivoa tulevasta. Asiakkaat ovat saaneet jonkun, jolle puhua luottamuksellisesti ongelmistaan.

Mentorointitapaamiset ovat myös tuoneet asiakkaille virkistystä ja mukavaa tekemistä, joka edistää heidän jaksamistaan.

Asiakkaiden haastatteluissa tuli esiin, että mentorointi ja SAIMIT-hankkeessa mukana oleminen oli tuottanut asiakkaille iloa ja hyvää mieltä. Mentorointi oli monelle myös tuonut positiivisuutta ajattelutapaan ja rohkaisua arkeen. Monet asiakkaat myös kertoivat, että mentorinsa kautta he oppivat ymmärtämään suomalaisia ihmisiä paremmin. Osalle oli muodostunut kuva suomalaisista epäystävällisinä ihmisinä ja heille tuli yllätyksenä kuinka ystävällinen ja avulias heidän mentorinsa oli.

Aikaisemmin ajattelin, että suomalaiset halveksivat thaimaalaisia, mutta sain tietää, ettei se ollut totta. Minulle tuli siitä parempi olo. Opin, että vaikka suomalaiset eivät juurikaan hymyile, mutta kun opit tuntemaan heitä ovat hekin ystävällisiä. Olin tottunut hymyileviin ihmisiin ja kuljin hymyillen. Kun tulin Suomeen, ihmettelin miksi kukaan ei hymyile. Mutta nyt ymmärrän, että he ovat kuitenkin ystävällisiä.

[Thaimaalainen nainen, 34 vuotta]

VAIKUTUS 2

Asiakkaiden sosiaalinen verkosto on laajentunut

Mentorin ja mentoroitavan välinen pitkäkestoinen ja luottamuksellinen mentorointisuhde antaa mentoriparille mahdollisuuden tutustua toisiinsa, nähdä arki toisin silmin ja parhaassa tapauksessa mahdollisuuden luonnollisen ystävyyssuhteen muodostumiselle. Vaikka mentorisuhde ei kehittyisikään syvemmäksi ystävyydeksi, tarjoaa se asiakkaalle turvallisen ihmiskontaktin, jolta voi tarpeen vaatiessa kysyä neuvoa erilaisissa asioissa ja jonka kanssa voi jakaa ajatuksiin. Mentoriparien yhteisen toiminnan kautta asiakkaille tarjoutuu myös mahdollisuus tutustua muihin hankkeen piirissä oleviin mentoreihin sekä muihin thaimaalaisiin asiakkaisiin.

Yksinäisyyden tunne on vähentynyt

Sosiaalisen verkoston puutetta mitattiin kyselylomakkeessa väitteellä 3 (”Tunnen usein itseni yksinäiseksi”). Asiakkaiden yksinäisyyden tunteen väheneminen mentoroinnin aikana oli toinen toiminnan selkeimmistä tuloksista. Mentoroinnin alussa vain neljännes vastaajista ei tuntenut itseään yksinäiseksi, kun lopussa heidän osuutensa oli noussut yli puoleen vastaajista. Kahdella kolmasosalla vastaajista yksinäisyyden tunne oli vähentynyt ja lähes puolella vastaajista muutos oli merkittävä.

Myös haastatteluissa asiakkaat kertoivat olevansa mentoroinnin ansiosta vähemmän yksinäisiä:

Olin yksinäinen, minulla oli koti-ikävä, ja olin tylsistynyt, koska minulla ei ollut mitään tekemistä [...] SAIMIT on auttanut minua tutustumaan uusiin ystäviin, ja olen tutustunut suomalaisten naisten tapoihin. Voisin myös sanoa, että se on tehnyt elämästäni normaalimpaa. Minulla on ystävä ja enemmän tekemistä.

[Thaimaalainen nainen, 33 vuotta]

Asiakas on osallistunut hankkeen yhteiseen toimintaan

Asiakkaiden mentoroinnin lopussa täyttämän kyselylomakkeen perusteella valtaosa (80 %) vastaajista oli osallistunut mentoroinnin lisäksi myös yhteiseen oheistoimintaan. Sosiaalisen verkoston laajenemisen kannalta myös yhteinen toiminta oli tärkeää, sillä se mahdollisti verkostojen luomisen muiden thaimaalaisien kanssa sekä mahdollisuuden tutustua oman mentorin lisäksi myös muihin mentoreihin.

Asiakas on saanut mentoroinnin kautta uusia ystäviä

Asiakkailta kysyttiin mentoroinnin loppukyselyssä myös, ovatko he saaneet hankkeen kautta uusia ystäviä. Lähes kaikki (90 %) kertoivat saaneensa uusia ystäviä. Monelle jo omasta mentorista tuli uusi ystävä,

Kahdella kolmasosalla vastaajista yksinäisyyden tunne oli vähentynyt ja lähes puolella vastaajista muutos oli merkittävä.

ja lisäksi monet saivat hankkeen yhteistapahtumien kautta myös uusia thaimaalaisia ystäviä.

Asiakkaan oma kertomus mentoroinnin vaikutuksesta sosiaaliseen verkostoon

”Minulla on nyt ystävä, johon voin luottaa. On asioita, joita haluan kertoa jollekin, mutta en monille ihmisille.”

[Thaimaalainen nainen, 31 vuotta]

Haastatteluissa tuli selkeästi ilmi, että moni asiakas koki saaneensa mentoristaan ystävän. Monet myös kertoivat, etteivät tunteneet itseään enää niin yksinäiseksi, sillä heillä on nyt ystävä. Myös mentorisuhteen luottamuksellisuus oli useimmille asiakkaille tärkeää, ja se, että heillä oli joku perheen tai ystäväpiirin ulkopuolinen ihminen, kenelle puhua asioistaan.

Monille asiakkaille oli tärkeää myös verkostoituminen muiden thaimaalaisten kanssa ja sosiaalisen verkoston laajeneminen sitä kautta.

Työntekijä toi minut mukaan ryhmään, ja tapasin paljon thaimaalaisia. Ja pidin siitä, että työntekijä oli rento ja pyrki auttamaan ja neuvomaan, ja loi ilmapiiriin, jossa kaikki pystyivät olemaan kuin kotonaan.

[Thaimaalainen nainen, 37 vuotta]

VAIKUTUS 3 Asiakkaiden tieto yhteiskunnan tarjoamista palveluista ja niiden käyttäminen on lisääntynyt

Mentoroinnin tarkoituksena oli myös tutustuttaa mentoroitava hänelle oleellisiin yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin ja opastaa niiden käytössä. Mentori saattoi kertoa palveluista, mennä mukaan virastokäynnille tai auttaa esimerkiksi täyttämään suo-

menkielisiä lomakkeita. Lisäksi työntekijät kertoivat yhteyttä ottaneille asiakkaille, jotka eivät päädy mukaan mentorointiin, mahdollisista muista palveluista, joiden kautta he voisivat saada apua ja tukea. Toiminnalla on myös edistetty olemassa olevien palveluiden parempaa kohdentumista.

Asiakas on saanut uutta tietoa palveluista Suomessa

Loppukyselyn yhteydessä asiakkailta kysyttiin, ovatko he mielestään saaneet uutta tietoa tai tutustuneet uusiin palveluihin Suomessa. Lähes kaikki (95 %) vastasivat saaneensa itselleen uutta tietoa. Lomakkeessa pyydettiin myös kertomaan, mihin palveluihin asiakas on esimerkiksi tutustunut mentoroinnin aikana. Vastauksissa mainittiin mm. terveystyökalut, Thaimaan suurlähetystö, vapaa-ajan palvelut, posti, pankki, kirjasto, Kela, TE-toimisto, lasten leiri sekä uutta tietoa laista ja yrittäjyydestä.

Asiakkaan tietoisuus siitä, miten saa tarvittaessa yhteiskunnalta apua, on lisääntynyt

Kyselylomakkeessa tietoa yhteiskunnan palveluista tätä mittasi väite 5 (”Tiedän miten saan tarvittaessa yhteiskunnalta apua”). Tämän väitteen kohdalla vaikutus oli vähäinen. Noin puolella vastaajista tietoisuus yhteiskunnan tarjoamasta avusta oli mentoroinnin aikana lisääntynyt, mutta vain noin neljäsosan vastaajista kohdalla tämä muutos oli merkittävä. Noin kolmasosalla vastaajista muutos oli ollut myös negatiivinen.

Koska lähes kaikki vastaajat kuitenkin toisessa kohdassa kertoivat saaneensa uutta tietoa, saattaa vähäinen muutos mittarin perusteella johtuakin juuri tietoisuuden lisääntymisestä. On mahdollista, että monet asiakkaista olivat tiedon lisääntymisen myötä huomanneet, että eivät itse asiassa tunnekaan palvelujärjestelmää niin hyvin kuin mentoroinnin alussa kuvittelivat.

Vaikutustarina 3: Uusperheellinen kotiäiti Nutch

Nutch on 39-vuotias thaimaalainen nainen, joka aikoinaan jätti yliopisto-opinnot kesken perustaakseen perheen. Hän erosi myöhemmin miehestään ja hänestä tuli kahden pojan yksinhuoltaja. Hän tapasi suomalaisen miehen internetin deittipalvelun kautta ja muutti Suomeen. Pian Suomeen muuton jälkeen Nutch sai lapsen suomalaisen miehensä kanssa ja puoli vuotta myöhemmin muuttivat myös Nutchin pojat Thaimaasta Suomeen. Miehelläkin oli lapsi entisestä avioliitosta. Nutch on ollut alusta asti kotona hoitamassa lapsia miehen tehdesä pitkää päivää töissä.

Nutch ei osannut lainkaan suomea. Hän vietti päivänsä useimmiten kotona, sillä hän ei ollut tottunut käyttämään julkista liikennettä, ja liikkuminen pienten lasten kanssa tuntui muutenkin hankalalta. Nutch tunsu olonsa väsyneek-

si, yksinäiseksi ja eristäytyneeksi, eikä kokenut saavansa lainkaan tukea mieheltään tai tämän sukulaisilta.

Nutch tapasi mentoriaan useimmiten kotoaan, ja nautti saadessaan aikuista juttuseuraa ja jonkun, joka leikitti myös lapsia. Hän myös keskusteli mentorinsa kanssa paljon puhelimessa silloin, kun tapaamisia oli vaikea järjestää. Mentori oli tärkeässä roolissa ystävänä ja kuuntelijana, luomassa uskoa tulevaan ja antamassa neuvoja arjen ongelmiin. Yhdessä he pohtivat myös tulevaisuudensuunnitelmia siten, kun lapset aloittaisivat päiväkodin. Mentorin rohkaisemana Nutch oppi liikkumaan lasten kanssa bussilla, ja löysi lisäksi suomen kielen kerhon lähileikkipuistossa, johon hän saattoi osallistua lasten kanssa.

Asiakkaan oma kertomus mentoroinnin vaikutuksesta yhteiskunnan tuntemukseen

Haastatteluissa asiakkaat kertoivat myös siitä, miten he olivat saaneet mentoroinnin kautta uutta tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja elämästä Suomessa. Enemmän kuin varsinainen palvelujärjestelmän tuntemus haastatteluissa korostuivat arkisemmat asiat.

Mentorini auttoi minua todella paljon. Hän auttoi minua suurlähetetyksessä, käyttämään pankki-automaattia, auttoi kaikessa mahdollisessa jopa supermarketissa löytämään shampoota ja hiusväriä.

[Thaimaalainen nainen, 40 vuotta]

Haastattelussa eräs asiakas mainitsi myös thainkielisten info-tilaisuuksien olleen hänelle tärkeitä tietokanavia.

Minulle oli erittäin hyödyllistä kun olin kuuntele-massa poliisia infotilaisuudessa, sain paljon hyö-dyllistä tietoa siitä miten täällä eletään, ja miten voin olla hyvä suomalaisen yhteiskunnan jäsen.

[Thaimaalainen nainen, 39 vuotta]

Taulukko 1: Thaimaalaisien asiakkaiden vastaukset kyselylomakkeeseen mentoroinnin alussa verrattuna vastauksiin mentoroinnin päätyttyä (N=38)

		Eri mieltä (%)	Ei samaa eikä eri mieltä (%)	Samaa mieltä (%)	Positiivinen muutos* (% vastaajista)
1. Olen tyytyväinen elämäni	A	11	47	42	66
	L	3	34	63	
2. Tuntuu, että voin vaikuttaa omaan ja perheeni tulevaisuuteen	A	3	34	63	34
	L	5	34	61	
3. Tunnen usein itseni yksinäiseksi	A	24	39	37	66
	L	55	24	21	
4. Tunnen olevani suomalaisen yhteiskunnan jäsen	A	34	32	34	63
	L	8	29	63	
5. Tiedän miten saan tarvittaessa yhteiskunnalta apua	A	24	32	44	53
	L	8	39	53	

A = vastaus mentoroinnin alussa; L = vastaus mentoroinnin lopussa.

* Muutos positiiviseen suuntaan ('samaa mieltä') verrattaessa saman vastaajan vastauksia alussa ja lopussa. Kysymyksessä 3. asteikko on päinvastainen, joten positiivista on muutos kohti suuntaa 'eri mieltä'.

VAIKUTUS 4

Asiakkaat ovat kokeneet mentoroinnin hyödylliseksi

Jokainen mentoripari asetti mentoroinnille tavoitteen, joka kirjattiin ylös mentorisuhteen alussa. Mentoroinnin tavoitteen edistymistä seurattiin koko mentorointiprosessin ajan, ja sitä oli mahdollista mentoroinnin välikatsauksessa päivittää tai muuttaa. Mentoroinnin tavoite muokkautuu yksilöllisesti jokaisen mentoroitavan tarpeiden ja toiveiden mukaan, jolloin mentorointisuhte palvelee mahdollisimman hyvin asiakkaan kotoutumista elämäntilanteen huomioon ottaen.

Asiakkaan kielitaito on kehittynyt

Mentoroinnin lopussa asiakkaita pyydettiin kyselylomakkeessa arvioimaan onko mentorointi kehittänyt heidän kielitaitoaan. Suurin osa (75 %) vastaajista kertoi kielitaitonsa kehittyneen mentoroinnin aikana. Suurin osa vastasi kehittyneensä suomen kielessä, osa myös englannin kielessä tai molemmissa.

Asiakkaan oma kertomus mentoroinnin hyödyllisyydestä

Haastatteluissa asiakkaat myös kertoivat asioista, joita he olivat mentoroinnin kautta oppineet, ja jotka auttoivat heitä toimimaan itsenäisemmin. Nämä asiat olivat lähinnä konkreettisia taitoja tai tietoa uusista asioista, mutta niiden oppiminen voidaan kuitenkin nähdä tärkeänä asiakkaan voimaantumisen kannalta.

Se oli minulle erittäin hyödyllistä, vaikka olinkin ollut täällä jo pitkän aikaa. Jopa miten matkustaa bussilla oli minulle arvokasta tietoa, jotta minun ei tarvinnut odottaa mieheni kuljettavan minua.

[Thaimaalainen nainen, 39 vuotta]

Asiakkaat myös kertoivat, että heille oli ollut tärkeää saada luotettava perheen ulkopuolinen ystävä, jolle he

saattoivat puhua ongelmista ja kysyä heitä askarruttavia asioita. Jotkut kuvasivatkin, että heillä oli vihdoinkin ”oma” suomalainen ystävä, joka ei ollut puolison sukulainen tai ystävä.

Olen saanut ymmärrystä. Aina kun puhuin mentorilleni hän ymmärsi minua, antoi näkemyksensä asiasta ja auttoi minua.

[Thaimaalainen nainen, 41 vuotta]

Asiakkaat ovat myös mentorointisuhteen myötä oppineet lisää suomalaisesta kulttuurista ja saaneet uuden ihmisen kautta siihen toisenlaisen näkökulman. Monet ovat myös saaneet harjoitusta suomen kielessä. Osa on saanut myös tarvittavan alkusysäyksen kielikurssin tai harjoittelupaikan löytymiseksi.

Saimit on tehnyt elämästäni helpompaa.

Ymmärrän paremmin suomalaisia, niitä asioita joita ei voi oppia kirjoista.

[Thaimaalainen nainen, anonyymi vastaus]

Vaikutustarina 4: Rankoista kokemuksista selviytynyt Ning

Ning on 46-vuotias thaimaalainen nainen. Hänen vanhempansa työskentelivät riisipellolla, ja hän jätti koulun kesken auttaakseen heitä. Ning tuli nuorena äidiksi, mutta hänen poikansa kuoli moottoripyörä-onnettomuudessa. Ningin ollessa 36-vuotias hän kuoli kaveriltaan suomalaisesta 60-vuotiaasta miehestä, joka etsii Thaimaasta vaimoa, ja Ning päätti tavata hänet paremman elämän toivossa. Mies hankki pian Ningille viisumin Suomeen ja he menivät heti naimisiin. Ning alkoi Suomessa työskennellä siivoojana miehensä yrityksessä. Heille syntyi pian myös yksi poika.

Ning oli lukutaidoton eikä koskaan oppinut suomea alkeita enempää. Myös hänen englannin kielen taitonsa oli heikko. Kymmenen vuoden jälkeen Ningin mies jäi eläkkeelle, haki avioeron ja muutti yksin Thaimaahan. Ning oli käyttänyt kaikki tulonsa perheen menoihin, joten hän jäi erossa varattomaksi, kodittomaksi ja työttömäksi, sekä lapsensa yksinhuoltajaksi.

Tietämättömänä yhteiskunnan palveluista Ning oli yrittänyt pärjätä omillaan nukkumalla yöt kaverinsa hierontaliikkeessä. Sosiaaliviranomaisten saatua tietoa Ningin tilanteesta hänen poikansa huostaanotettiin. Eron jälkeen Ning on saanut apua sosiaalityöntekijältään, mutta kielimuurin takia Ningille on jäänyt paljon epäselvyyksiä sosiaalityöntekijän kanssa käsitellyistä asioista. Sosiaalityöntekijä ehdotti Ningille SAIMIT-mentorointia.

Mentorin saaminen on ollut käännekohta Ningin elämässä. Mentorista hän on saanut ystävän ja tunteen siitä, että joku välittää. Mentori on auttanut häntä löytämään sopivan kielikurssin, vienyt häntä uusiin paikkoihin, ja ollut tukena pojan muuttaessa takaisin Ningin luokse asumaan. Ning on saanut myös mukavaa tekemistä SAIMITin yhteisistä tapahtumista, joista hän on saanut lisäksi uusia thaimaalaisia ystäviä.

VAIKUTUS 5

Asiakkaiden ongelmat on tunnistettu ja heidät on ohjattu eteenpäin

Jalkautuvan työn kautta kohderyhmän naisiin saatiin kontakti ja mentorointiohjelmaan mukaan haluavat naiset haastateltiin, jotta voitiin kartoittaa heidän yksilölliset tarpeensa ja samalla ohjata heidät myös muiden heille sopivien palveluiden piiriin. Kulttuuri- ja sukupuolisensitiivisen työotteen sekä thaimaalaisen työntekijän kautta kohderyhmän kynnys osallistua hankkeen toimintaan sekä kertoa avoimesti ongelmistaan on huomattavasti matalampi kuin muissa heille suunnatuissa palveluissa. Myös mentoroinnin kautta syntyvä luottamusuhde omaan mentoriin mahdollisti omista huolista ja ongelmista puhumisen, ja tarvittaessa mentori ja työntekijät voivat ohjata asiakkaan hänen tarvitsemiensa muiden palveluiden piiriin.

500 kohderyhmän naista on tavoitettu jalkautuvan työn kautta

SAIMIT-toiminnan aikana suunniteltiin tehtävän vähintään 200 jalkautuvan työn kartoituskontaktia. Toiminta tavoittikin odotettua suuremman joukon thaimaalaisia naisia, ja hankkeen aikana 500 kohderyhmän edustajaan on saatu henkilökohtainen kontakti. Tehokkaimmiksi thaimaalaisten tavoittamisen kanaviksi osoittautuivat suusta suuhun kulkeva tieto, jalkautuminen thaimaalaisyhteisön pariin. Noin kolmasosa asiakkaista oli saanut tiedon SAIMIT-toiminnasta ystävältään, mutta merkittävä osa asiakkaista oli myös ohjattu toimintaan jonkun ammattilaisen toimesta (esim. TE-toimiston työntekijä, sosiaalityöntekijä). Paljon asiakkaita tavoitettiin myös itse järjestettyjen kaikille thaimaalaisille avoimien tapahtumien ja toimintamuotojen kautta.

Jalkautuvan työn seurauksena hanketyöntekijälle on tullut asiakkaiden lisäksi myös runsaasti yhteydenottoja (n. 100 henkilöä) kohderyhmään kuuluvilta naisilta ympäri Suomea sekä Facebookissa että

puhelimitse, ja myös he ovat saaneet palveluohjausta. Heidän kysymyksenä ovat yleensä koskeneet oleskelulupa-asioita, parisuhdeongelmia ja -väkivaltaa, lakiasioita (esim. perintö, lasten huoltajuus, avioero), raha-asioita, oikeuksia Suomessa, erilaisia palveluita sekä erinäisiä arkisia kysymyksiä (missä jokin paikka on, miten sinne pääsee, mistä löytää töitä jne.). Toisinaan työntekijältä on kysytty myös Thaimaan viranomaisille kuuluvia asioita, kuten esim. passiin liittyviä kysymyksiä.

Sekä Facebookin kautta että puhelimitse tulleille kontakteille on ollut tärkeää, että he saavat vastauksen kysymykseensä thain kielellä. Suurin osa yhteydenottajista on saanut hankkeen yhteystiedot joltakin ystävältään, suurlähetystöltä, thai-temppeleistä tai tulkkauksen kautta.

Asiakkaiden lisäksi myös moni muu kohderyhmään kuuluva nainen on saanut hankkeissa tuotetun materiaalin (Vaaran merkit -esite, jaettu n. 200 kpl), hankkeen Facebook-profilin (364 jäsentä) sekä thainkielisten infotilaisuuksien kautta uutta tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen tarjoamista palveluista.

4.2

SIDOSRYHMÄ 2

Vapaaehtoiset mentorit

SAIMIT-mentoritoiminta perustui tavallisten mentoreina toimineiden naisten vapaaehtoistyöhön, jotka sitoutuvat toimimaan mentoreina thaimaalaisille naisille. Mentorien lisäksi hankkeen toiminnassa oli mukana myös muita vapaaehtoisia erilaisissa kerta- ja pitkäaikaisissa vapaaehtoistehtävissä (esimerkiksi ATK-kurssin opettaja, lastenkerhon ohjaaja, tilkkutyöpajan vetäjä, kakkutyöpajan vetäjä ja sienineuvoja) Tässä analyysissä on kuitenkin arvioitu vaikutuksia nimenomaan vapaaehtoisten mentorien kannalta.

Hankkeessa tavoitetuille thaimaalaisille naisille tarjottiin tavallisten ihmisten arkitukea Helsingin Diakonissalaitoksen kehittämään yhteisökasvatuksen mentorointimalliin pohjautuen. Vapaaehtoiset

naiset sitoutuvat noin vuoden mittaiseen mentori-suhteeseen, jossa he tapasivat mentoritapaansa yhdestä kolmeen kertaa kuukaudessa. Vapaaehtoisille tarjottiin tehtävään valmennus, jatkuvaa tukea mentorointiprosessin eri vaiheissa sekä asianosaavaa työnohjausta. SAIMIT-mentoritoiminnassa oli mukana yhteensä 117 vapaaehtoista mentoria.

Mentorien keski-ikä oli 40 vuotta. Toiminnassa oli kuitenkin mukana hyvin eri-ikäisiä mentoreita, nuorimmasta 23-vuotiaasta aina vanhimpaan 82-vuotiaaseen. Lähes puolet mentoreista olivat 30–45-vuotiaita. Thaimaalaisiin asiakkaisiin verrattuna mentoreiden ikäjakauma oli melko samanlainen, mutta yli 50-vuotiaita ja eläkeläisiä oli mentoreiden joukossa enemmän. Mentoreista valtaosa, noin 80 prosenttia, oli helsinkiläisiä ja loput espoolaisia, vantaalaisia ja kauniaislaisia. Samoin kuin thaimaalaisia asiakkaita, myös muutamia mentoreita tuli mukaan toimintaan ympäryskunnista Kirkkonummelta, Keravalta, Järvenpäästä ja Karkkilasta. Suurin osa mentoreista (85 %) oli korkeasti koulutettuja. Noin puolet mentoreista oli haastatteluhetkellä päätoimisesti työssä ja yksi neljäsosa opiskelijoita. Loput mentorit olivat työttömiä (11 %), eläkeläisiä (11 %) tai vanhempainvapaalla (4 %).

Vapaaehtoiset mainitsivat useimmin motiivikseen kiinnostuksen monikulttuurisuutta ja eri kulttuureita kohtaan, halun edistää maahanmuuttajien kotoutumista Suomeen, sekä yleisellä tasolla halun auttaa ja tehdä jotakin vapaaehtoistyötä. Monilla motiivina oli myös halu tutustua uusiin ihmisiin, kiinnostus thaimaalaiseen kulttuuriin, tarve saada mielekästä tekemistä, sekä halu saada kokemusta esim. omaan opiskelualaan liittyen.

Mentoritoiminnan vaikutuksia vapaaehtoisten kannalta mitattiin kyselylomakkeella, jonka kaikki mentorit täyttivät mentorointijakson lopussa. Kyselylomakkeessa heitä pyydettiin arvioimaan erilaisia mentorointia koskevia väitteitä asteikolla 1–5 (1= täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä). Lomakkeessa oli myös paljon avokysymyksiä, joihin saattoi halutessaan kirjoittaa vapaasti mielipiteitään. Kyselylomakkeen lisäksi myös muutamia mentoreita haastateltiin heidän kokemuksistaan mentorina.

Vapaaehtoisille teetetyt kyselylomakkeen vastaukset on koottu taulukkoon 2, joka löytyy tämän luvun lopusta.

Vapaaehtoiset ovat saaneet mentoreina toteuttaa sosiaalista vastuutaan

Helsingin Diakonissalaitos tuottaa uusia lähestymistapoja, joissa palvelurakenteita ja kansalaistoimintaa kytketään toisiaan täydentäen yhteen. Ammattilaisen rinnalle tuodaan laajeneva vapaaehtoisten aktiivien joukko, jolle vastuu lähimmäisten hyvinvoinnista on elämää ohjaava arvo. Tämä luo mahdollisuuksia uusiin lähestymistapoihin hyvinvointivaltiota uudistettaessa, samalla kun vahvistetaan vapaaehtoisuudesta ja yhteisöjen toiminnasta nousevaa ihmisestä välittämistä. Mentorointisuhde antaa myös mentorille mahdollisuuden tutustua erilaisesta elämäntilanteesta ja kulttuuritaustasta tulevaan ihmiseen, mielekästä tekemistä sekä mahdollisuuden toteuttaa sosiaalista vastuutaan.

VAIKUTUS 1

Vapaaehtoiset ovat saaneet mielekästä tekemistä

Kyllähän tällainen aina avaa silmiä sellaisiin todellisuuksiin, joita ei omassa elämässä muuten kohtaa. Minä esimerkiksi omassa elämässä en tapaa thaimaalaisia ihmisiä, tai ei minun ystäväpiiriini kuulu sillä tavalla maahanmuuttajajansia. Että tosi kiinnostava nähdä yhden yksilön kautta, että mitä se voi olla. Tietenkin se sillä tavalla avaa omia silmiä, että jokaisen takana on oma yksilöllinen tarinansa.

[Mentori, 40 vuotta]

SAIMIT-mentoritoiminnan vastavuoroiseen lähtökohtaan kuuluu oleellisesti se, että mentorina toimimisen kautta myös vapaaehtoisten elämänlaatu kohenee, sillä vapaaehtoistehtävän kautta mentorit ovat saaneet mahdollisuuden toteuttaa sosiaalista

Mentorit pitivät arvokkaana sitä, että he olivat mentoroinnin kautta saaneet aidon kontaktin toiseen ihmiseen.

vastuutaan ja olla apuna ja tukena omalle mentoritavalleen. Myös hankkeen yhteiset tapahtumat on suunniteltu sekä vapaaehtoisten että kohderyhmän toiveita ajatellen. Mentorointi on lähtökohdiltaan tasavertaista ja vastavuoroista, minkä seurauksena myös vapaaehtoiset saavat mentoroinnista hauskoja ja avartavia kokemuksia. Monille vapaaehtoistyö on myös ikään kuin harrastus, jolloin vapaa-ajalle on saanut mentoroinnin kautta mielekästä tekemistä.

Mentorointitapaamisia on toteutunut vähintään kerran kuussa

Kaikkia mentoripareja pyydettiin kirjaamaan ylös tapaamiset mentorointijakson ajalta lomakkeelle, ja palauttamaan lomake työntekijöille mentoroinnin lopussa. Mentorointitapaamisten määrä vaihteli eri pariin kesken suuresti; toiset tapasivat kasvokkain vain harvakseltaan parin kuukauden välein, toiset taas tapasivat lähes viikoittain. Suurin osa pareista tapasi toisiaan yhdestä kahteen kertaa kuukaudessa. Useimmiten mentorisuhteet kestivät yhden vuoden, mutta jotkut mentorisuhteet olivat osapuolien toiveesta myös lyhyempiä, kuitenkin vähintään puoli vuotta. Muutamat parit halusivat myös ensimmäisen mentorointivuoden jälkeen jatkaa mentorointia vielä toisen vuoden. Mentorointitoiminta on siis keskimäärin ollut pareilla hyvin aktiivista, ja osapuolten välille on syntynyt aito ja tiivis suhde.

Mentoriparit päättivät itse tapaamisten sisällön. Tyypillisesti parit kävivät yhdessä kahvilla, vierailivat toistensa kodeissa sekä tutustuivat uusiin paikkoihin mentoroitavan kiinnostuksen mukaan. Osa mentoroipareista myös harjoitteli tapaamisissa suomen kieltä tai selvitteli joitakin mentoroitavalle ajankohtaisia käytännön asioita, pohti opiskelu- ja työmahdollisuuksia sekä täytti yhdessä suomenkielisiä lomakkeita ja hakemuksia jne.

Vapaaehtoinen on kokenut yhteisen ryhmätoiminnan mielekkääksi

Toiminnan mielekkyyttä mentorin kannalta on mitattu lomakkeen väitteellä 7 (”SAIMIT-hankkeen yhteinen toiminta ja tapaamiset ovat olleet mielekkäitä”). Suurin osa (82 %) vastanneista oli väitteen kanssa samaa tai jokseenkin samaa mieltä, ja vastausten keskiarvo oli 4,3. Moni oli myös jättänyt tämän kohdan tyhjäksi, mutta selventänyt avovastauksessaan, että ei ollut ehtinyt osallistua yhteiseen toimintaan.

Vapaaehtoisen oma kertomus toiminnan mielekkyydestä

Mentorien haastatteluista nousi selvästi esiin, että kaikki haastatellut olivat myös itse saaneet paljon mentorisuhteelta. Monet kertoivat mentoroinnin ja tutustumisen uuteen ihmiseen avartaneet heidän omaa maailmaansa ja antaneen uutta perspektiiviä asioihin. Useat myös kertoivat, että mentoroinnin kautta he alkoivat myös entistä paremmin nähdä yksilön ”ryhmän edustajan” takana.

Olen saanut uuden näkökulman maahanmuuttajan arkeen ja henkilökohtaisen suhteen ihmiseen, jonka elämä on aivan erilaista kuin omani.

[Mentori, anonymi vastaus]

Mentorit pitivät arvokkaana myös sitä, että he olivat mentoroinnin kautta saaneet aidon kontaktin toiseen ihmiseen ja monet myös mentoroitavastaan uuden ystävän.

Olen huomannut sen, että kun antaa aikaa toiselle, niin sillä myöskin vahvistuu semmonen kontakti. Niin aidosti saa uuden ystävän. Se on minun mielestäni ollut tosi tärkeää. [...] Minun mielestäni tämän ohjelman hyvä puoli on se, että

tulee tällaisia aitoja suhteita erilaisten ihmisten välille, että se ei vaan jää sellaiseksi moikkailuksi.

[Mentori, 27 vuotta]

Kommunikointi on ollut välillä haastavaa, mutta toisaalta on ollut palkitsevaa, kun vaikeudet on saatu voitettua.

[Mentori, anonyymi vastaus]

Mentorit kertoivat myös saaneensa mentoroinnin kautta uutta tietoa thaimaalaisesta kulttuurista ja saaneet näkemystä yleisemmin maahanmuuttajanais-ten elämään Suomessa, mikä on osa kahdensuuntaisen kotoutumisen tavoitetta. Monet olivat myös saaneet uutta tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta sekä esimerkiksi ammattiin tai opiskelualaan liittyvää kokemusta.

VAIKUTUS 2

Vapaaehtoiset ovat saaneet tehtävänsä valmennusta ja tukea

Olenainen osa mentorointimallia on hanketyöntekijöiden jatkuva tuki. Yhteisten tapaamisten ja säännöllisten puhelinkeskustelujen lisäksi sekä mentoreilla että mentoroitavilla oli tarvittaessa aina mahdollisuus ottaa yhteyttä työntekijöihin ja saada haluamaansa tukea mentorointiprosessiin. Kaikki mentorit ovat myös osallistuneet ennen mentoroinnin aloittamista valmennukseen, ja heillä on ollut mahdollisuus ryhmätyönohjaukseen 1–2 kuukauden välein koko mentorointijakson ajan.

Tuki mentoripareille on ollut hyvin yksillöllistä. Osa mentoripareista ei ole kaivannut lainkaan lisätukea mentorointimalliin sisältyvien yhteisten tapaamisten ja puhelinoitojen lisäksi, kun taas osalle mentoripareista työntekijöiden tuki on ollut tiiviimpää, etenkin mentoroinnin alussa. Mentoreita on esimerkiksi tarpeen mukaan autettu sopimaan tapaamisia oman parinsa kanssa, autettu etsimään tietoa mm. koulutuspaikoista ja kielikursseista, ja tuettu pareja joiden välinen kielimuuri on tuottanut haasteita mentoroinnille.

Vapaaehtoinen on saanut riittävän valmennuksen mentoriksi

Lomakkeen väitteestä 1 (”sain riittävän valmennuksen mentoriksi”) kaikki mentorit olivat samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä. Vastausten keskiarvo oli 4,6. Myös mentorivalmennuksista kerätyn palautteen perusteella vapaaehtoistehävää edeltävään valmennuspakettiin oltiin erittäin tyytyväisiä.

Vapaaehtoinen on kokenut saamansa tuen riittäväksi

Lomakkeen väitteeseen 5 (”Olen saanut hanketyöntekijöiltä tarpeeksi tukea mentoroidessani”) lähes kaikki (92 %) mentorit vastasi olevansa samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä. Vastausten keskiarvo oli 4,5.

Tiesin, että sieltä voi kysyä isoja ja pieniä asioita. Että yhteistyö on ollut kyllä hyvä, minä tykkään. Tukea on kyllä saanut jos on tarvinnut.

[Mentori, 54 vuotta]

Vapaaehtoinen on ollut tyytyväinen työnohjaukseen

Kyselylomakkeen väitteen 6 (”Työnohjaus on ollut hyödyllistä ja mentorointiani tukevaa”) kohdalla oli mentorien vastauksissa selvää hajontaa ja moni jätti vastaamatta kysymykseen. Tämä oli myös lomakkeen ainoa väite, josta useampi mentori oli eri mieltä. Vastausten keskiarvo oli 3,8, ja valtaosa vastaajista oli joko samaa tai jokseenkin samaa mieltä (noin 56 %) tai ei samaa eikä eri mieltä (33 %). Hajonta vastauksissa johtui todennäköisesti siitä, että monet mentorit eivät olleet ehtineet käydä työnohjauksissa tai eivät kokeneet siihen tarvetta. Vaikka suurin osa mentoreista ei ole tarjotuissa mentoripiireissä käynyt lainkaan, ovat ryhmätyönohjoukset kuitenkin olleet joillekin mentoreille jopa mentorisuhteen tärkein tuki:

No minä olen saanut kyllä eniten tukea näistä työnohjauksista. Minä kävin siellä aika paljon syk-

*syllä, kun etsin vähän sitä roolia siinä. Että työn-
ohjaaja on erittäin hyvä, pitäkää kiinni hänestä!
Hän on kyllä erittäin taitava.*

[Mentori, 68 vuotta]

Vapaaehtoisen oma kertomus tarjotusta tuesta

Mentorivalmennuksissa kerättyjen palautelomakkeiden perusteella osallistujat ovat olleet pääasiassa tyytyväisiä valmennukseen. Valmennuksen eri osa-alueita pyrittiin arvioimaan asteikolla 1–5 (1= ei lainkaan hyödyllinen ja 5=erittäin hyödyllinen), ja kaikki osa-alueet arvioitiin keskimäärin vähintään melko hyödylliseksi. Kokonaisuudessaan valmennus oli vastannut osallistujien odotuksia hyvin (vastausten keskiarvo 4,5).

Haastattelujen perusteella mentorit olivat pääasiassa tyytyväisiä saamaansa tukeen ja he olivat kokeneet yhteiset tapaamiset työntekijöiden kanssa mielekkäiksi. Suurin osa mentoreista ei kuitenkaan ole mentorointisuhteen aikana tarvinnut juurikaan tukea, vaan ovat hoitaneet mentorin tehtävänsä hyvin itsenäisesti. Monet kuitenkin sanoivat, että on tärkeää, että tukea on tarvittaessa kuitenkin saatavilla.

No me ei itse asiassa ihan hirveästi olla oltu yhteysissä, mutta tavallaan, totta kai se on kiva, että tietää, että siellä on hyvät tyypit joille voi soittaa, jos on hätä. Ja totta kai jos olisi ollut hätä esimerkiksi tämän yhden asian kanssa niin totta kai olisin työntekijälle soittanut siitä mitä tehdään.

[Mentori, 40 vuotta]

VAIKUTUS 3

Vapaaehtoinen on kokenut olleensa avuksi

Suurin osa vapaaehtoisista mentoreista on alkuhaastattelussa kertonut yhdeksi motivaattoriksi vapaaehtoistyölleen puhtaasti halun auttaa toista ihmistä. Vapaaehtoistehtävän mielekkyyden lisäksi vapaaehtoisen jaksamiselle ja motivaatiolle on erittäin tärkeää,

että hän kokee olevansa hyödyksi ja avuksi mentoroitavalleen. Jokainen mentoripari on määritellyt mentoroinnille yksilöllisen tavoitteen, jonka edistymistä on seurattu yhteisissä tapaamisissa. Mentoroinnin tavoitteen saavuttaminen tai sen edistäminen on yksi selkeä asia, jonka kautta vapaaehtoistyön hyöty tulee mentorille näkyväksi. Monet mentoroitavat ovat kuitenkin mentorisuhteen etenemisen myötä todenneet omasta mentorista olleen apua ja iloa myös monissa muissa asioissa.

Mentoroinnin haasteiksi vapaaehtoiset kokivat ennen kaikkea kieli- ja kommunikaatiovaikeudet. Kielimuurin ei kuitenkaan koettu olevan ylitsepääsemätön haaste, ja sitä oli osattu ennalta odottaa. Monet mentorit mainitsivat myös suurimmaksi haasteeksi yhteisen ajan löytymisen, kiireisten aikataulujen yhteensovittamisen ja erilaiset aikakäsitykset.

Mentorointi on vastannut vapaaehtoisen odotuksia

Lomakkeen väitteestä 2 (”Mentorointi on vastannut odotuksiani”) suurin osa mentoreista (76 %) oli samaa tai jokseenkin samaa mieltä, ja loput eivät olleet samaa eivätkä eri mieltä. Vastausten keskiarvo oli 4,0.

Muihin väitteisiin verrattuna hieman alhaisempi tulos tässä kysymyksessä johtui todennäköisesti siitä, että moni mentori ei oikein ollut tiennyt mitä odottaa ennen oman parin saamista. Toisaalta mentorointi käsitteenä oli monen mielestä myös antanut mielikuvan hieman erityyppisestä auttamisesta.

Mentorointi sanana synnytti ajatuksen konkreettisesta, toisenlaisesta auttamisesta ja avuntarpeesta. Nyt koen olleeni enemmän kanssakulkija – ystävä.

[Mentori, anonymi vastaus]

Vapaaehtoinen on kokenut olleensa hyödyksi mentoroitavalleen

Valtaosa mentoreista oli kokenut olleensa hyödyksi omalle mentoroitavalleen. Lomakkeen väitteeseen 3 (”Mentorointi on mielestäni auttanut/ ollut hyödyksi

mentoroimalleni naiselle”) yli puolet (57 %) vastasi olevansa samaa tai jokseenkin samaa mieltä. Vastausten keskiarvo oli kuitenkin vain 3,7, sillä moni oli myös vastannut, ettei ollut samaa eikä eri mieltä. Hieman muita väitteitä alhaisempi tulos saattaa johtua siitä, että monet mentorit kertoivat, että olisivat toivoneet voineensa auttaa hankalassa elämäntilanteessa olevaa mentoroitavaansa vieläkin enemmän. Kuitenkin vain yksi vastaaja koki, että mentoroinnista ei ollut ollut hyötyä.

Mentoroinnin tavoite on saavutettu

Myös mentoroinnin tavoite oli suurimman osan vastaajista mielestä mentoroinnin aikana saavutettu. Lomakkeen väitteeseen 4 (”Saavutimme mentoroinnin tavoitteet mielestäni riittävän hyvin”) suurin osa (70 %) vastasi samaa tai jokseenkin samaa mieltä. Vastausten keskiarvo oli 3,9.

Taulukko 2: Kooste vapaaehtoisille teetetyn kyselylomakkeen vastauksista (N=37)

	Eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä (%)	Ei samaa eikä eri mieltä (%)	Samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä (%)	Vastausten keskiarvo*
1. Sain riittävän valmennuksen mentoriksi	0	0	100	4,6
2. Mentorointi on vastannut odotuksiani	0	24	76	4,0
3. Mentorointi on mielestäni auttanut/ ollut hyödyksi mentoroimalleni naiselle	3	40	57	3,7
4. Saavutimme mentoroinnin tavoitteet mielestäni riittävän hyvin	3	27	70	3,9
5. Olen saanut hanketyöntekijöiltä tarpeeksi tukea mentoroidessani	0	8	92	4,5
6. Työnohjaus on ollut hyödyllistä ja mentorointiani tukevaa	11	33	56	3,8
7. SAIMIT-hankkeen yhteinen toiminta ja tapaamiset ovat olleet mielekkäitä	0	18	82	4,3

* Vastaukset asteikolla 1–5, (1=eri mieltä, 5=samaa mieltä).

Vapaaehtoisen oma kertomus mentoroinnin hyödyllisyydestä

Yleisesti ottaen mentorit kokivat, että mentoroinnista on ollut heidän parilleen hyötyä. Useat mentorit kuitenkin kokivat myös, että he joissain aisoissa olisivat halunneet olla vielä enemmän avuksi. Välillä myös mentoroinnin hyötyä mentoroitavalle oli mentoreiden mielestä hankalakin määrittellä.

Se voi olla hirveen hienovaraistakin se, mitä se apu nyt on. Että se ei ole tavallaan niin hirveen konkreettista niin kuin jonkun akuutin ongelman kanssa auttaisi, vaan se voi olla sellaista jakamista lisäävää ja saa lisää ideoita ja sellaista mitä on vaikea mitata tai määrittellä

[Mentori, 27 vuotta]

Kysyttäessä, mitä he ovat itse saaneet mentoroinnista, monet mentorit korostivat juuri kokemusta siitä, että he ovat voineet olla toiselle avuksi.

No ehkä loppupeleissä jäänyt kuitenkin semmoinen tyytyväisyys, että minä olen voinut olla kuulijana tälle ihmiselle. [...] Siis sellainen tunne, että loppupeleissä tästä kuitenkin on ollut hyötyä, siis kaikesta tästä. Rankoista jutuista huolimatta minä koen, että tästä on ollut hyötyä. Ja siitä tulee sellainen ilo tai tyytyväisyys.

[Mentori, 40 vuotta]

4.3. SIDOSRYHMÄ 3 Helsingin Diakonissalaitos

Helsingin Diakonissalaitos on yleishyödyllinen säätiö. Se muodostaa tytäryhtiöineen yhteiskunnallisen konsernin, joka tuottaa monipuolisia sosiaali-, terveys-, ja koulutusalan palveluja. Helsingin Diakonissalaitos on vaikeiden yhteiskunnallisten ongelmien asiantuntija ja alan suunnannäyttävä, jolla on vahva sosiaalinen omatunto. Liki 150 vuoden ajan HDL on ollut luomas-

sa uusia ratkaisuja niillä yhteiskunnan alueilla, joilla ihmiset syystä tai toisesta uhkaavat jäädä palvelujen ulkopuolelle. Hankkeen toteuttajana Helsingin Diakonissalaitos on SAIMIT-mentoritoiminnan kautta päässyt kehittämään omia palveluitaan ja kansalais-toiminnan malleja.

Yksi Helsingin Diakonissalaitoksen strategisista painopisteistä on aktiivinen kansalaisuus, mikä tarkoittaa mm. sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä kansalaistoiminnan yhdistävien toimintamallien kehittämistä ja ammatillisuuden uudistumista, palvelujen käyttäjiä vahvistavien yhteisöjen luomista sekä välittämistä vahvistavan aktivismin kansanliikkeen rakentamista. Kansalaistoiminnan kautta tuotetaan uusia lähestymistapoja, joissa palvelurakenteita ja kansalaistoimintaa kytetään toisiaan täydentäen yhteen.

Helsingin Diakonissalaitoksella on mallinnettu ja tosinnettu uusia kansalaistoiminnan malleja

Thaimaalaiset naiset kuvataan usein haavoittuvassa asemassa olevaksi ja vaikeasti tavoitettavaksi maahanmuuttajaryhmäksi. SAIMIT-mentoroinnissa on kokeiltu ja kehitetty jalkautuvan työn ja kansalaistoiminnan yhdistävää uutta toimintamuotoa, jota thaimaalaisen naisten parissa ei ole vielä aikaisemmin toteutettu. Sen myötä on opittu uutta kansalaistoiminnan mahdollisuuksista, kehitetty uusia toimintamalleja sekä levitetty hyviä käytäntöjä. Toiminnassa on tosinnettu nuorten syrjäytymistä ehkäisevässä AMIGO-hankkeessa kehitettyä mentorointimallia, ja sovellettu samaa toimintamuotoa eri kohderyhmälle. SAIMIT-mentoritoiminnan myötä Helsingin Diakonissalaitoksen toimintaan on saatu mukaan myös täysin uusi asiakasryhmä, thaimaalaiset naiset, jota aikaisemmin ei ole tavoitettu.

VAIKUTUS 1

Uusiin yhteiskunnallisiin haasteisiin on vastattu

Helsingin Diakonissalaitoksen toiminnan keskipisteessä ovat yhteiskunnassa kaikkein heikoimmassa

asemassa olevat ihmiset. Näiden ihmisten tarpeisiin pyritään vastaamaan myös kansalaistoiminnalla, jonka tavoitteena on ihmisten hyvinvointi ja kaikkien osapuolten voimavaraistaminen. Thaimaalaiset naiset tunnistettiin erityisryhmäksi, joka on usein vaarassa pudota julkisten hyvinvointi- ja kotouttamispalveluiden ulkopuolelle. SAIMIT-mentoritoiminnan myötä ryhdyttiin räätälöimään juuri thaimaalaisille naisille sopivaa kansalaistoimintaa hyödyntävää toimintaa. Toiminnasta saatua kokemusta voidaan hyödyntää myös muussa maahanmuuttajien tai muuten thaimaalaisien naisten kanssa samankaltaisten kohderyhmien kanssa tehtävässä työssä.

Thaimaalaisiin naisiin on saatu kontakti jalkautuvan työn kautta

SAIMIT-toiminnan aikana suunniteltiin tehtävän vähintään 300 jalkautuvan työn kartoituskontaktia. SAIMIT tavoittikin odotettua suuremman joukon thaimaalaisia naisia, ja koko toiminnan aikana yhteensä noin 500 kohderyhmän edustajaan on saatu henkilökohtainen kontakti.

Työntekijöiden kokemuksen mukaan hanke vastasi kiitettävästi thaimaalaisien naisten tarpeisiin

Työntekijöiden näkemyksen mukaan SAIMIT-hankeella on pystytty vastaamaan uusiin yhteiskunnallisiin haasteisiin. Toiminta on vastannut esimerkiksi vasta Suomeen muuttaneiden naisten tarpeisiin, jotka eivät ole vielä ehtineet aloittaa kielikurssia, täydentämällä virallisia kotoutumispalveluita. Samoin toiminta on vastannut niiden naisten tarpeisiin, jotka ovat pudonneet kotoutumispalvelujen ulkopuolelle, usein vietettyään useita vuosia kotona lasten kanssa. Hankkeen kautta on pystytty tarjoamaan uudenlaista tukea myös niille naisille, jotka ovat pitkään olleet sosiaalitoimen asiakkaina, mutta joille tärkeää oli juuri tavallisen ihmisen henkilökohtainen tuki, ystävyys ja rohkaisu. Mentoritoiminnalla on myös edistetty kahden suuntaista kotoutumista ja kulttuurien välistä

ymmärrystä. Lisäksi hankkeessa on tuotettu erilaisia thainkielisiä materiaaleja ja tarjottu omakielistä palvelua, joille on suuri kysyntä.

Työntekijät ovat kuitenkin havainneet myös tarpeita ja haasteita, joihin tämän hankkeen puitteissa ei pystytty vastaamaan. Kohderyhmän parissa olisi suuri tarve neuvonnalle ja sosiaaliohjaukselle omalla kielellä ja kulttuurisensitiivisesti, mikä ei kuitenkaan ollut SAIMIT-toiminnan keskiössä. Lisäksi havaittiin jonkin verran lähisuhteiden väkivaltaan, erilaiseen hyväksikäyttöön ja jopa ihmiskauppaan liittyviä erityistarpeita, joihin ei hankkeen puitteissa pystytty vastaamaan muuten kuin ohjaamalla asiakas eteenpäin muihin palveluihin.

VAIKUTUS 2

Yhteisökasvatuksen mentorointimallia on kehitetty

Hankkeessa käytettiin ja kehitettiin edelleen Helsingin Diakonissalaitoksella kehitettyä yhteisökasvatuksen mentorointimallia. Uuden kohderyhmän kautta mentoroinnista saatiin uudenlaisia kokemuksia, joiden avulla mentorointimallia voidaan jatkossa kehittää erilaisille ihmisille ja erilaisiin elämäntilanteisiin sopivaksi. Hankkeen aikana mentorointimalliin ja toimintatapoihin asiakkaiden kanssa tehtiin useita muokkauksia kertyneiden kokemusten perusteella. Myös erilaisia uusia ideoita pilotoitiin nopealla aikataululla, jotta saataisiin tietoa uusien ratkaisujen toimivuudesta.

Yhdistettiin mentorointi ja jalkautuva työ

Yhtenä toiminnan keskeisistä lähtökohdista oli kokeilla mentoroinnin yhdistämistä jalkautuvaan työotteeseen. Jalkautuva työ osoittautui kuitenkin odotettua enemmän aikaa vieväksi, sillä lähes kaikki asiakkaat vaativat ensimmäisen kontaktin lisäksi myös useampia yhteydenottoja ja kasvokkaisia tapaamisia ennen kuin he päättivät lähteä mukaan mentoritoimintaan. Joillekin asiakkaille thainkielinen työntekijä oli tärkeä henkilö myös oman vapaaehtoi-

sen mentorin rinnalla. Palveluohjauksen osalta jalkautuva työ oli toisinaan haasteellista, sillä joidenkin asiakkaiden elämäntilanteet ja ongelmat olivat erittäin monisyisiä ja vaativat työntekijältä paneutumista ja tiivistä yhteydenpitoa. Ennaltaehkäisevän työn haasteena oli myös se, että monet tavoitetuista naisista ajattelivat, että heillä ei ole riittävästi ”ongelmia”, jotta voisivat tulla mukaan toimintaan. Toisaalta niillä naisilla, joilla selkeästi oli vaikea elämäntilanne, ei usein ollut riittävästi jaksamista ja rohkeutta lähteä mukaan itselle uuteen toimintaan.

Keskeistä jalkautuvan työn onnistumisen kannalta on ollut kuitenkin se, että hankkeessa on ollut thaimaalainen työntekijä. Thaimaalaisen työntekijän kautta on saavutettu asiakkaiden luottamus, ja työntekijän thain kielen taito sekä thaimaalaisen kulttuurin tuntemus on ollut erittäin tärkeää, ja auttanut madaltamaan kynnystä osallistua hankkeen toimintaan.

Hankkeen toimiston sijainnilla Familia Clubin tiloissa aivan Helsingin keskustassa oli jalkautuvan työn kannalta positiivinen merkitys, sillä paikalle on helppo löytää ja tilojen käyttö perustuu muutenkin matalan kynnyksen periaatteeseen. Keskeinen sijainti oli edullinen myös siltä kannalta, että työntekijän oli usein käytännössä mentävä vastaan ensimmäistä kertaa saapuvaa asiakasta Kamppiin tai Rautatieasemalle, jonne välimatka oli kuitenkin lyhyt. Jalkautuvan työn osana käytettiin myös tiedotusta muiden kohderyhmän parissa työskentelevien tahojen kautta. Esimerkiksi TE-toimistojen työntekijät ovat ohjanneet useampia asiakkaita hankkeen toimintaan. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että TE-toimistojen asiakkaat ovat usein juuri kotoutumisvaiheessa olevia sekä yleisesti jo lähtökohtaisesti motivoituneita osallistumaan erilaiseen kotoutumista edistävään toimintaan.

Jalkautuva työ toteutui suunnitellusti, ja sen avulla tavoitettiin yllättävän suuri määrä asiakkaita. Hankkeen edetessä todettiin, että sana oli levinnyt thaimaalaisyhteisön keskuudessa tehokkaasti, sillä suurin osa uusista kontakteista oli kuullut hankkeesta jo aikaisemmin muuta kautta.

Huomioitiin kohderyhmän lähipiirin merkitys kotoutumisessa

Thaimaalaisten naisten, kuten muidenkin maahanmuuttajien, kotoutumisessa on tärkeässä roolissa myös naisten lähipiiri, esimerkiksi puoliso ja lapset. Kaikissa hankkeen toiminnoissa pyrittiin mahdollisuuksien mukaan huomioimaan asiakas kokonaisvaltaisesti, lähipiiri mukaan lukien. Asiakkaiden lähipiiri huomioitiin mm. tarjoamalla osan tapahtumien yhteydessä lastenhoitomahdollisuutta. Lisäksi järjestettiin toimintaa myös koko perheelle thainkielisen lastenkerhon muodossa, sekä joitakin yhteisiä tapahtumia, jotka olivat avoimia myös puolisolille ja lapsille tai muille läheisille. Esimerkiksi kesäisin järjestetyille piknikille Tervasaareen osallistui aina runsaasti sekä mentorien että mentoroitavien lapsia ja puolisoita.

Toiminnassa saatujen kokemusten mukaan puolisoitten myönteinen asenne mentoritoimintaa kohtaan vaikuttaa merkittävästi mentoroinnin onnistumiseen. Puolisoiden osallistuminen osaan hankkeen toiminnasta tukee asiakkaan hyvinvointia kokonaisvaltaisemmin ja antaa paremmat edellytykset mentoroinnin myönteisten vaikutusten kestävyydelle myös hankkeen toiminnan päätyttyä. Naisten suomalaiset puoliset huomioitiinkin muunmuassa tekemällä thainkielisen hanke-esitteen yhteyteen suomenkielinen liite, ja työntekijä saattoi esimerkiksi puhelimitse selittää mentoroinnin tarkoitusta myös puolisolille asiakkaan niin toivoessa. Jotkut mentoripareista ottivat myös osaan mentorointitapaamisia puolisonsa tai lapsensa mukaan, mikä näiden henkilöiden kohdalla selvästi tuki mentorointia.

Huomioitiin mentorointimallissa kohderyhmän liikkuvuus

Mentorointitoiminnan edetessä huomattiin, että suurimmalla osalla asiakkaista elämäntyylillä oli hyvin liikkuva, ja hyvin monet asiakkaista viettivät esimerkiksi yhden tai kaksi kuukautta mentorointivuodesta Thaimaassa. Tämän takia olennainen osa mentorointia monien parien kohdalla oli kasvokkaisten tapaa-

SAIMIT-toiminnan kautta on päästy tunnustelemaan kansalaistoiminnan mahdollisuuksia ja rajoja Helsingin Diakonissalaitokselle täysin uuden kohderyhmän parissa.

misten lisäksi myös internetin välityksellä (Facebook, sähköposti) ja puhelimitse (puhelut, tekstiviestit) toteutettu yhteydenpito. Tämä helpotti mento- rointisuhteen ylläpitämistä myös tilanteissa, joissa yhteistä aikaa tapaamisille oli vaikea löytää kiireiden tai perhetilanteen takia. Erilaisten yhteydenpitotapo- jen merkitystä korostettiin myös valmennuksessa ja työntekijöiden tapaamisissa mentoriparin kanssa.

Madallettiin kynnystä sitoutua mentorointiin

Osalle asiakkaista mentorointiin sitoutuminen tuntui suurelta kynnykseltä epävarman tai vaikean elämänti- lanteen takia. Myös asiakkaan luottamuksen saami- nen ja hänen rohkaisemisensa mukaan prosessiin oli toisinaan työntekijöille ja mentorille haaste. Näille asiakkaille pyrittiin mentorointiin osallistumisen kynnystä madaltamaan eri tavoin.

Asiakkaille, joille sitoutuminen mentorointiin oli vaikeaa, tarjottiin mahdollisuus kokeilla mentorointia ensin, ja tehdä sitoutumispäätös vasta sen jälkeen. Näissä tapauksissa edellytyksenä oli tietysti myös se, että mentori oli halukas järjestelyyn. Tämän seurauk- sena osa asiakkaista rohkaistui myönteisen kokemuk- sen kautta sitoutumaan mentorointiin koko vuodeksi. Osassa tapauksia taas mentoroitava vetäytyi men- torointisuhteesta pian aloituksen jälkeen, jolloin oli hyvä, että mentori oli varautunut tähän mahdollisuu- teen jo alusta asti.

Toiminnan ensimmäisen vuoden jälkeen myös mentorointimallia muokattiin siten, että yhteiset ta- paamiset ja seuranta painottui enemmän mentoroin- tijakson alkupäähän. Tämä muutos todettiin tärkeäk- si, sillä ongelmat mentorointisuhteissa tapahtuivat pääsääntöisesti aina mentorointijakson alkupuolella. Mentorointimallin muutoksella pystyttiin mahdol- lisissa kommunikaatio-ongelmissa tai mentoroinnin käynnistämistä vaikeuksissa tukemaan mentoriparia mahdollisimman nopeasti, tai joissain tapauksissa keskeyttämään mentorisuhte ja etsimään osapuolille uusi pari. Myös keskustelu mentoroinnin tavoitteesta

siirrettiin ensitapaamisesta muutaman kuukauden päähän välikatsaustapaamiseen, sillä monille mento- roitaville tavoitteiden hahmottaminen heti ensita- paamisella oli selvästi hankalaa ja keskustelu niistä epäluontevaa.

Panostettiin asiakkaiden tavoittamiseen ja sitouttamiseen yhteisten tapahtumien kautta

Hankesuunnitelmassa oli alusta asti mukana men- torointia tukevan yhteistoiminnan järjestäminen. Hankkeen edetessä sekä työntekijöiden oman kokemuksen mukaan että vapaaehtoisten ja asiakkai- den palautteen perusteella huomattiin, että yhteistä toimintaa olisi hyvä järjestää suunniteltua useammin. Yhteistä toimintaa suunniteltiin myös siltä kannal- ta, että se toimisi kanavana herättää mielenkiintoa ja tavoittaa uusia asiakkaita, sekä sitouttaa mento- roinnissa mukana olevia ja sitä harkitsevia mukaan toimintaan.

Erityisesti thaimaalaiseen kulttuuriin liittyvät tee- maillat herättivät paljon kiinnostusta sekä vapaaeh- toisten että asiakkaiden parissa. Esim. thaimaalaisen ruuan kokkausillat olivat asiakkaille hyvä mahdolli- suus tutustuttaa mentorinsa thaimaalaiseen kulttuu- riin. Erityisesti silloin, jos kielimuuri oli suuri, olivat joillekin mentoripareille yhteiset tapahtumat myös tärkeä mentorointitapaamisten ympäristö. Yhteiset tapahtumat olivat osalle asiakkaista tärkeitä myös verkostoitumisen kannalta, ja ne loivat yhteisöllistä tunnelmaa hankkeen thaimaalaisten asiakkaiden kesken. Toiminnan aikana järjestettiin yhteensä 120 yhteistä tapahtumaa ja ryhmätoimintakertaa, joissa oli yhteensä yli 1100 käyntikertaa.

Pilotoitiin mentorivalmennuksen lisäksi oma valmennus myös mentoroitaville

Heti hankkeen alussa huomattiin, että mentorointi- malli ei sisältänyt mahdollisuutta kertoa riittävästi mentoroinnista mentoroitaville eli thaimaalaisille

asiakkaille. Alkuhaastattelujen yhteydessä heille toki kerrottiin mentoroinnin perusidea, mutta syvällisemmin mentoroinnin tarkoituksesta, mentorin ja mentoroitavan rooleista ym. ei ehditty keskustella. Niinpä tavatessaan mentoroinnin ensitapaamisen yhteydessä mentori ja mentoroitava olivat erilaisessa asemassa pohjatietojensa ja käsitystensä suhteen. Suomalaisille mentoreille koko mentorointikäsite oli myös usein ennalta tutumpi kuin thaimaalaisille mentoroitaville. Tämän takia päädyttiin kokeilemaan valmennusta myös mentoroitaville.

Valmennuksissa käsiteltiin mentoroinnin lisäksi myös esimerkiksi kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Mentoroitavien valmennukset pidettiin kokonaan thain kielellä, ja niihin tuotettiin omat thainkieliset materiaalit. Mentoroitavien valmennukset myös rakennettiin osallistavien harjoitteiden, keskustelujen ja pienin askelin etenemisen varaan, jotta osallistujien erilaiset koulutustaustat tulisivat huomioiduiksi. Valmennusta ei edellytetty mentorointiin osallistuvilta asiakkailta, mutta sitä suositeltiin kaikille hankkeeseen mukaan haluaville. Valmennukset olivat myös avoimia kaikille halukkaille, joten ne toimivat myös mahdollisuutena tutustua hankkeen toimintaan, ja siten madalsivat kynnystä osallistua varsinaiseen mentorointiin.

Valmennuksia järjestettiin hieman eri painotuksilla ja teemoilla yhteensä kolme kertaa. Kokemukset valmennusten onnistumisesta kuitenkin vaihtelivat ja valmennuksilla tavoitettiin vain pieni osa mentoroitohjelmassa mukana olleista asiakkaista. Tämän takia valmennusten lisäksi panostettiin mentorointiin perehdyttämiseen suullisesti mentoriparien ensitapaamisen yhteydessä. Thainkielisten valmennusten kautta tavoitettiin kuitenkin useampia uusia asiakkaita, jotka myöhemmin halusivat saada myös oman mentorin. Lisäksi kokeilemalla erityyppisiä valmennuksia saatiin arvokasta kokemusta siitä, minkä tyyppinen valmennus toimii kohderyhmän kanssa parhaiten. Tätä kokemusta hyödynnettiin myös SAIMIT 2-hankkeessa järjestettäessä valmennuksia muilla paikkakunnilla Tampereella ja Jyväskylässä.

VAIKUTUS 3

Kansalaistoiminnan mahdollisuuksia on kartoitettu ja kokeiltu

Helsingin Diakonissalaitoksen kansalaistoimintaan sisältyy paljon ennakkoluulotonta vapaaehtoistoimintaa, jossa hyödynnetään yksilöllisesti räätälöityjä ratkaisuja. Innovatiivisten ratkaisujen kautta saadaan kokemusta siitä, minkälaisiin yhteiskunnan tarpeisiin kansalaistoiminnan avulla voidaan vastata. SAIMIT-hankkeen myötä kiinnostus on ollut uudelaissa tavoissa edistää maahanmuuttajien kotoutumista. SAIMIT-toiminnan kautta on päästy tunnustelemaan kansalaistoiminnan mahdollisuuksia ja rajoja Helsingin Diakonissalaitokselle täysin uuden kohderyhmän parissa.

Työntekijöiden kokemuksen mukaan vapaaehtoisen antama arkituki edistää tehokkaasti thaimaalaisen naisten kotoutumista

Työntekijöiden näkemyksen mukaan oman vapaaehtoisen mentorin saaminen on ollut hyvä tapa asiakkaalle verkostoitua ja saada kontakti kantasuomalaisiin sekä laajentaa sosiaalisia verkostojaan uuden ihmiskontaktin kautta. Vapaaehtoinen mentori toimii myös tukena arjessa, luottamuksellisena keskustelukumppanina ja oppaana suomalaisen yhteiskuntaan.

Vapaaehtoisen mentorin tarjoaman tuen rajat tulevat vastaan silloin, jos asiakkaalla on liian suuret tai epärealistiset odotukset, tai silloin, jos asiakkaan elämäntilanne on liian vaikea. Jos asiakas ei itse tunnista ongelmiaan, ei hän myöskään pysty näkemään mentoroinnin hyötyä, jolloin mentorointisuhde usein keskeytyy.

Kehitettiin vastavuoroista vapaaehtoistoimintaa

SAIMIT-hanke on ollut yksi niistä Helsingin Diakonissalaitoksen kansalaistoiminnan muodoista, joissa on aktiivisesti pyritty tarjoamaan myös asiakkaille mahdollisuuksia osallistua kansalaistoimintaan

SAIMIT-lastenkerhosta saatuja kokemuksia voidaan Familiassa hyödyntää jatkossa myös muille kieli-ryhmille suunniteltavassa lasten toiminnassa.

vapaaehtoistyöntekijöinä. Koko SAIMIT-toiminnan aikana erilaisissa kertaluontoisissa tai toistuvissa vapaaehtoistehtävissä toimi yhteensä 42 thaimaalaista naista. Thaimaalaiset naiset toimivat vapaaehtoisina ohjaajina thaimaalaisille järjestetyssä suomen kielen läksykerhossa, thainkielisessä lastenkerhossa, erilaisissa työpajoissa (mm. hedelmien kaiverrus, makeisten valmistus) SAIMIT-tapahtumien yhteydessä, nuorten Vamoksessa, Seniori-Vamoksessa ja Hoivassa sekä thainkielisten infotilaisuuksien yhteydessä. Suurin osa thaimaalaisista vapaaehtoisista oli opiskelijoita tai kotiäitejä, muutamat myös työssäkäyviä naisia. Noin puolet heistä oli samanaikaisesti mukana myös mentoritoiminnassa.

4.4.

SIDOSRYHMÄ 4

Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry

Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry on perustettu vuonna 1988 ja on yksi monikulttuurisuustyön uranuurtajista Suomessa. Se kokoaa yhteen monikulttuurisuudesta kiinnostuneita syntyperäisiä suomalaisia ja eri maahanmuuttajaryhmiä yli kieli- ja kulttuurirajojen. Yhdistys edistää maahanmuuttajien kotoutumista Suomeen ja heidän oikeuksiensa toteutumista. Tavoitteena on myös tukea maahanmuuttajien omaa kieltä ja kulttuuria. Toimintaa tukevat mm. Raha-automaattiyhdistys ja Helsingin kaupunki.

Familia Club oli SAIMIT-mentoritoiminnan keskeisin yhteistyötaho sekä toimi SAIMIT 2 –hankkeessa myös hankekumppanina. SAIMIT-hankkeen toimipiste sijaitsi Familia Clubin tiloissa Yrjönkadulla Helsingin keskustassa. Toimitilojen keskeinen sijainti oli kohderyhmän tavoittamisen kannalta tärkeää. Familia Clubin asiantuntemus kotoutumiseen ja kahden kulttuurin perheisiin liittyvässä toiminnassa sekä verkostot maahanmuuttajayhteisöihin olivat hyödyksi hankkeen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Osa hankkeen toiminnasta (esimerkiksi lastenkerho)

oli alusta asti integroitu osaksi Familia Clubin toimintaa. Familia Clubin olemassa olevat kielikurssit olivat myös kiinnostavia SAIMIT-mentoritoiminnan kohderyhmän kannalta.

Familia on SAIMIT-yhteistyön kautta vahvistunut

SAIMIT-yhteistyön kautta Familia on tutustunut uusiin toimintamuotoihin ja yhteistyökumppaneihin, minkä kautta Familia Club järjestönä on vahvistunut. Yhteistyön myötä osaamista ja hyviä käytäntöjä on jaettu puolin ja toisin. Lisäksi Familian tunnettuus thaimaalaisyhteisön keskuudessa on kasvanut huomattavasti erityisesti erilaisten thaimaalaisille järjestettyjen tapahtumien kautta.

VAIKUTUS 1

Familian asiakkaat ovat hyötäneet hankkeesta

SAIMIT-hankkeen myötä Familian thaimaalaisille asiakkaille on voitu tarjota mahdollisuutta osallistua mentorointiohjelmaan sekä hankkeen muuhun toimintaan. Siten Familiassa on voitu laajentaa toiminnan kirjoa myös thaimaalaisille naisille ja sopevammaksi. Familiassa pyritään tarjoamaan toimintaa mahdollisimman monille erilaisille ryhmille, mikä mahdollistaa myös erilaisten ihmisten keskinäisen verkostoitumisen.

Familian asiakkaita on ohjattu SAIMIT-mentorointiin

Kaikille Familian toimintaan mukaan tuleville uusille thaimaalaisille jäsenille on kerrottu SAIMIT-toiminnasta, ja heille on kerrottu mahdollisuudesta keskustella myös thainkielisen työntekijän kanssa. Hankkeen aikana noin 10 thaimaalaista naista on ohjattu tutustumaan toimintaan. Myös Familiaan yhteyttä ottaneille thaimaalaisten naisten suomalaisille puolisoille on annettu tietoa SAIMIT-mentoritoiminnasta.

SAIMIT-asiakkaita on ohjattu Familian toimintaan

SAIMIT-toiminnan asiakkaita on myös tarpeen mukaan ohjattu mentoroinnin lisäksi osallistumaan Familian toimintaan. Noin 10 hankkeen asiakkaita on osallistunut mentoroinnin ohessa Familian järjestämille suomen kielen kursseille sekä keskusteluryhmiin. Muutama asiakas on myös kiinnittynyt Familian toimintaan pysyvämmiin.

VAIKUTUS 2

Familian toimintaa on kehitetty

Yhteistyö SAIMIT-hankkeen kanssa antoi myös Familialle mahdollisuuden kehittää omaa kotouttamista tukevaa toimintaansa. Järjestettyjen tapahtumien ja uusien toimintamuotojen kautta saatiin uutta tietoa ja hyväksi todettuja käytäntöjä, joita voi soveltaa Familian toiminnassa.

Thainkielinen lastenkerho aloitti toimintansa

SAIMIT-hankkeen perustama thainkielinen lastenkerho on järjestetty Familian tiloissa. Hankkeen päättymisen jälkeen on tarkoituksena, että lastenkerho juurtuu osaksi Familian toimintaa. SAIMIT-lastenkerhosta saatuja kokemuksia voidaan Familiassa hyödyntää jatkossa myös muille kieliryhmille suunniteltavassa lasten toiminnassa.

Järjestettiin kohderyhmälle suunnattuja tapahtumia

SAIMIT-hankkeen ja Familia Clubin yhteistyönä on järjestetty thainkielisiä info-tilaisuuksia eri kotoutumista edistävästä aiheista. Familia clubin, SAIMIT-hankkeen ja samoissa tiloissa toimivan Adoptioperheet ry:n yhteistyönä järjestettiin myös Thaimaa-aiheinen kulttuuriteemapäivä. Familia on myös pilotoinut ulkomaalaisten suomalaisille puolisoille tarkoitettua ”kotoutumiskurssin”, jossa annettiin tietoa ja käytännön vinkkejä puolison kotoutumisen tukemiseen.

Saatiin uutta tietoa kohderyhmästä ja sen tarpeista

Yhteistyön ja hankekumppanuuden kautta Familia on saanut uutta tietoa thaimaalaisista naisista kotoutuji-
na sekä heidän erityistarpeistaan. Thainkielisten info-tilaisuuksien, hankkeen vaikutusten arvioinnin sekä lukuisten keskustelujen kautta Familialle on siirtynyt paljon arvokasta tietoa ja kokemusta hankkeessa hyväksi todetuista toimintatavoista.

4.5.

SIDOSRYHMÄ 5

Sisäministeriö

Sisäministeriö on sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton ministeriö. Sisäministeriön hallinnonalan tavoitteena on, että Suomi on Euroopan turvallisin ja yhdenvertaisin maa. Ministeriön konsernistratégia muodostuu neljästä tavoitelinjauksesta: turvallisuusriskien ennaltaehkäiseminen; kilpailukykyisen, suvaitsevaisen ja monimuotoisen Suomen rakentaminen; palvelujen saatavuuden ja laadun varmistaminen perusoikeuksia kunnioittaen ja hyvää hallintoa noudattaen; sekä tulevaisuuden toimintakyvyn varmistaminen.³⁶

Ohjelmakaudella 2007–2013 Sisäministeriö hallinnoi kansallisesti Euroopan Unioonin yhteisvastuuta ja maahanmuuttovirtojen hallintaa koskevaa yleisohjelmaa ja siihen liittyviä SOLID-rahastoja ja oli siten SAIMIT-mentoritoiminnassa rahoittajan roolissa. Yhteisvastuuta ja maahanmuuttovirtojen hallintaa koskevaan yleisohjelmaan liittyvien rahastojen avulla pyritään vastaamaan EU:n kohtaamiin haasteisiin ulkorajavalvonnassa ja maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikassa.³⁷

SAIMIT-toiminnalla on edistetty maahanmuuttajien kotoutumista Suomessa

Sisäministeriön kansallisesti hallinnoiman Euroopan Unionin kotouttamisrahaston yleisenä tavoitteena on tukea jäsenvaltioiden toimia, joilla autetaan

Hankkeissa onnistuttiin tavoittamaan jalkautuvan työn kautta lukuisia sellaisia naisia, jotka ovat kotona hoitamassa pieniä lapsia tai muutoin tipahtaneet kotoutumispalvelujen ulkopuolelle.

taloudelliselta, sosiaaliselta, kulttuuriselta, uskonnolliselta, kielelliseltä ja etniseltä taustaltaan erilaisia kolmansien maiden kansalaisia täyttämään oleskelun edellytykset ja helpotetaan heidän kotoutumistaan eurooppalaiseen yhteiskuntaan. Toimilla edistetään kotouttamisen kaksisuuntaista prosessia. Kotouttamisrahaston kohderyhmään kuuluvat kolmansien maiden kansalaiset, jotka ovat saaneet jäsenvaltioiden viranomaisilta luvan oleskella jäsenvaltion alueella, lukuun ottamatta pakolaisia ja toissijaista suojelua saavia henkilöitä. Lisäksi kohderyhmää ovat kolmansien maiden kansalaiset, jotka oleskelevat jonkin kolmannen maan alueella ja haluavat saada jäsenvaltion viranomaisilta luvan päästä jäsenvaltion alueelle ja oleskella siellä.⁵⁸

VAIKUTUS 1

Haavoittuvassa asemassa olevien kolmansien maiden kansalaisten kotoutumista on edistetty

Kotouttamisrahaston kohderyhmään kuuluivat Suomeen tulevat kolmansien maiden kansalaiset, joilla on viranomaisten lupa oleskella Suomen alueella. Kolmansien maiden kansalaisilla tarkoitetaan EU- ja ETA-alueiden ulkopuolisista maista Suomeen saapuvia henkilöitä. Väliaikaisesti maassa oleskelevat henkilöt (esim. kausityöläiset, lomamatkailijat ja opiskelijat), pakolaiset ja turvapaikanhakijat sekä Suomen kansalaisuuden saaneet maahanmuuttajataustaiset henkilöt eivät kuitenkaan kuuluneet rahaston kohderyhmään. Lisäksi kotouttamisrahasto oli suunnattu ensisijaisesti vasta maahan tulleiden henkilöiden kotoutumistoimien järjestämiseen, jolla tarkoitettiin enintään kolmesta viiteen vuotta Suomessa oleskelleita henkilöitä. SAIMIT-mentori-toiminta toteutti lisäksi toimilinjan erityistavoitetta keskittymällä kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien kolmansien maiden kansalaisiin, jotka ovat vaarassa syrjäytyä kotoutumispalveluista.

Vaikeasti tavoitettavaan kohderyhmään saatiin kontakti

Hankkeissa onnistuttiin tavoittamaan jalkautuvan työn kautta lukuisia sellaisia naisia, jotka ovat kotona hoitamassa pieniä lapsia tai muutoin tipahtaneet kotoutumispalvelujen ulkopuolelle. Suuri osa asiakkaisista oli myös haavoittuvassa asemassa alhaisen koulutustasonsa vuoksi. Monella on myös melko heikko toiminnallinen lukutaito, joko suomeksi tai thaiksi tai molemmilla kielillä. Monet asiakkaista olivat myös vaikeassa elämäntilanteessa (esim. avioero, huoltajuuskiista tai muu oikeusprosessi, perheenyhdistäminen kesken, kielitaidon puute esteenä työllistymiselle tai kouluttautumiselle jne.). Osa asiakkaista oli myös jossain vaiheessa elämäänsä kohdannut lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa.

Jalkautuvasta työstä saatujen kokemusten mukaan yksi merkittävä syy kotoutumispalveluista poistoppumiseen on ollut Suomen työvoimapolitiittinen määritelmä kotoutumisajan pituudesta (kolme vuotta), jonka aikana palvelut ovat saatavilla. Monet asiakkaista olivat kuitenkin asuneet yli kolme vuotta Suomessa ennen kuin pääsivät aloittamaan niin sanotusti virallista kotoutumisprosessiaan. Syitä pitkään viiveeseen voivat olla muun muassa kotiäitiys tai puolison halu elättää vaimonsa ilman yhteiskunnan tukea.

Kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviksi naisiksi voidaan luokitella hankkeen asiakkaista noin puolet. Tämä johtuu siitä, että heitä on kuitenkin ollut kaikkein hankalin tavoittaa. He ovat usein myös vaatineet työntekijältä pitkäaikaista yhteydenpitoa ennen kuin he ovat päättäneet lähteä mukaan toimintaan, sekä vaatineet enemmän työntekijän tukea myös mentorointisuhteen aikana. Kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevilla asiakkaat myös keskeyttivät osallistumisensa muita todennäköisemmin. Muiden asiakkaiden kohdalla mentoritoiminta voidaan nähdä ennen kaikkea ennaltaehkäisevän syrjäytymistä ja palveluiden piiristä putoamista.

VAIKUTUS 2

Tieto thaimaalaisista naisista Suomessa on lisääntynyt

Thaimaalaiset naiset on monessa yhteydessä tunnistettu yhteiskunnan palvelujen kannalta haavoittuvassa asemassa olevaksi mutta vaikeasti tavoitettavaksi maahanmuuttajaryhmäksi. Siksi syvällisen tiedon saaminen tämän ryhmän erityispiirteistä, tarpeista ja kotoutumiseen vaikuttavista tekijöistä on erittäin tärkeää.

Mentoritoiminnan ohessa tuotettiin vaikuttavuusraportti ja mentorointiopas

SAIMIT-mentoritoiminnasta ja jalkautuvasta työstä saatujen kokemusten perusteella julkaistiin tämä toiminnan yhteiskunnallisia vaikutuksia arvioiva raportti sekä jalkautuvaa työtä ja mentoritoimintaa kuvaava opas levitettäväksi muille thaimaalaisten naisten parissa toimiville tahoille. SAIMIT 2 –hankkeessa pyrittiin myös aktiivisesti levittämään mentorointimallia sekä työntekijöiden asiantuntemusta kiinnostuneille tahoille eri puolilla Suomea.

VAIKUTUS 3

Euroopan Unionin kotouttamisrahaston näkyvyys on lisääntynyt

EU:n komissio edellyttää rahastojen tukemilta hankkeilta aktiivista tiedottamista ja näkyvyyttä. Tiedottamisen tavoitteena on tukea hyvien käytäntöjen leviämistä ja lisätä myönteistä EU-julkisuutta.

SAIMIT-toiminta on saanut paljon medianäkyvyyttä

SAIMIT-mentoritoiminta on herättänyt paljon kiinnostusta mediassa, ja toimintaan liittyviä artikkeleita on julkaistu laajaleikkisissä lehdissä Oliviassa, Annassa ja Helsingin Sanomissa. Sosiaalisessa mediassa SAIMIT on ollut erittäin näkyvä thaimaalaisyhteisön

keskuudessa. Lisäksi toiminnan yhteydessä on julkaistu You Tube –videoita, joissa levitetään kotoutumiseen liittyvää kokemusasiantuntijatietoa thain kielellä.

5.0

Lopuksi

SAIMIT-mentoritoiminnan käynnistyessä 2013 thaimaalaiset naisten parissa tehtävä kansalaistoimintaan perustuva työ oli Helsingin Diakonissalaitokselle täysin uusi aluevaltaus. Kahden ja puolen vuoden mittaisen toimintajakson aikana SAIMIT-mentorointi saavutti kuitenkin suuren suosion sekä thaimaalaisen naisten keskuudessa, että yhtenä Helsingin Diakonissalaitoksen vapaaehtoistoiminnan muotona. Kotoutumista tukevalla mentoritoiminnalla on selkeästi pystytty vastaamaan erittäin toimivalla tavalla kahdesta eri suunnasta tulevaan kysyntään: toisaalta maahanmuuttajanaisten tarpeeseen saada sosiaalisia kontakteja uudessa kotimaassaan ja kysyntään ihmisläheiselle kotoutumisen tuelle, sekä toisaalta kysyntään kanavalle, jonka kautta tavalliset suomalaiset naiset voivat toteuttaa sosiaalista vastuutaan ja antaa oman panoksensa monikulttuurisemmän ja vastaanottavaisemman kulttuurin rakentamiseksi.

Vaikutusten arvioinnin perusteella SAIMIT-mentoritoiminnalla on saatu aikaan kestäviä vaikutuksia sekä kohderyhmän, että muiden sidosryhmien kannalta.

Toiminnan merkittävimpiä vaikutuksia ovat:

1) Osallisuuden tunteen lisääntyminen ja yksinäisyyden väheneminen

Mentoritoiminnalla oli selkeästi ollut myönteinen vaikutus thaimaalaisen naisten osallisuuden tunteeseen uudessa kotimaassaan, ja monet aktivoituivat toiminnan kautta myös itse tekemään vapaaehtoistyötä. SAIMIT-toimintaan osallistuminen on myös selkeästi vähentänyt thaimaalaisen naisten yksinäisyyttä, ja he ovat toiminnan kautta laajentaneet sosiaalisia verkostojaan.

2) Tiedon lisääntyminen erilaisista palveluista

SAIMIT-toiminnan kautta thaimaalaiset naiset saivat paljon tietoa heille kuuluvista palveluista ja tutustuivat niihin. Toiminnalla on myös edistetty olemassa olevien palveluiden parempaa kohdentumista.

3) Kahdensuuntaisen kotoutumisen edistäminen

Sekä vapaaehtoiset mentorit että thaimaalaiset mentorit kertovat mentoroinnin avartaneen heidän näkemyksiään ja auttaneen ymmärtämään toistensa taustaa ja kulttuuria. Mentorointi oli myös lieventänyt ennakkoluuloja ja stereotyyppioita molemmiin puolin ja saanut heidät näkemään yksilön ”ryhmän edustajan” takana.

Toiminnan myötä vahvistui myös käsitys siitä, että thaimaalaisen naisten kohdalla kysyntä omakieliselle sosiaaliohjaukselle ja muulle neuvonnalle on erittäin suurta. Tähän tarpeeseen ei kansalaistoimintaan perustuvalla mentoritoiminnalla ja työntekijöiden rajallisilla resursseilla pystytty vastaamaan muuten, kuin ohjaamalla aktiivisesti asiakkaita palveluiden piiriin. Ongelmaksi kuitenkin muodostui, että asiakkaalle oli usein tärkeintä juuri omakielinen työntekijä, joten pelkkä palveluohjaus ei ollut tähän tarpeeseen kestävä ratkaisu. SAIMIT-toiminnan kokemuksen perusteella olisikin erittäin tärkeää kehittää maahanmuuttajien omakielistä ohjausta ja neuvontaa julkisten palvelujen piirissä.

SAIMIT-mentoritoiminnan onnistumisen ja hyvien vaikutusten aikaansaamisen edellytyksiksi osoittautuivat kulttuurisensitiivinen jalkautuva työ ja omakieliset työntekijät. Suurin osa asiakkaista osallistui mentoritoimintaan juuri sen takia, että tarjolla oli thaimaalaisille kohdennettua toimintaa. SAIMIT-yhteisön luominen sekä yhteisen ryhmätoiminnan että virtuaalisen Facebook-yhteisön kautta osoittautui myös erittäin tärkeäksi sekä kohderyhmän tavoittamisen että mentoritoiminnan tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Myös mentoritoiminnan vastavuoroinen lähtökohta ja mahdollisuus itse

lähteä mukaan vapaaehtoistoimintaan olivat tärkeitä thaimaalaisten naisten motivoimiseksi sekä heidän osallisuutensa ja voimaantumisen kannalta. Vastavuoroisessa vapaaehtoistoiminnassa asiakkaat eivät ole vain toiminnan kohteina, vaan mukana aktiivisina toimijoina. SAIMIT-mentoritoiminnasta saadut erittäin hyvät kokemusten ja tulosten perusteella Helsingin Diakonissalaitoksella aiotaan jatkaa vastavuoroisen vapaaehtoistoiminnan kehittämistä sekä jatkaa kotoutumista tukevaa kansalaistoimintaa.

Viitteet

1. www.sofienet.fi
2. Tilastokeskus 2014a.
3. Tilastokeskus 2014a.
4. Maahanmuuttovirasto 2015.
5. Tilastokeskus 2014b. Lukumäärä ei sisällä Thaimaasta Suomeen muuttaneita Suomen kansalaisia.
6. Tilastokeskus 2014a.
7. Tilastokeskus 2013, 28–29.
8. Tilastokeskus 2014c. Tilastot puolison kansalaisuuden mukaan.
9. Tilastokeskus 2014e. Tilastot puolison syntymämaan mukaan.
10. Tilastokeskus 2013, 33–34.
11. Tilastokeskus 2014a
12. Martikainen & Tiilikainen 2007, 21.
13. Martikainen & Tiilikainen 2007; 22, 24.
14. Skrobanek ym. 1997; 7, 13–15, 23–26.
15. Piper 2006, 145 – 146. Viitattu lähteessä Martikainen & Tiilikainen 2007, 23.
16. Skrobanek ym. 1997, 13.
17. Pro-tukipiste 2011, 7.
18. Skrobanek ym. 1997; 15, 26.
19. Tilastokeskus 2015a.
20. Tilastokeskus 2015a.
21. Lumio 2011; Hartikainen 2005; Pro-tukipiste ry 2011; Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry 2012
22. Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010), 1§.
23. Valtiontalouden tarkastusvirasto 2014, 7.
24. Lumio 2011, 25.
25. Valtiontalouden tarkastusvirasto 2014, 8.
26. Valtiontalouden tarkastusvirasto 2014, 7–12.
27. Alitolppa-Niitamo & Säävälä 2013, 7.
28. Sirkkilä 2005
29. Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry 2012
30. Lumio 2011, 21.
31. Kuittinen & Isosävi 2013, 86.
32. Tilastokeskus 2012, tilastotieto tilattu erikseen.
33. Hartikainen 2005, 85.
34. Tilastokeskus 2013a.
35. Tilastokeskus 2014b
36. www.intermin.fi/fi/ministerio/strategia
37. www.intermin.fi/fi/ministerio/eu_rahoytus/solid-rahastot
38. www.intermin.fi/fi/ministerio/eu_rahoytus/solid-rahastot/kotouttamisrahasto

Lähteet

Kirjallisuus:

.....
Kirjallisuus:
 .....
Alitolppa-Niitamo, Anne & Säävälä, Minna (2013): Johdattelua kirjan teemoihin. Teoksessa Anne Alitolppa-Niitamo, Stina Fågel & Minna Säävälä (toim.): *Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä*. Väestöliitto, Helsinki, 5–12.

.....
Hartikainen, Miira (2005): *Thaimaalaisen naisten kokemuksia parisuhdeväkivallasta ja avun saamisesta Suomessa*. Helsingin yliopisto, sosiaalityön ammatillinen lisensiaatintutkimus.

.....
Kuittinen, Saija & Isosävi, Sanna (2013): Vanhemmuus ja pienten lasten hoiva eri kulttuureissa. Teoksessa Anne Alitolppa-Niitamo, Stina Fågel & Minna Säävälä (toim.): *Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä*. Väestöliitto, Helsinki, 78–95.

.....
Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010). [https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386]. Viitattu 2.4.2015.

.....
Lumio, Milla (2011): *Hymyn takana – Thaimaalaiset maahanmuuttajat, viranomaiset ja kotoutuminen*. Poliisi-ammattikorkeakoulun raportteja 93, Tampere.

Martikainen, Tuomas & Tiilikainen, Marja (2007): Maahanmuuttajanaiset. Käsitteet, tutkimus ja haasteet.

Teoksessa Martikainen, Tuomas & Tiilikainen, Marja (toim.): *Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ*. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 46/2007, Helsinki, 15–37.

Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry (2012): *Kaksikulttuurista arkea suomalais-thaimaalaisissa lapsiperheissä –selvitys*. [www.familiacub.fi/duo-suomi-thai_selvitys.pdf]

Pro-tukipiste ry (2011): *”Nyt voin näyttää, että osaan suomea” – Kokemuksia kielikoulusta ja julkisten terveyspalveluiden käytöstä Saphaan-hankeessa*. Vuolajärvi, Niina & Tuomaala, Vaula (toim.). Pro-tukipiste ry, Helsinki.

Sirkkilä, Hannu (2005): *Elättäjyyttä vai erotiikkaa – Miten suomalaiset miehet legitimoivat parisuhteensa thaimaalaisen naisen kanssa?* Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.

Skrobanek, Siriporn; Boonpakdee, Nataya & Jantateero, Chutima (1997): *The traffic in women. Human realities of the international sex trade*. Zed Books Ltd, London.

Tilastokeskus (2013): *Ulkomaalaiset ja siirtolaisuus 2012*. Tilastokeskus, Helsinki.

Valtiontalouden tarkastusvirasto (2014): *Kotouttaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa*. Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomus 3/2014, Helsinki.

Tilastokeskuksen PX-Web – tietokannat ja muut tilastot:

Maahanmuuttovirasto (2015): *Vireille tulleet ensimmäiset oleskelulupahakemukset 1.1.2014–31.12.2014*. [http://www.migri.fi/download/57707_Vireille_tulleet_hakemukset_top-10-1.1.-31.12.2014.pdf?29402e08a241d288] Viitattu 17.5.2015.

Tilastokeskus (2015a): *027 – Väestö pääasiallisen toiminnan, kielen, ammattiaseman, sukupuolen ja vuoden mukaan 2000–2013*. Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat. [http://193.166.171.75/Database/StatFin/Vrm/tyokay/tyokay_fi.asp] Viitattu 20.4.2015.

Tilastokeskus (2014a): *Taustamaa ja syntyperä iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain 1990–2013*. Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat. [http://193.166.171.75/database/StatFin/vrm/vaerak/vaerak_fi.asp] Viitattu 31.3.2015.

Tilastokeskus (2014b): *Maahan- ja maastamuuttaneet lähtö- ja määrämaan iän, sukupuolen ja kansalaisuuden mukaan 1987–2013*. Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat. [http://193.166.171.75/database/StatFin/vrm/muutl/muutl_fi.asp] Viitattu 31.3.2015.

Tilastokeskus (2014c): *Solmitut avioliitot puolisoiden kansalaisuuden mukaan 1987–2013, mies tai molemmat Suomessa asuvia*. Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat. [http://193.166.171.75/database/StatFin/vrm/ssaaty/ssaaty_fi.asp] Viitattu 31.3.2015.

Tilastokeskus (2014d): *Adoptiot lapsen syntymämaan, iän ja sukupuolen sekä adoptiotyyppin mukaan 1987–2013*. Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat. [http://193.166.171.75/database/StatFin/vrm/adopt/adopt_fi.asp] Viitattu 1.4.2015.

Tilastokeskus (2014e): *Avioerot puolisoiden syntymämaan mukaan 1987–2013, mies tai molemmat Suomessa asuvia*. Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat. [http://193.166.171.75/database/StatFin/vrm/ssaaty/ssaaty_fi.asp] Viitattu 1.4.2015.

Tilastokeskus (2013): *Thain kieltä äidinkielenään puhuvat kunnittain iän ja sukupuolen mukaan 31.12.2012*. Tilasto tilattu erikseen.

Liitteet

Liite 1

Kyselylomake thaimaalaisille asiakkaille mentoroinnin alussa ja lopussa (suomi ja thai)

SAIMIT - Vaikutusten arviointi
Kysymykset mentoroitaville

Kotouttamisrahasto
Tukea kotoutumiseen

1. Olen tyytyväinen elämäni.

eri mieltä

samaa mieltä
2. Minusta tuntuu, että voin vaikuttaa omaan ja perheeni tulevaisuuteen.

eri mieltä

samaa mieltä
3. Tunnen usein itseni yksinäiseksi.

eri mieltä

samaa mieltä
4. Tunnen olevani suomalaisen yhteiskunnan jäsen.

eri mieltä

samaa mieltä
5. Tiedän miten saan tarvittaessa yhteiskunnalta apua.

eri mieltä

samaa mieltä

SAIMIT - Vaikutusten arviointi

คำถามสำหรับผู้รับการปรึกษา

1. ฉันพึงพอใจในชีวิตของฉัน

ไม่เห็นด้วย |-----| เห็นด้วย

2. ฉันมีความรู้สึกที่ฉันสามารถเปลี่ยนแปลงอนาคตของฉัน และครอบครัวของฉันได้

ไม่เห็นด้วย |-----| เห็นด้วย

3. บ่อยครั้งที่ฉันรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้าง

ไม่เห็นด้วย |-----| เห็นด้วย

4. ฉันรู้สึกว่าฉันเป็นสมาชิกของสังคมคนฟินแลนด์

ไม่เห็นด้วย |-----| เห็นด้วย

5. ฉันรู้ว่าจะต้องทำอะไรเพื่อที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ

ไม่เห็นด้วย |-----| เห็นด้วย

Liite 2

Täydentävä kyselylomake thaimaalaisille asiakkaille mentoroinnin lopussa (suomi ja thai)

SAIMIT vaikutusten arviointi

Kysymyksiä mentoroitaville mentoroinnin lopussa

1. Oletko osallistunut SAIMIT-hankkeen yhteiseen toimintaan?

Kyllä
 Ei

Miksi?

_____

_____

2. Oletko saanut SAIMIT-hankkeen kautta uusia ystäviä?

Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

3. Oletko saanut uutta tietoa palveluista Suomessa?

Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

Oletko tutustunut johonkin palveluun? mihin?

_____

4. Onko kielitaitosi kehittynyt mentoroinnin avulla?

Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

Minkä kielen taito? _____

Mitä muuta haluaisit sanoa?

_____

_____

_____

_____

_____

HELSINGIN
DIAKONISSALAITOS

Kotouttamisrahasto
Tukea kotoutumiseen

การประเมินผลของโครงการสายมิตร

1. คุณได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โครงการ SAIMIT จัดขึ้นไหม? (เช่น การอบรม ปักนิก งานวัฒนธรรมไทย หรือ อื่นๆ)

- ได้
 ไม่ได้

ทำไม?

---

2. คุณได้พบเพื่อนใหม่เพราะคุณมาร่วมในโครงการสายมิตรไหม?

- ได้
 ไม่ได้
 บอกไม่ถูก

3. คุณได้รับข้อมูลใหม่เกี่ยวกับบริการต่างๆ ในประเทศฟินแลนด์ไหม?

- ได้
 ไม่ได้
 บอกไม่ถูก

คุณได้สร้างความคุ้นเคยกับบริการใดๆ หรือไหม? บริการอะไร?

---

4. ทักษะทางภาษาของคุณได้พัฒนาขึ้นเพราะคุณมาร่วมในโครงการสายมิตรไหม?

- ได้
 ไม่ได้
 บอกไม่ถูก

ภาษาที่ได้พัฒนาขึ้นคือภาษาอะไร?

---

5. คุณได้ประสบเรื่องท้าทายเช่นใดบ้าง? คุณมีสิ่งแนะนำเพื่อแก้ปัญหานี้ไหม?

คุณมีอะไรที่คุณจะเพิ่มเติมไหม?

Liite 3

Kyselylomake mentoreille mentoroinnin lopussa

Kotouttamisrahasto
Tukea kotoutumiseen

Kyselylomake SAIMIT-mentoreille

Tämän kyselyn tarkoituksena on saada tärkeää tietoa siitä, miten Helsingin Diakonissalaitoksella voitaisiin kehittää ja parantaa mentoritoimintaa. Kyselyyn vastataan nimettömänä, ja tuloksia käytetään SAIMIT-hankkeen vaikutusten arvioinnissa. Mielipteesi ja kokemuksesi ovat meille erittäin arvokkaita!

VALMENTAUTUMINEN SAIMIT-MENTORIKSI

1. Sain riittävän valmennuksen mentoriksi.

Täysin eri mieltä   1   2   3   4   5   Täysin samaa mieltä

Täysin eri mieltä	1
Osin eri mieltä	2
Ei samaa, eikä eri mieltä	3
Osin samaa mieltä	4
Täysin samaa mieltä	5

Jos et kokenut valmennusta riittäväksi, mitä olisit toivonut siltä? Muita kommentteja?

MENTOROINTI

2. Mentorointi on vastannut odotuksiani.

Täysin eri mieltä
1
2
3
4
5
Täysin samaa mieltä

Kerro, miten?

---

3. Mentorointi on mielestäni auttanut/ ollut hyödyksi mentorioimalleni naiselle

Täysin eri mieltä
1
2
3
4
5
Täysin samaa mieltä

Kerro, miten?

Kotouttamisrahasto
Tukea kotoutumiseen

4. Saavutimme mentoroinnin tavoitteet mielestäni riittävän hyvin.

Täysin eri mieltä 1 2 3 4 5 Täysin samaa mieltä

Mitä tavoitteita asetitte mentoroinnille?

MENTOROINNIN TUKI JA OHEISTOIMINTA

5. Olen saanut hanketyöntekijöiltä tarpeeksi tukea mentoroidessani

Täysin eri mieltä 1 2 3 4 5 Täysin samaa mieltä

Jos et, niin millaista lisätukea olisit kaivannut? Muita kommentteja?

6. Työnohjaus on ollut hyödyllistä ja mentorointiani tukevaa

Täysin eri mieltä 1 2 3 4 5 Täysin samaa mieltä

Jos et ole osallistunut työnohjaukseen, kerro miksi? Muita kommentteja?

7. SAIMIT-hankkeen yhteinen toiminta ja tapaamiset ovat olleet mielekkäitä

Täysin eri mieltä 1 2 3 4 5 Täysin samaa mieltä

Jos et ole osallistunut yhteiseen toimintaan, kerro miksi? Muita kommentteja?

LOPUKSI

8. Mitä haasteita mentoroinnissa on tullut vastaan?

---

9. Mitä olet itse saanut mentoroinnista?

---

10. Haluaisin jatkaa tapaamisia mentoroitiparini kanssa mentoroinnin päätyttyä

- Kyllä
 En
 Ehkä

11. Mentoroitusuhteen päätyttyä voisin ottaa uuden mentoroitavan

- Kyllä
 En
 Ehkä

12. Sana on vapaa – muut terveiseni!

Liite 4

Kyselylomake mentoroitaville

Mentoroinnin vaikutusten arviointi

Kysymykset mentoroitaville ennen ja jälkeen mentorointijakson

1. Olen tyytyväinen elämäni.

Ei

En tiedä

Kyllä

2. Minusta tuntuu, että voin vaikuttaa omaan ja perheeni tulevaisuuteen.

Ei

En tiedä

Kyllä

3. Tunnen usein itseni yksinäiseksi.

Ei

En tiedä

Kyllä

4. Tunnen olevani suomalaisen yhteiskunnan jäsen.

Ei

En tiedä

Kyllä

5. Tiedän miten saan tarvittaessa yhteiskunnalta apua.

Ei

En tiedä

Kyllä

Tämä materiaali on kehitetty Helsingin Diakonissalaitoksen **Saimit** -hankkeessa. Euroopan unionin kotouttamisrahasto osallistui hankkeen rahoittamiseen 2013 – 2015.

Mentoroinnin vaikutusten arviointi

คำถามสำหรับผู้รับการปรึกษา

1. ฉันพึงพอใจในชีวิตของฉัน

ไม่พอใจ   บอกไม่ถูก   พอใจ

2. ฉันมีความรู้สึกที่ฉันสามารถเปลี่ยนแปลงอนาคตของฉัน และครอบครัวของฉันได้

ไม่ได้   บอกไม่ถูก   ได้

3. บ่อยครั้งที่ฉันรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้าง

ไม่จริง   บอกไม่ถูก   จริง

4. ฉันรู้สึกว่าฉันเป็นสมาชิกของสังคมคนพิการในแลนด์

ไม่จริง   บอกไม่ถูก   จริง

5. ฉันรู้ว่าจะต้องทำเช่นไรเพื่อที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ

ไม่รู้   บอกไม่ถูก   รู้

Tämä materiaali on kehitetty Helsingin Diakonissalaitoksen **Saimit** -hankkeessa. Euroopan unionin kotouttamisrahasto osallistui hankkeen rahoittamiseen 2013 – 2015.

Liite 5

Haastattelurunko (mentorien ja asiakkaiden haastattelut)

1. Taustoja

- Kertoisitko itsestäsi?
- Kertoisitko Saimit-historiastasi? Mistä ja keneltä kuulit ensimmäisen kerran Saimitista? Millaisia ajatuksia se sinussa herätti?
- Miksi lähdit mukaan Saimit-mentorointiin? Mitkä asiat vaikuttivat siihen, että lähdit mukaan mentorointiin?
- Millainen sinun elämäntilanteesi oli kun tulit mukaan mentorointiin? Millaisessa elämäntilanteessa mentorointi sinun mielestäsi kannattaa aloittaa?

2. Mentoripari

- Kuvailisitko mentoripariasi? Millainen ihminen hän on?
- Miltä parin tapaaminen tuntui ensimmäisellä kerralla?
- Millainen oli teidän välinen suhteenne mentoroinnin eri vaiheissa? Muuttuiko suhde mentoroinnin aikana?
- Tapaatteko vielä mentoroinnin päätyttyä? Kuinka usein?
- Miten kuvailisit suhdettanne nyt varsinaisen mentoroinnin päätyttyä? Miksi se on kuvailemasi kaltainen?
- Mitä uskot mentoroitavasi saaneen sinulta vuoden aikana?

3. Toiminta ja kokemus

- Mitä teitte yhdessä? Kuinka usein tapasitte?
- Oliko tapaamisia helppo sopia ja tekemistä helppo keksiä?
- Mikä tekeminen oli erityisen onnistunutta/epäonnistunutta?
- Mitä olisit toivonut teidän tekevän?
- Minkälainen tunnelma tapaamisissa oli?
- Mikä oli hauskin/ mieleenpainuvuin tilanne? Mitä tunteita tai ajatuksia tilanne herätti? Mikä teki tilanteesta hauskan/mieleenpainuvan?
- Mikä mentoroinnissa oli kaikkein haastavinta?
- Mikä oli haastavin yksittäinen tilanne mentoroinnin aikana? Mitä haasteita siihen liittyi? Kuvaile tilannetta ja siihen liittyviä ristiriitoja. Miten selvititte tilanteen? Miten hanketyöntekijät tukivat teitä?

4. Roolit mentorointisuhteessa

- Miten kuvailisit sinun rooliasi mentorina/mentoroitavana?
- Oletko tyytyväinen tähän rooliisi? Onko se samanlainen kuin mitä olit ajatellut toimintaan lähtiessäsi? Jos ei, millä tavalla se oli erilainen ja miksi?
- Oletko kokenut olleesi avuksi mentorointisuhteessa? Millä tavalla?
- Mitä mielestäsi mentori voi olla ja mitä se ei voi olla?
- Kertoisitko minkälainen rooli Saimit-työntekijöillä oli mentorointisuhteessanne?
- Miten olet kokenut tapaamiset työntekijöiden kanssa? Onko heidän tuesta ollut hyötyä? Oletko kokenut työntekijät tarpeellisiksi/ hyödyllisiksi mentorointisuhteenne kannalta? Millä tavoin? Konkreettinen esimerkki.

5. Mentoroinnin vaikutukset haastateltavaan

- Oletko oppinut jotain mentoroitavaltasi/mentoriltasi? Mitä?
- Oletko oppinut jotain uutta thaimaalaisesta/suomalaisesta kulttuurista? Mitä?
- Onko mentorointisuhde on vaikuttanut jotenkin omaan maailmankuvaasi? Millä tavoin?
- Millaisia asioita arvostat nykyään? (Liittyykö mentorointi jotenkin tähän?)
- Millaisia tunteita mentorointisuhde herätti? Saitko iloa suhteesta?
- Oliko mentoroinnista hyötyä sinulle? Mitä?
- Mikä on paras anti jota olet saanut mentoroinnista itse?

Liite 6

Kyselylomake mentoreille mentoroinnin lopussa
1. Mikä oli mielikuvasi ennen osallistumistasi hankkeeseen: mitä sinun mielestäsi ”Saimit-hanke” oli, mitä siinä tehtiin ja mitä varten?

ก่อนที่คุณจะเข้าร่วมโครงการสายมิตร คุณคิดว่าโครงการนี้คือโครงการอะไร ทำอะไร เพื่ออะไร

2. Onko sinulla ollut Saimit-toiminnassa ongelmia? Miten ratkaisit ne?

มีปัญหาใดบ้างที่เกิดขึ้นในระยะเวลาที่คุณเข้าร่วมโครงการ และคุณจัดการกับปัญหานั้นอย่างไร

3. Kerro vähän mentoristasi.

เล่าคร่าว ๆ เกี่ยวกับพี่เลี้ยงของคุณ

4. Oletko saanut uusia kokemuksia Saimit-toiminnan kautta? Onko jotain, josta olet ylpeä?

ช่วยเล่าประสบการณ์ใหม่ๆ ที่ได้เกิดขึ้นกับคุณ หรือเหตุการณ์ใดๆ ที่ประทับใจในระยะเวลาที่ได้เข้าร่วมโครงการ

5. Saitko apua työntekijöiltä? Millä tavalla?

คุณได้รับความช่วยเหลือ ความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของโครงการหรือไม่ อย่างไร

6. Mitä haluaisit meille (työntekijöille) kertoa?

มีอะไรที่คุณอยากจะบอกกับโครงการสายมิตรบ้าง

7. Mitä meidän (työntekijöiden) kannattaisi toiminnassa kehittää?

มีอะไรที่โครงการสายมิตรควรจะต้องปรับปรุง

8. Minkälainen sinun mielestäsi on hyvä mentori?

คุณคิดว่าพี่เลี้ยงที่ดีควรมีคุณสมบัติเช่นไร

9. Onko Saimit-toiminnasta ollut sinulle hyötyä?

โครงการนี้มีประโยชน์กับคุณหรือไม่ อย่างไร

10. Mitä kertoisit muille, jotka haluavat myös tulla mukaan toimintaan?

มีอะไรที่คุณอยากจะบอกกับคนอื่น หรือคนที่จะมาเข้าร่วมโครงการบ้าง

11. Minkälainen on suhteesi mentoriisi nyt mentoroinnin päätyttyä?

เมื่อจบโครงการแล้วความสัมพันธ์ของคุณกับพี่เลี้ยงเป็นอย่างไร

12. Miten kuvailisit nyt jälkepäin Saimit-hanketta?

โครงการสายมิตรคือโครงการอะไร(หลังจากที่ได้เข้าร่วมแล้ว)

ABSTRACT

This is a report of the assessment of social impacts of the SAIMIT mentoring project for Thai women (2013–2015) implemented by the Helsinki Deaconess Institute. SAIMIT mentoring aimed to seek out, support and empower Thai women in their integration process into Finnish society by providing each participant with a personal volunteer mentor. The five main activities were outreach work within the Thai community, recruiting and training volunteer mentors, supporting the mentoring process, organizing group activities, and, spreading best practices to other actors in the field of immigrant integration work. The project was funded by the European Union Integration Fund and the Helsinki Deaconess Institute.

According to the assessment, SAIMIT mentoring has had sustainable positive impacts on the target group, as well as on the other stakeholders. The most significant impacts were an increase in the Thai women's sense of participation and inclusion in the society, a decrease in their perceived feeling of loneliness, and broadening of their social networks. Many of the Thai participants were also motivated to do volunteer work themselves. Moreover, the mentoring activities offered the Thai women new information about public services in Finland, and were effectively advancing integration as a two-way process.

Furthermore, SAIMIT had positive impacts on the other stakeholders, too: the volunteers got a chance to fulfil their social responsibility; the Deaconess Institute developed new models of civic and voluntary activities; the project partner Familia Club grew stronger; and the funder's goal of ensuring migrants' successful integration was advanced.

